MM “FINCA Azerbaijan” QBKT-nin
2022-ci il üzrə illik idarəetmə
Hesabatı

1. Emitentin tam və qısaldılmış adı, vergi ödəyicisinin eyniləşdirmə nömrəsi (VÖEN), dövlət qeydiyyatının tarixi və nömrəsi	**Məhdud Məsuliyyətli “FINCA AZERBAIJAN” Qeyri-Bank Kredit Təşkilatı, MM “FINCA AZERBAIJAN” QBKT** **VÖEN: 1400494391** **24.11.1999-ci il tarixində, № 811 nömrəli şəhadətnamə ilə AR Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən dövlət qeydiyyatına alınmışdır.**
2.emitentin hüquqi ünvanı və olduğu yer;	**Hüquqi ünvan: Bakı şəhəri, Füzuli küçəsi 67, (5-ci mərtəbə)** **Olduğu yer: Bakı şəhəri, Yasamal rayonu, Cəfər Cabbarlı küçəsi 44, Caspian Plaza, 3-cü korpus, 8-ci mərtəbə**
3. adında dəyişikliklər olduqda, emitentin bütün əvvəlki adları, habelə onların qeydiyyata alındığı tarixlər, emitent digər hüquqi şəxsin bölünməsi və ya tərkibindən ayrılması şəklində yenidən təşkil yolu ilə yaradıldıqda, yenidən təşkilin forması, həmin hüquqi şəxsin adı, emitent hüquqi şəxslərin birləşməsi və ya çevrilmə şəklində yenidən təşkil yolu ilə yaradıldıqda, yenidən təşkilin forması, həmin hüquqi şəxslərin adları;	**Olmayıb.**
4. emitentin hesabat dövrü ərzində yaranmış və ləğv edilmiş filialları və nümayəndəliklərinin adı, olduqları yer və qeydiyyatları haqqında məlumatlar;	**Yaranmış filiallar:** **Neftçala- Mərkəzi Bankda qeydiyyat tarixi 25.04.2022-ci il- Neftçala şəhəri, Heydər Əliyev prospekti, 19A** **Yevlax- Mərkəzi Bankda qeydiyyat tarixi 11.07.2022-ci il- Yevlax şəhəri, Heydər Əliyev prospekti, 60/1**

	Kürdəmir- Mərkəzi Bnakda qeydiyyat tarixi 15.07.2022-ci il - Kürdəmir şəhəri, Heydər Əliyev küçəsi **Ləğv edilmiş filiallar: Yoxdur**
5.emitentin hesabat dövrü ərzində yaranmış və ya ləğv edilmiş hər bir törəmə cəmiyyətinin adı, təşkilati-hüquqi forması, hüquqi ünvanı, qeydiyyatı haqqında məlumatlar, nizamnamə kapitalında emitentin payı, hüquqi şəxsin emitentin törəmə cəmiyyəti hesab olunması üçün əsas olan müqavilənin bağlanma tarixi və qüvvədə olma müddəti;	**Olmayıb**
6.emitent şirkətlər qrupunun bir hissəsi olduğu təqdirdə qrupun (emitent daxil olmaqla iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində fəaliyyət göstərən bir və ya daha artıq törəmə təşkilatı olan qrupdur) adı;	**Yoxdur**
7.emitentin məşğul olduğu fəaliyyət istiqamətləri;	**Kreditlərin verilməsi**
8.emitent lisenziya və ya icazəyə malik olduqda, onlar üzrə fəaliyyət növləri və qüvvədə olma müddətləri;	**29.09.2000 tarixli 110-KB saylı Lisenziya, Müddətsiz**
9.emitentin təklif etdiyi məhsullar və xidmətlər;	**Mikrokreditlərin verilməsi**
10.emitentin işçilərinin sayı və onun rüblük dinamikası;	**232 – 1R 2022** **242 – 2R 2022** **265 – 3R 2022** **273 – 4R 2022**
11. emitentin idarəetmə orqanları haqqında məlumat: direktorlar şurası (müşahidə şurası) (olduqda), icra orqanı, audit komitəsi (olduqda), onların üzvlərinin adı, soyadı, atasının adı;	**Direktorlar Şurasının sədri- Zarlasht Wardak** **Direktorlar Şurasının üzvləri- Jerrold Smelcer, Sridhar Srinivasan** **Audit Komitəsi- Fisnik Kepuska** **İdarə Heyətinin sədri- Timothy Tarrant** **İdarə Heyətinin üzvləri- Muhammad Mobeen Yaqoob, Rəhimov Yadulla Yusif, Nurməmmədov Zaur İnqilab, Osmanov Şəhriyar Akif**

12.emitentin fiziki və hüquqi şəxs olan səhmdarlarının (payçılarının) ayrı-ayılıqda sayı;	**100% paya sahib yeganə təsisçi- FINCA Coöperatief U.A.**
13. emitentin nizamnamə kapitalının beş faizi və daha artıq həcmdə səsli səhmlərinə (paylara) malik olan şəxslər (fiziki şəxsin soyadı, adı, atasının adı; hüquqi şəxsin adı, olduğu yer və VÖEN-i), onların hər birinə məxsus olan səhmlərin sayı (səhmlərin hər növü üzrə ayrıayrılıqda göstərilir) və emitentin nizamnamə kapitalında payı;	**Nizamnamə Kapitalının ümumi məbləği 3,756,572 (üc milyon yeddi yüz əli altı min beş yüz yetmiş iki) manat və nizamnamə kapitalının 100% -i FINCA Microfinance Holding Company MMC məxsusdur. Niderland Krallığı**
14. nizamnamə kapitalında emitentin payı beş faizdən az olmayan hüquqi şəxslər (hüquqi şəxsin adı, olduğu yer, VÖEN-i, nizamnamə kapitalında emitentin payı);	**Yoxdur**
15.emitentin səhmdarlarının (payçılarının) hesabat dövrü ərzində keçirilmiş yığıncaqları barədə məlumat: yığıncağın keçirilmə tarixi və yeri (ünvan);ümumi yığıncaqda qəbul edilmiş qərarlar.	**Yoxdur**
16.emitentin dövriyyədə olan investisiya qiymətli kağızlarının buraxılışları haqqında məlumat (investisiya qiymətli kağızların hər buraxılışı ayrı-ayrılıqda göstərilir):	
-investisiya qiymətli kağızın növü və forması;	**- Sənədsiz adlı və faizlı təmin edilməmiş istiqrazlar**
- investisiya qiymətli kağızlar buraxılışının dövlət qeydiyyat nömrəsi və qeydiyyat tarixi;	**- 06 yanvar 2022-ci il tarixli AZ2002019209; 21 yanvar 2022-ci il tarixli AZ2003019208 və 16 iyun 2022-ci il tarixli AZ2004019207**
- investisiya qiymətli kağızların miqdarı və nominal dəyəri;	**- Hər birinin nominal dəyəri 1000 manat olan 9 000 ədəd istiqraz**
- investisiya qiymətli kağızlar buraxılışınıın məcmu nominal dəyəri;	**- 9,000,000 manat**

- hesabat ili ərzində emitent tərəfindən səhmlər üzrə ödənilmiş dividendlər haqqında məlumat (hesabat ilində səhmlərin hər növü üzrə ödənilmiş dividendlərin məbləği göstərilir); - faizli istiqrazlar buraxılışı haqqında məlumatda - istiqrazlar üzrə gəlirliyin illik faiz dərəcəsi; - investisiya qiymətli kağızların yerləşdirildiyi və ya tədavüldə olduğu fond birjasının adı və olduğu yer (olduqda).	Olmayıb Olmayıb - 12.5% "Bakı Fond Birjası" QSC
17.emitent tərəfindən bağlanılmış xüsusi əhəmiyyətli əqdlər barədə məlumatlar: əqdin məbləği; hesabat tarixinə əqdin ödənilməmiş hissəsi.	Yoxdur
18.emitent tərəfindən aidiyyəti şəxslərlə bağlanılmış əqdlər barədə məlumatlar: - bağlanılmış əqdin mahiyyəti, tarixi və məbləği; - aidiyyəti şəxs barədə məlumat və emitentlə aidiyyət əlaqəsi.	Yoxdur
19.illik hesabatın təsdiq edildiyi ümumi yığıncağın tarixi;	24 May 2023-cü il
20.hesabatın açıqlanma mənbəyi haqqında məlumat.	www.finca.az https://www.cbar.az/meas

İcra Orqanının Rəhbəri — Timothy Tarrant

Baş Mühasib — Mehdi Baxşəliyev

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI BAKI ŞƏHƏRİ
FINCA
AZERBAIJAN
AZERBAIJAN REPUBLIC BAKU CITY

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun Maliyyə Hesabatları və Müstəqil Auditorların Rəyi

31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il üzrə

"FİNCA AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MÜNDƏRİCAT

	Səhifə
MÜSTƏQİL AUDİTORLARIN RƏYİ	1-3
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARI:	
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	4
Mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabat	5
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	6
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	7-8
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər	9-68

City Point Baku, 9th floor
J. Mammadguluzadeh str., 102A
Baku, AZ1022, Azerbaijan

T: +994 (12) 404 7 666
F: +994 (12) 404 7 667

office@bakertilly.az
www.bakertilly.az

MÜSTƏQİL AUDİTORLARIN RƏYİ

"FİNCA Azərbaycan" Məhdud Məsuliyyətli Bank Olmayan Kredit Təşkilatının (bundan sonra "Təşkilat") Təsisçisi və İdarə Heyətinə:

Rəy

Biz "FİNCA Azərbaycan" Məhdud Məsuliyyətli Bank olmayan Kredit Təşkilatının (bundan sonra "Təşkilat"), 31 dekabr 2022-ci il tarixinə təqdim edilən maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan, həmin tarixdə başa çatmış il üzrə mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabatdan, kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatdan və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatdan, habelə uçot siyasətinin əhəmiyyətli prinsiplərinin qısa təsviri də daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarına edilən qeydlərdən ibarət maliyyə hesabatlarının auditini aparmışıq.

Bizim rəyimizə əsasən, əlavə edilmiş maliyyə hesabatları Təşkilatın 31 dekabr 2022-ci il tarixinə olan maliyyə vəziyyətini, habelə göstərilən tarixdə başa çatmış il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlərdə ədalətli şəkildə əks etdirir.

Rəy üçün Əsaslar

Biz auditi Beynəlxalq Audit Standartlarına (BAS) uyğun olaraq aparmışıq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyətlərimiz əlavə olaraq hesabatımızın "Maliyyə Hesabatlarının Auditi üzrə Auditorun Məsuliyyəti" bölməsində təqdim edilir. Biz maliyyə hesabatlarının auditinə aid olan etik normalar ilə Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının "Etika məcəlləsinin" (MBESŞ məcəlləsi) tələblərinə uyğun olaraq Təşkilatdan asılı deyilik və biz digər etik öhdəliklərimizi bu tələblərə, eləcə də MBESŞ məcəlləsinin tələblərinə uyğun olaraq yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutları rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasibdir.

Əsas Audit Məsələləri

Əsas audit məsələləri bizim peşəkar mülahizəmizə əsasən, cari dövrün maliyyə hesabatlarının auditi zamanı ən çox əhəmiyyət kəsb edən məsələlərdir. Bu məsələlər ümumilikdə maliyyə hesabatlarının auditi çərçivəsində və bu hesabatlarla bağlı rəyimizin formalaşdırılması zamanı nəzərə alınmışdır və və biz bu məsələlərlə bağlı ayrıca rəy bildirmirik.

Əsas audit Məsələləri

Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə ehtimal olunan kredit zərəri ehtiyatı

Müştərilərə verilmiş kreditlər 2022-ci ilin dekabr ayının sonuna cəmi aktivlərin 89.6%-ni təşkil edir və müntəzəm olaraq təxmin edilən və istifadə edilən fərziyyələrə qarşı həssas olan ehtimal olunan kredit zərərləri ("EOKZ") üzrə ehtiyat çıxılmaqla qiymətləndirilir.

Baker Tilly Audit Azerbaijan CJSC trading as Baker Tilly is a member of the global network of Baker Tilly International Ltd., the members of which are separate and independent legal entities.

Ehtimal olunan kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi rəhbərlikdən defolt ehtimalını (DE), defolt vəziyyətində riskə məruz qalma riskini (DVRMQ) və defolt zamanı yaranan zərəri (DZYZ) müəyyən etmək üçün müşahidə edilən tarixi məlumatları, cari iqtisadi vəziyyəti və mövcud perspektivli məlumatları nəzərə alaraq əhəmiyyətli mülahizələri və qiymətləndirmə üsullarını tətbiq etməyi tələb edir.

Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə kredit zərəri ehtiyatı Təşkilatın maliyyə aktivlərinin qalıqlarının əhəmiyyətli olması və "Maliyyə Alətləri" adlı 9 saylı MHBS üzrə EOKZ məbləğinin hesablanmasının mürəkkəbliyi və mülahizələrə görə əsas audit məsələsi hesab edilir.

Audit zamanı bu məsələ necə nəzərdən keçirilmişdir?

Biz "Maliyyə Alətləri" adlı 9 saylı MHBS-in tələblərinə uyğunluğun EOKZ qiymətləndirməsi ilə bağlı Təşkilatın metodologiyası və daxili qaydalarının əsas aspektlərini təhlil etmək üçün maliyyə risklərinin idarə edilməsi üzrə öz mütəxəssislərimizi cəlb etmişdik.

Peşəkar mülahizələrin uyğunluğu və EOKZ ehtimalları ilə bağlı rəhbərlik tərəfindən irəli sürülən fərziyyələrin uyğunluğunu təhlil etmək üçün biz aşağıdakı prosedurları həyata keçirmişdik:

Biz, müştərilərə verilən kreditlər üzrə DE, DZYZ və DVRMQ hesablanması, gecikmələrin və kredit ödənişlərinin əsas sistemlərdə vaxtında əks olunması və kreditlərin müvafiq mərhələlərə bölüşdürülməsi üçün məlumatların düzgünlüyünü sınaqdan keçirmişik. Biz nümunə əsasında dəstəkləyici sənədlərə daxil edilmiş məlumatları razılaşdırmışıq.

Biz həmçinin maliyyə hesabatlarının açıqlanmasının Təşkilatın kredit riskinə məruz qalmasını lazımi şəkildə əks etdirib-etdirmədiyini qiymətləndirmişdik.

Maliyyə Hesabatları üzrə Rəhbərliyin və İdarəetmə Səlahiyyətləri Verilmiş Şəxslərin Məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının MHBS-ə uyğun olaraq hazırlanmasına və düzgün şəkildə təqdim edilməsinə və rəhbərliyin fikrincə, fırıldaqçılıq və ya xətalar nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olmadığı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına imkan verən zəruri daxili nəzarət sisteminin təşkilinə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırladıqda, rəhbərlik Təşkilatı ləğv etmək və ya işini dayandırmaq niyyətində olmadığı yaxud bunu etməkdən başqa münasib alternativ olmadığı halda, rəhbərlik Təşkilatın fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, müvafiq hallarda fasiləsiz fəaliyyətə aid olan məsələlər haqqında məlumatların açıqlanmasına və mühasibat uçotunun fasiləsiz fəaliyyət prinsipinin istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

İdarəetmə səlahiyyətləri verilmiş şəxslər Təşkilatın maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə Hesabatlarının Auditinə görə Auditorun Məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz tərtib edilmiş maliyyə hesabatlarında bir tam kimi, fırıldaqçılıq və ya xətalar nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmadığına dair kafi əminlik əldə etmək və rəyimizi özündə əks etdirən auditor hesabatını dərc etməkdir. Kafi əminlik əminliyin yüksək səviyyəsidir, lakin bu səviyyədə olan əminlik də əhəmiyyətli təhriflərin mövcud olduğu hallarda, BAS-a uyğun olaraq aparılmış auditin belə təhrifləri həmişə aşkarlayacağına zəmanət vermir. Təhriflər fırıldaqçılıq və ya xətalar nəticəsində yarana bilər və ayrılıqda yaxud məcmu olaraq, istifadəçilərin belə hazırlanmış maliyyə hesabatları əsasında qəbul etdikləri iqtisadi qərarlarına təsir etmə ehtimalı olduğu halda, əhəmiyyətli hesab edilir.

Audit zamanı biz BAS-ın tələblərinə uyğun olaraq aparılan auditin bir hissəsi kimi peşəkar mühakimə tətbiq edir və peşəkar skeptisizm nümayiş etdiririk. Biz həmçinin:

- Maliyyə hesabatlarında saxtakarlıq və ya xətalar nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması risklərini müəyyən edərək qiymətləndirir, bu risklərə cavab verən audit prosedurlarını layihələndirərək həyata keçirir və rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasib audit sübutları əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhrifi aşkarlamamaq riski xətalar nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhrifləri aşkarlamamaq riskindən daha yüksəkdir, çünki fırıldaqçılıq, sözləşmə, saxtakarlıq, qərəzli hərəkətsizlik, həqiqətə uyğun olmayan məlumatlardan və ya daxili nəzarətin kobudcasına pozulmasından ibarət ola bilər;

- Təşkilatın daxili nəzarət sisteminin effektivliyi barədə rəy bildirmək üçün deyil, şəraitə uyğun olan audit prosedurlarının işlənib hazırlanması üçün daxili nəzarət sistemi barədə anlayış əldə edirik;

- İstifadə edilmiş uçot siyasətinin uyğunluğunu və rəhbərlik tərəfindən həyata keçirilən uçot qiymətləndirmələrinin və əlaqəli məlumatların açıqlanmasının məqsədəuyğunluğunu qiymətləndiririk;

- Mühasibat uçotunun fasiləsizlik prinsipinin rəhbərlik tərəfindən istifadə edilməsinin uyğunluğuna və əldə edilən audit sübutları əsasında Təşkilatın fəaliyyətini fasiləsiz davam etdirmək imkanını ciddi şübhə altına qoya bilən hadisə və ya şərtlərlə bağlı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmadığına dair nəticə çıxarırıq. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu haqqında nəticə çıxardığımız halda, auditor hesabatımızda maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli məlumatların açıqlanmasına diqqət yetirməli və ya belə məlumatların açıqlanması kifayət olmadığı halda, rəyimizə dəyişiklik etməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatımızın tarixinədək əldə edilən audit sübutlarına əsaslanmalıdır. Bununla belə, gələcək hadisə və ya şərtlər Təşkilatın fasiləsiz fəaliyyətinin dayandırılmasına səbəb ola bilər;

- Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, habelə əsas əməliyyatların və hadisələrin maliyyə hesabatlarında ədalətli şəkildə təqdim edilib-edilmədiyini qiymətləndiririk.

Biz digər məsələlərlə yanaşı auditin planlaşdırılmış həcmi və müddəti, habelə əhəmiyyətli audit nəticələri, o cümlədən audit apardığımız zaman daxili nəzarət sistemində aşkar etdiyimiz əhəmiyyətli çatışmazlıqlar haqqında idarəetmə səlahiyyətləri verilmiş şəxslərə məlumat veririk.

Baker Tilly Azerbaijan

26 aprel 2023-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNƏ

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
AKTİVLƏR:			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	6	2,525	4,080
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	7	44,875	29,065
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	8	572	538
Aktivlərdən istifadə hüququ	9	1,376	1,016
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	17	284	519
Digər aktivlər	10	476	654
Cəmi aktivlər		**50,108**	**35,872**
ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL			
ÖHDƏLİKLƏR:			
Borc alınmış vəsaitlər	11	22,311	14,930
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	12	8,950	2,940
İcarə öhdəlikləri	13	1,301	977
Digər öhdəliklər	14, 18	1,301	1,582
Cəmi öhdəliklər		**33,863**	**20,429**
KAPİTAL:			
Nizamnamə kapitalı		3,756	3,756
Bölüşdürülməmiş mənfəət		12,489	11,687
Cəmi kapital		**16,245**	**15,443**
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		**50,108**	**35,872**

İdarə Heyətinin adından:

Timothy Tarrant
Baş icraçı direktor

26 aprel 2023-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Muhammad Mobeen Yaqoob
Direktor müavini

26 aprel 2023-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

9-68-ci səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

"FİNCA AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏR VƏ DİGƏR MƏCMU GƏLİR HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatmış il üzrə
Faiz gəliri	15	11,854	7,923
Faiz xərci	15	(2,538)	(999)
Ehtimal olunan kredit zərərlərinin azalmasından əvvəlki xalis faiz gəliri		**9,316**	**6,924**
Ehtimal olunan kredit zərərinin azalması	7	3,587	2,721
Xalis faiz gəliri		**12,903**	**9,645**
İnzibati və əməliyyat xərcləri	16, 18	(8,893)	(6,677)
Xarici valyutada törəmə alətlərlə xalis nəticələr	14	(272)	(520)
Müsadirə edilmiş girovların ədalətli dəyərindəki dəyişiklik üzrə (zərər)/gəlir		(32)	3
Digər (xərclər)/gəlirlər, xalis		(204)	129
Xalis qeyri-faiz zərəri		(9,401)	(7,065)
Mənfəət vergisindən əvvəlki mənfəət		**3,502**	**2,580**
Mənfəət vergisi (xərci)/gəliri	17	(235)	31
İl üzrə xalis mənfəət		**3,267**	**2,611**
İl üzrə cəmi məcmu gəlir		**3,267**	**2,611**

İdarə Heyətinin adından:

Timoti Tarrant
Baş icraçı direktor

26 aprel 2023-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Muhammad Mobeen Yaqoob
Direktor müavini

26 aprel 2023-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

9-68-ci səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	Nizamnamə kapitalı	Bölüşdürülməmiş mənfəət	Cəmi kapital
1 yanvar 2021-ci il	**3,756**	**11,745**	**15,501**
İl üzrə cəmi məcmu gəlir	-	2,611	2,611
Elan edilmiş dividendlər	-	(2,669)	(2,669)
31 dekabr 2021-ci il	**3,756**	**11,687**	**15,443**
İl üzrə cəmi məcmu gəlir	-	3,267	3,267
Elan edilmiş dividendlər	-	(2,465)	(2,465)
31 dekabr 2022-ci il	**3,756**	**12,489**	**16,245**

İdarə Heyətinin adından:

Timoti Tarrant
Baş icraçı direktor

26 aprel 2023-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Muhammad Mobeen Yaqoob
Direktor müavini

26 aprel 2023-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

9-68-ci səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatmış il üzrə
Əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitləri:			
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət		3,502	2,580
Düzəlişlər:			
Ehtimal olunan kredit zərərinin artması	7	(3,587)	(2,721)
Xarici valyutada törəmə alətlərlə xalis nəticə	14	215	520
Köhnəlmə və amortizasiya	16	912	570
Hesablanmış faizlər üzrə xalis dəyişiklik		371	1,210
Müsadirə edilmiş girovların ədalətli dəyərindəki dəyişiklik üzrə (zərər)/gəlir		32	(3)
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəlki əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitləri		**1,445**	**2,156**
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklər			
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis		(11,914)	(8,699)
Digər aktivlər		148	(287)
Digər öhdəliklər		(499)	251
Əməliyyat fəaliyyətinə yönələn xalis pul vəsaitləri		**(10,820)**	**(6,579)**
İnvestisiya fəaliyyətindən daxil olan:			
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin satın alınması		(345)	(507)
İnvestisiya fəaliyyətinə yönələn xalis pul vəsaitləri		**(345)**	**(507)**
Maliyyə fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitləri:			
Borc alınmış vəsaitlər üzrə daxilolmalar	11	9,781	6,982
Borc alınmış vəsaitlərin geri ödənilməsi	11	(2,987)	(2,346)
Borc alınmış vəsaitlər üzrə ödənilmiş əməliyyat xərcləri	11	(70)	(68)
Buraxılmış borc qiymətli kağızları üzrə daxilolmalar	12	6,000	3,000
Buraxılmış borc qiymətli kağızları üzrə ödənilmiş əməliyyat xərcləri	12	(29)	(60)
İcarə öhdəliklərinin əsas hissəsinin ödənilməsi	13	(620)	(278)
Ödənilmiş dividendlər		(2,465)	(2,669)
Maliyyə fəaliyyətindən daxil olan xalis pul vəsaitləri		**9,610**	**4,561**

PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatmış il üzrə
Pul vəsaitləri və onlarin ekvivalentlərində xalis azalma		(1,555)	(2,525)
PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARİN EKVİVALENTLƏRİ, *ilin əvvəlinə*	6	4,080	6,605
PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARİN EKVİVALENTLƏRİ, *ilin sonuna*	6	2,525	4,080

İdarə Heyətinin adından:

Timoti Tarrant
Baş icraçı direktor

26 aprel 2023-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Muhammad Mobeen Yaqoob
Direktor müavini

26 aprel 2023-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

9-68-ci səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

1. GİRİŞ

Təşkilat və onun əsas fəaliyyəti

"FİNCA Azərbaycan" Məhdud Məsuliyyətli Bank olmayan Kredit Təşkilatı ("Təşkilat") 1998-ci ildə Azərbaycan Respublikasında təsis edilmişdir. 19 noyabr 1999-cuilədək Təşkilat "FINCA International Inc." təşkilatinin Azərbaycan Respublikasındakı nümayəndəliyi kimi qeydiyyatda olmuşdur. 19 noyabr 1999-cu il tarixində Təşkilat, Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində yenidən qeydiyyatdan keçmiş və hüquqi şəxs statusunu almışdır. Təşkilat Azərbaycan Respublikası ərazisində kreditlərin verilməsi fəaliyyəti ilə yalnız hüquqi şəxslərin məşğul ola bilməsi haqda Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının qaydalarını yerinə yetirmək məqsədilə yenidən qeydiyyatdan keçmişdir. Yeni müəssisə kreditlərin verilməsi fəaliyyəti ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankından 29 fevral 2000-ci il tarixli lisenziya almışdır. Təşkilatın hüquqi ünvanı Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri, Cəfər Cabbarlı küçəsi 44, AZ1065 ünvanında yerləşir.

Təşkilatın məqsədi Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən mikro, kiçik və orta ölçülü biznes müəssisələrinə, həmçinin satış sahəsində və kiçik miqyaslı istehsal sahəsi üzrə mikro müəssisələrdə fəaliyyət göstərən fiziki şəxslərə və ya fiziki şəxslərdən ibarət qruplara kreditlərin verilməsi də daxil olmaqla maliyyə xidmətləri göstərməkdir.

31 dekabr 2022 və 2021-ci il tarixlərində Təşkilatın müvafiq olaraq Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən 25 və 22 filialı olmuşdur. Təşkilatın 2022-ci il tarixi ərzində təqribən 248 işçisi olmuşdur (2021-ci il: 196 işçi).

Təşkilat, qeydiyyatdan keçmiş ofisi Hollandiyada yerləşən "FINCA Microfinance Cöperatief U.A" Təşkilatının törəmə müəssisəsidir. Təşkilatın əsas nəzarətçi tərəfi Amerika Birləşmiş Ştatlarının Nyu-York şəhərində təsis edilmiş "FINCA International, Inc." qeyri-kommersiya təşkilatıdır. 2010-cu ilin oktyabr ayında "FINCA International Inc." "FINCA Microfinance Holding Company" MMC-ni ("FMH")" təsis edərək onun 100 faiz pay sahibinə malik holdinq təşkilati olmuşdur.

31 dekabr 2022 və 2021-ci il tarixlərinə Təşkilatın aşağıda sadalanan səhmdarları mövcud olmuşdur:

	31 dekabr 2022-ci il, %	31 dekabr 2021-ci il, %
Təşkilatın səhmdarı (birinci dərəcəli səhmdar)		
FINCA Microfinance Coöperatief U.A.	100.00	100.00
Cəmi	**100.00**	**100.00**

	31 dekabr 2022-ci il, %	31 dekabr 2021-ci il, %
Təşkilatın əsas səhmdarları		
"FINCA International, Inc."	62.64	62.64
"International Finance Corporation"	14.38	14.38
"Kreditanstalt für Wiederaufbau"	8.94	8.94
"FMO (Nederlandse Financierings Maatschappij voor Ontwikkelingslanden N.V.)"	7.31	7.31
Credit Suisse Mikromaliyyə Fondu İdarəetmə Şirkəti, Qlobal Mikromaliyyə Fondu məsuliyyət daşıyır	2.98	2.98
Triodos İnvestisiya İdarəetmə şirkəti, aşağıdakıları təmsil edir: (i) Triodos Fair Share Fund-un mühafizəçisi qismində Triodos Custody B.V.; və (ii) Triodos SİCAV II – Triodos Mikromaliyyə Fondu	2.07	2.07
Triple Jump, ASN-NOVIB FONDS üçün fəaliyyət göstərir	1.68	1.68
Cəmi	**100.00**	**100.00**

Təşkilatın əməliyyat mühiti

Təşkilat fəaliyyətini Azərbaycan Respublikasında həyata keçirir.

Təşkilat inkişaf etməkdə olan bazarın xüsusiyyətlərini əks etdirən Azərbaycanın iqtisadi və maliyyə bazarları ilə qarşılıqlı fəaliyyət göstərir. Hüquq, vergi və tənzimləyici strukturlar daimi inkişafdadır, bununla belə mütəmadi olaraq yeni şərhlərə dəyişikliklərə məruz qalırlar, bu isə öz növbəsində digər hüquqi və maliyyə çətinlikləri ilə birlikdə Azərbaycanda fəaliyyət göstərən müəssisələrin üzləşdiyi problemləri daha da gücləndirir.

Azərbaycan iqtisadiyyatı həmçinin beynəlxalq enerji qiymətləri səviyyəsindən əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır. Xam neftin qiyməti ilin birinci yarısında təchizat ilə bağlı çətinliklər səbəbindən artmış, lakin ilin ikinci yarısından etibarən mümkün iqtisadi tənəzzüllə bağlı çətinliklər tələbi azaltdığından neft qiymətləri ümumilikdə azalmışdır. "Brent" markalı neftin spot qiyməti 2022-ci ildə 1 barel üçün orta hesabla 100 ABŞ dolları təşkil etmişdir. Yüksək neft qiymətləri ölkənin iqtisadi inkişafını dəstəkləmişdir.

2015-2016-cı illərdə Azərbaycan manatının dəyərdən düşməsi biznes mühitində ciddi qeyri-müəyyənliklərə səbəb olmuşdur. Bu səbəbdən hökumət son 5 ildə sabit məzənnəni qorumaq üçün bütün lazımi tədbirləri həyata keçirmişdir. Nəticədə, neftin dünya bazarındakı qeyri-sabit qiyməti yerli valyutaya təsir göstərməmiş, eləcə də biznes mühitində qeyri-müəyyənlik artmamışdır. COVID-19 koronavirus pandemiyası 2020-ci ildə müəssisələrə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərmişdir, lakin hökumətin uğurlu peyvənd kampaniyasından sonra müəssisələrin əksəriyyəti 2021-ci və 2022-ci ilin birinci yarısında davamlı olaraq öz normal fəaliyyətinə qayıtmışdılar. Qarabağ regionunda atəşkəs razılaşmasının davam etməsi biznes mühitini də müsbət təsir göstərir, çünki investisiyaların cəlb edilməsi və işğaldan azad edilmiş ərazilərin inkişafı üçün hökumət tərəfindən həyata keçirilən bir sıra layihələr mövcuddur.

ÜDM 2021-ci illə müqayisədə 2022-ci ildə 4.6% artaraq 133.8 milyard AZN-ə (78.7 milyard ABŞ dolları) çatmışdır. Dövlət Gömrük Komitəsinin statistikasına əsasən 2022-ci il ərzində Azərbaycan Respublikasının xarici ticarət dövriyyəsi təqribən 52.69 milyard ABŞ dollarına çatmışdır. Bu məbləğin 38.15 milyard ABŞ dolları ixrac olunan məhsulların, 14.54 milyard ABŞ dolları isə idxal olunan məhsulların payına düşmüşdür.

Hökumət Azərbaycan manatının sabitliyi ilə bağlı monetar siyasətini davam etdirmiş, həmçinin ayrılmış valyuta resursları Azərbaycan manatını sabitləşdirmişdir. Bu siyasət makroiqtisadi sabitliyin qorunması məqsədi ilə 2022-ci ilin doqquz ayı ərzində davam etdirilmişdir. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı dövr ərzində yenidən maliyyələşdirmə dərəcəsini bir neçə dəfə dəyişdirmiş və sabit artımı ilə dərəcələr 7,25%-8,25% arasında olmuşdur.

6 iyun 2022-ci il tarixində Mərkəzi Bank depozitlər üzrə minimal ehtiyat dərəcələrini yerli və xarici valyutalar üzrə müvafiq olaraq 5% və 6%-ə qədər artırmışdır.

2022-ci ilin dekabr ayında 2021-ci ilin dekabr ayına olan illik inflyasiya dərəcəsi 6.7%-dən 13.9%-ə qədər yüksəlmişdir.

2021-ci il üzrə aktiv 11,040 min plastik kart sayı ilə müqayisədə 2022-ci ilin dekabr ayının sonuna qədər aktiv plastik kartların sayı 13,257 min ədəd olmaqla tarixən ən yüksək səviyyəyə yüksəlmişdir.

2022-ci ildə fiziki şəxslərin xarici valyutada depozitlərinin xüsusi çəkisi 2021-ci ildə olan 41%-dən 39.2%-ə düşmüşdür.

Beynəlxalq kredit reytinq agentlikləri mütəmadi olaraq Azərbaycan Respublikasının kredit reytinqini qiymətləndirirlər. "Fitch" və "S&P" Azərbaycan Respublikasının reytinqini "BB+" olaraq qiymətləndirmişdir. "Moody's Investors Service", ölkə üçün "Ba1" kredit reytinqini təyin etmişdir.

2. ƏSAS MÜHASİBAT PRİNSİPLƏRİ

Hesabatların uyğunluğunun bəyanı

Təşkilatın 31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il üzrə maliyyə hesabatları Beynəlxalq Mühasibat Standartları Şurası tərəfindən dərc edilmiş Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartları ("MHBS") və Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına Şərhlər Komitəsi ("MHBSŞK") tərəfindən dərc edilmiş şərhlər əsasında hazırlanmışdır.

Fasiləsizlik prinsipi

Bu maliyyə hesabatları Təşkilatın fasiləsizlik prinsipi əsasında yaxın gələcəkdə işini normal şərtlər altında davam etdirəcəyini nəzərdə tutur.

Rəhbərlik hesab edir ki, Təşkilat yaxın gələcəkdə fəaliyyətini davam etdirəcək və Təşkilatın ləğvinə nə istək, nə də ehtiyac olacaq, eləcə də fəaliyyəti dayandırmaq və ya Azərbaycan Respublikasının qanunları və ya normativ aktları əsasında kreditorlardan qorunmaq üçün müdafiə axtarmaq üzrə nə niyyət, nə də zərurət mövcuddur. Buna görə, aktivlər və öhdəliklər adi fəaliyyətin gedişində Təşkilatın aktivləri reallaşdırmaq və öhdəlikləri yerinə yetirmək qabiliyyətinə malik olması fərziyyəsi ilə hesabatlarda əks etdirilmişdir. Bəzi maliyyə hesabatları standartları rəhbərlik tərəfindən Təşkilatın fasiləsizlik prinsipinə dair dəyərləndirmənin aparılması üzrə konkret tələbləri və nəzərə alınmalı olan müəyyən məsələləri və fasiləsizlik prinsipi ilə əlaqədar bir sıra açıqlamaların hesabatlara daxil edilməsini əhatə edir.

Fasiləsizlik prinsipinin fərziyyələrinə dair Rəhbərliyin qiymətləndirməsinə müəyyən vaxt çərçivəsində mahiyyəti üzrə qeyri-müəyyən hadisələr və şərtlərin gələcək nəticələri haqqında fikir bildirilməsi daxildir.

Təqdimatın digər əsasları

Bu maliyyə hesabatları əksi göstərilmədiyi hallarda Azərbaycan manatı ("AZN") ilə təqdim edilmişdir. Bu maliyyə hesabatları, müəyyən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin ölçülməsi istisna olmaqla, tarixi dəyər prinsiplərinə əsasən hazırlanmışdır.

Təşkilat mühasibat sistemini Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun şəkildə təşkil edir. Bu maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən yerli mühasibat prinsiplərinə uyğun tərtib edilmiş mühasibat sistemindən istifadə edilmiş və MHBS-ə uyğunlaşdırılmaq məqsədilə hesabatlara düzəlişlər edilmişdir. Bu düzəlişlərə əməliyyatların iqtisadi mahiyyətini əks etdirmək üçün müəyyən təsnifləşdirilmələr, həmçinin müəyyən aktiv və öhdəliklərin, eləcə də gəlir və xərclərin maliyyə hesabatlarındakı maddələrə uyğunlaşdırılması məqsədilə edilən yenidən təsnifləşdirilmələr aiddir.

Əvəzləşdirmə

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri yalnız uçotda tanınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanuni hüquq mövcud olduqda və xalis məbləğ əsasında hesablaşmalar aparılması, yaxud da eyni vaxtda aktivlərin satılması və öhdəliyin yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulduqda bir-birinə qarşı əvəzləşdirilir, xalis məbləği isə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda bildirilir. Hər hansı mühasibat uçotu standartı və ya şərhi ilə tələb olunmayana və ya icazə verilməyənədək və Təşkilatın mühasibat uçotu qaydalarında konkret göstərilməyənə qədər gəlir və xərc mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda bir-birinə qarşı əvəzləşdirilmir.

Maliyyə alətləri - əsas qiymətləndirmə şərtləri

Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri aşağıda əks etdirildiyi kimi ədalətli dəyərdə və ya amortizasiya edilmiş dəyərlə qeydə alınır.

Ədalətli dəyər qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında könüllü şəkildə əməliyyat həyata keçirilərkən aktivi satmaq üçün alınacaq və öhdəliyi ötürərkən ödəniləcək dəyərdir. Ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq fəal bazarda alınıb-satıla bilən qiymət ilə təsdiqlənir. Fəal bazar, qiymətlər haqqında davamlı olaraq məlumat əldə etmək üçün aktiv və öhdəliklər üzrə əməliyyatların kifayət qədər tez müddətdə və həcmdə həyata keçirildiyi bazardır.

Fəal bazarda alınıb-satılan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri ayrı-ayrı aktiv və ya öhdəliklərin bazar qiymətinin müəssisənin istifadəsində olan aktiv və ya öhdəliklərin miqdarına hasili nəticəsində alınan məbləğ kimi ölçülür. Bu hal hətta bazarın normal gündəlik ticarət dövriyyəsi müəssisənin istifadəsində olan aktiv və öhdəliklərin qarşılanması üçün kifayət qədər olmadıqda və bir əməliyyat üzrə mövqelərin satılması üçün sifarişlərin yerləşdirilməsi bazar qiymətinə təsir etdikdə baş verir.

Ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi nəticələri aşağıda göstərildiyi kimi ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələrinə görə təhlil edilir: (i) 1-ci Səviyyəyə oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün aktiv bazarlarda kotirovka olunan (düzəliş edilməyən) qiymətlər ilə qiymətləndirmələr aiddir, (ii) 2-ci Səviyyəyə aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa (yəni, qiymətlər) və ya dolayısı ilə (yəni, qiymətlər əsasında hesablananlar) müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli ilkin məlumatların istifadə edildiyi qiymətləndirmə üsulları ilə qiymətləndirmələr aiddir, (iii) 3-cü Səviyyəyə aid olan qiymətləndirmələr yalnız müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsaslanmır (yəni, qiymətləndirmə üçün əhəmiyyətli həcmdə müşahidə oluna bilməyən ilkin məlumatlar tələb edilir). Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri arasında köçürmələr hesabat dövrünün sonunda baş vermiş hesab edilir. 20 saylı Qeydə baxın.

Əməliyyat xərcləri əlavə xərcləri əks etdirir və birbaşa olaraq maliyyə alətinin alışı, buraxılması və ya satışı ilə əlaqəlidir. Əlavə xərc əməliyyat həyata keçirilmədiyi təqdirdə yaranmayan xərclərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalarına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Əməliyyat xərclərinə borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri daxil edilmir.

Amortizasiya edilmiş dəyər əsas məbləğin ödənilməsi çıxılmaqla, lakin hesablanmış faizləri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün isə dəyərsizləşmə zərərləri üzrə hər hansı silinməni çıxmaqla aktivlərin ilkin dəyərini əks etdirir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya edilmiş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilmir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda müvafiq maddələrin balans dəyərinə daxil edilir.

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin qalıq dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində uçota alınması metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gələcək pul ödənişlərini və ya daxilolmaları (kreditlər üzrə gələcək zərərlər istisna olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin xalis qalıq dəyərinə diskontlaşdıran dəqiq dərəcədir. Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aləti üçün nəzərdə tutulan dəyişkən faiz dərəcəsi üzrə kredit spredini əks etdirən mükafatlar və ya diskont və yaxud bazar qiymətlərindən asılı olaraq müəyyən edilməyən digər dəyişkən amillər istisna olmaqla, faiz dərəcələrinin növbəti dəyişdirilmə tarixinə qədər dəyişkən faizli alətlər üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont etmək üçün istifadə edilir. Bu cür mükafatlar və ya diskontlar maliyyə alətinin gözlənilən tədavül müddəti ərzində amortizasiya edilir.

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması

Maliyyə aktivi və ya maliyyə öhdəliyi, ilk öncə ədalətli dəyərdə, həmçinin əldə edilməsinə və buraxılmasına birbaşa aid olan mənfəət və ya zərər, əməliyyat xərcləri ilə ədalətli dəyərdə olmayan predmet üzrə ölçülür.

İlkin tanınma zamanı ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq əməliyyat qiyməti ilə sübut edilir. İlkin tanınma zamanı yalnız ədalətli dəyər ilə əməliyyat qiyməti arasında fərq olduqda yaranan mənfəət və ya zərər qeydə alınır. Ədalətli dəyər eyni maliyyə aləti ilə aparılan digər cari bazar əməliyyatlarının müşahidəsi və yaxud həmin bazarlardan əldə edilən məlumatlara əsaslanan qiymətləndirmə üsulu ilə sübut edilir.

Qanunvericilik və ya mövcud bazar qaydaları ilə müəyyən edilmiş vaxt çərçivəsində alınıb-satılması nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri ("standart şərtlərlə həyata keçirilən" alış və satışlar) Təşkilatın maliyyə aktivini almaq və ya satmaq öhdəliyini qəbul etdiyi əməliyyat tarixində qeydə alınır. Alış üzrə bütün digər əməliyyatlar müəssisənin həmin maliyyə aləti üzrə müqavilə tərəfi olduqda tanınır.

Maliyyə alətlərinin təsnifatı

Maliyyə aktivi amortizasiya dəyərində, digər məcmu gəlir vasitəsilə ədalətli dəyərdə ("DMGVƏD") ölçülmüş dəyərdə və ya mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərdə ("MZVƏD") təsnif edilir.

Maliyyə aktivi aşağıdakı şərtlərin hər ikisinə cavab verdikdə və MZVƏD kimi müəyyən edilmədikdə, amortizasiya olunmuş dəyərində ölçülür:

- aktiv müqavilə üzrə pul axınlarını toplamaq üçün aktivləri saxlamaq məqsədi daşıyan biznes modeli çərçivəsində saxlanılır; və
- maliyyə aktivinin müqavilə şərtləri müəyyənləşdirilmiş tarixlərdə ödənilməmiş əsas məbləğ üzrə yalnız əsas məbləğ və faizin ödənişlərindən (YƏMFÖ) ibarət olan pul axınlarına təkan verir.

Maliyyə aktivi aşağıdakı şərtlərin hər ikisini ödədikdə və MZVƏD kimi müəyyən edilmədikdə, DMGVƏD-də ölçülür:

- aktiv həm müqavilə üzrə pul axınlarının toplanması və həm də maliyyə aktivlərinin satılması məqsədi daşıyan biznes modeli çərçivəsində saxlanılır; və
- maliyyə aktivinin müqavilə şərtləri müəyyənləşdirilmiş tarixlərdə ödənilməmiş əsas məbləğ üzrə yalnız əsas məbləğ və faizin ödənişlərindən ibarət olan pul axınlarına təkan verir.

Ticarət üçün nəzərdə tutulmayan kapital qoyuluşunun ilkin tanınması zamanı Təşkilat ədalətli dəyərdəki sonrakı dəyişiklikləri digər məcmu gəlirdə (DMG) təqdim etməyi seçə bilər. Bu seçim hər bir kapital qoyuluşu üçün ayrıca edilir.

Bütün digər maliyyə aktivləri MZVƏD kimi təsnif olunur.

Bununla yanaşı, ilkin tanıma zamanı Təşkilat amortizasiya olunmuş dəyərində və ya DMGVƏD-də ölçülmə tələblərinə uyğun gələn maliyyə aktivini MZVƏD kimi təsnif edə bilər, o halda ki, bu, meydana çıxacaq uçot uyğunsuzluğunu aradan qaldırsın və ya əhəmiyyətli dərəcədə azaltsın.

Biznes modelinin qiymətləndirilməsi

Təşkilat maliyyə aktivinin saxlandığı biznes modelinin məqsədini qiymətləndirəcək, çünki bu, biznesin idarə olunması və məlumatların rəhbərliyə təqdim edilməsi üsulunu daha düzgün əks etdirir. Bu zaman aşağıdakı məlumatlar nəzərə alınır:

- portfel üçün müəyyən edilmiş siyasətlər və məqsədlər, həmin siyasətlərin praktikada tətbiqi, o cümlədən rəhbərliyin strategiyasının müqavilə üzrə faiz gəlirlərinin əldə edilməsinə, xüsusi faiz dərəcəsi profilinin saxlanmasına, maliyyə aktivlərinin müddətinin həmin aktivləri maliyyələşdirən öhdəliklərin müddətinə uyğunlaşdırılmasına və ya aktivlərin satışı vasitəsilə pul axınlarının realizasiyasına fokuslanıb-fokuslanmaması;
- portfelin göstəriciləri necə qiymətləndirilir və Təşkilatın rəhbərliyinə necə çatdırılır;
- biznes modelinin (və həmin biznes modeli çərçivəsində saxlanılan maliyyə aktivlərinin) performansına təsir edən risklər və bu risklərin necə idarə olunması;
- biznesin menecerləri necə mükafatlandırılır – məsələn, mükafatlandırma idarə olunan aktivlərin ədalətli dəyərindən və ya toplanmış pul axınlarından asılıdırmı; və
- əvvəlki dövrlərdə satışların tezliyi, həcmi və müddəti, bu satışların səbəbləri və gələcək satış fəaliyyəti barədə gözləntilər. Bununla belə, satış fəaliyyəti barədə məlumat ayrıca deyil, maliyyə aktivlərinin idarə olunması üzrə Təşkilatı məqsədinə necə nail olunmasının və pul axınlarının necə realizasiya edilməsinin ümumi qiymətləndirilməsi çərçivəsində nəzərə alınır.

Müqavilə üzrə pul axınlarının yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişləri olub-olmamasının qiymətləndirilməsi

Bu qiymətləndirmənin məqsədləri üçün "əsas məbləğ" dedikdə, ilkin tanınma zamanı maliyyə alətinin ədalətli dəyəri nəzərdə tutulur. "Faiz" dedikdə, pulun zaman dəyəri, müəyyən dövr ərzində ödənilməmiş əsas məbləğlə bağlı kredit riski və digər əsas kredit riskləri və xərcləri (məs. likvidlik riski və inzibati xərclər), eləcə də mənfəət marjası üçün ödəniş nəzərdə tutulur.

Müqavilə üzrə pul axınlarının yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişləri olub-olmamasının qiymətləndirilməsində Təşkilat alətin müqavilə şərtlərini nəzərə alacaq. Bu qiymətləndirmə maliyyə aktivində həmin aktivin bu şərtə əməl etməməsi ilə nəticələnən, müqavilə üzrə pul axınlarının müddəti və ya məbləğini dəyişə bilən müqavilə şərtinin olub-olmamasını əhatə edəcək.

Qiymətləndirmə zamanı Təşkilat aşağıdakıları nəzərə alacaq:

- pul axınlarının məbləği və müddətini dəyişəcək şərti hadisələr;
- kapitalın borca nisbətinin xüsusiyyətləri;
- vaxtından əvvəl ödəniş və müddətin uzadılma şərtləri;
- Təşkilatın iddiasını müəyyənləşdirilmiş aktivlərdən pul axınlarına məhdudlaşdıran şərtlər məs. reqressiz aktivlər; və
- pulun zaman dəyəri üzrə ödənişi dəyişən xüsusiyyətlər – məs. faiz dərəcələrinin mütəmadi olaraq yenilənməsi

Maliyyə alətlərinin yenidən təsnif

Maliyyə aktivləri Təşkilatın maliyyə aktivlərini idarə etmək üçün öz biznes modelini dəyişdirdikdən sonra dövr ərzində istisna olmaqla, maliyyə aktivləri ilkin tanınmalarından sonra yenidən təsnifləşdirilmir. Yenidən təsnifat perspektiv təsirə malikdir.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi – EOKZ üzrə kredit zərəri ehtiyatı

Təşkilat AD və DMGVƏD ilə ölçülmüş borc alətləri və kredit öhdəlikləri və maliyyə zəmanəti müqavilələri üzrə EOKZ-ni perspektiv əsasda ölçür. Təşkilat EOKZ-ni ölçür və hər hesabat dövrünə

kredit zərəri üzrə ehtiyatı tanıyır. EOKZ-nin ölçülməsi: (i) mümkün nəticələrin bir sıra qiymətləndirilməsi ilə təyin olunan qərəzsiz və ehtimallı məbləğini (ii) pul vəsaitlərinin müddət dəyərini və (iii) keçmiş hadisələr, gələcək şərtlər və gələcək şəraitin proqnozları barədə hər bir hesabat dövrünün sonunda qeyri-adekvat xərc və səy olmadan mövcud olan bütün məqbul və dəstəklənən məlumatları əks etdirir.

AD ilə ölçülmuş borc vəsaitləri EOKZ üzrə ehtiyat çıxılmaqla maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda göstərilir. Kredit öhdəlikləri və maliyyə zəmanətləri üçün, EOKZ üzrə ayrı ehtiyat, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda öhdəlik olaraq tanınır. DMGVƏD-də borc alətləri üçün EOKZ üzrə ehtiyat çıxılmaqla amortizasiya dəyərindəki dəyişiklik, mənfəət və ya zərər və digər qalıq dəyərindəki dəyişiklik isə DMG-də gəlirlər DMGVƏD borc alətləri üzrə zərərlər çıxılmaqla tanınır.

Təşkilat dəyərsizləşmə üzrə üç mərhələli model tətbiq edir. Bu model ilkin tanımadan sonra kredit keyfiyyətində dəyişikliyə əsaslanır. İlkin tanımada dəyərsizləşməyən maliyyə aləti 1-ci Mərhələyə təsnif edilir. 1-ci Mərhələdə maliyyə aktivləri EOKZ-nin ömürlük hissəsinə bərabər olan miqdarda növbəti 12 ay ərzində mümkün olan nəticələrə və ya daha qısa müddətdə ("12 aylıq EOKZ") müqavilə müddətinə qədər ölçülür. Əgər Təşkilat KRƏA-nı ilkin tanımadan sonra müəyyən edirsə, aktiv 2-ci Mərhələyə köçürülür və onun EOKZ-si ömürlük EOKZ əsasında, müqavilə əsasında son ödəmə müddətinə qədər, lakin əgər varsa ehtimal olunan ilkin ödənişlər nəzərə alınmaqla hesablanır ("Ömürlük EOKZ"). Təşkilatın KRƏA-nı müəyyən etdiyi haqqında 22 saylı Qeydə nəzər salın. Əgər Təşkilat maliyyə aktivinin kredit üzrə dəyərsizləşməsini müəyyən edirsə, aktiv 3-cü Mərhələyə köçürülür və EOKZ Ömürlük EOKZ ilə ölçülür. Təşkilatın kredit dəyərsizləşməsi üzrə aktiv və defolt anlayışları 22 saylı Qeyddə açıqlanır. Satın alındıqda və ya əldə edildikdə kredit üzrə dəyərsizləşməyə uğramış aktivlər ("SƏKD" aktivlər) üçün EOKZ hər zaman Ömürlük EOKZ ilə ölçülür. SƏKD aktivləri ilkin tanınma zamanı, məsələn, əldə edilmiş dəyərsizləşdirilmiş kreditlər kimi dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləridir. EOKZ ölçülməsində istifadə edilən giriş, fərziyyə və qiymətləndirmə üsulları, eyni zamanda Təşkilatın EOKZ modellərində **gələcəkyönümlü** məlumatları necə əhatə etdiyi 22 saylı Qeyddə izah edilir.

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda EOKZ üzrə ehtiyatın təqdim edilməsi

EOKZ üzrə zərər ehtiyatları maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda aşağıdakı kimi təqdim olunur:

- amortizasiya olunmuş dəyərdə ölçülən maliyyə aktivləri: aktivlərin ümumi balans dəyərindən çıxılmaqla;
- kredit öhdəlikləri və maliyyə təminatı müqavilələri: ümumiyyətlə, ehtiyat kimi;
- maliyyə aləti həm çıxarılmış, həm də istifadə edilməmiş komponentdən ibarət olduğu halda və Təşkilat, kredit öhdəliyi komponenti üzrə EOKZ-ni çıxarılmış komponentdən ayrı olaraq müəyyən edə bilmədiyi halda: Təşkilat hər iki komponent üzrə birgə zərər ehtiyatı təqdim edir. Birləşdirilmiş məbləğ yerinə yetirilmiş komponentin ümumi balans dəyərindən çıxılmaqla təqdim edilir. Çıxarılmış komponentin ümumi məbləği üzrə zərər ehtiyatının hər hansı bir hissəsi ehtiyat kimi təqdim olunur; və
- DMGVƏD-də ölçülən borc alətləri: aktivlərin balans məbləği onların ədalətli dəyəri olduğu üçün, heç bir zərər ehtiyatı maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınmır. Bununla yanaşı, zərər ehtiyatı ədalətli dəyər ehtiyatının bir hissəsi kimi tanınır.

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması

Təşkilat aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərinin tanınmasını dayandırır: (a) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya (b) Təşkilat maliyyə aktivlərindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını üzrə mülkiyyət hüququnu ötürdükdə və ya ötürülmə haqqında müqavilə bağladıqda və bu zaman (i) həmin aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürdükdə və ya (ii) bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürmədikdə və ya saxlamadıqda, lakin həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadıqda. Nəzarət qarşı tərəfin öz mülkiyyətində olan aktivi satış üzrə əlavə məhdudiyyətlər qoymadan əlaqəli olmayan üçüncü tərəfə satmaq üçün praktiki imkana malik olmadığı hallarda saxlanılır.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri müqavilə öhdəliklərindən azad olmaqla kassadakı nağd vəsaitlərindən, köçürülmüş vəsaitlərdən və banklardakı həqiqi ödəmə müddəti üç ay və ya ondan az olan cari hesablardan ibarətdir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri AD ilə təqdim olunur, çünki: (i) müqavilə əsasında pul vəsaitlərinin axınlarını yığılması üçün saxlanılır və bu pul axınları YƏMFÖ-nü təmsil edir və (ii) bu aktivlər MVZVƏD ilə müəyyən edilməmişdir. Müəyyən ölkələrdə təminat qanunvericiliyi kimi yalnız qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş xüsusiyyətlər, qanunvericilik sonradan dəyişdirilsə belə, bu xüsusiyyətin tətbiq olunacağı müqavilə şərtlərinə daxil edilmədiyi halda, YƏMFÖ testinə təsir göstərmir.

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar, xalis

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar Təşkilat tərəfindən müştərilərə kredit almaq üçün avans şəklində nağd pul verildiyi zaman qeydə alınır. Biznes modeli və pul vəsaitlərinin hərəkəti xarakteristikasına əsasən Təşkilat müştərilərə verilmiş kreditləri və avansları aşağıdakı qiymətləndirmə kateqoriyalarından birində təsnifləşdirir:

(i) AD: müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin toplanması üçün saxlanılan kreditlər və YƏMFÖ-nü təmsil edən həmin pul vəsaitlərinin hərəkəti və könüllü olaraq MZVƏD-də təyin olunmayan kreditlər; və

(ii) MZVƏD: YƏMFÖ sınağını keçməyən və ya MZVƏD-də ölçülən AD və ya DMGVƏD üzrə digər meyarlara cavab verməyən kreditlər.

Silinmələr

Maliyyə aktivləri maliyyə aktivlərini tam və ya qismən bərpa etmək üçün əsaslı gözlənti olmadığı təqdirdə tam və ya qismən silinir. Bu adətən Təşkilat borcalanın silinməsi nəzərdə tutulan məbləği ödəmək üçün kifayət qədər pul vəsaiti yaradacaq aktivlərivə ya gəlir mənbəyinin olmadığını müəyyən etdikdə baş verir. Bu qiymətləndirmə fərdi aktiv səviyyəsində həyata keçirilir. Silinmə, tanınmanın dayandırılması hadisəsini təmsil edir.

Təşkilat silinmiş maliyyə aktivləri ilə bağlı hüquqi tədbirlər həyata keçirə bilər. Təşkilatın həyata keçirdiyi hüquqi tədbirlər nəticəsində əldə edilmiş vəsaitlər, EOKZ-nin azalması üzrə gəlirə səbəb olur.

Maliyyə öhdəlikləri və kapital

Borc və ya kapital alətləri olaraq təsnifat

Borc və kapital alətləri müqavilə üzrə razılaşmaların mahiyyəti və maliyyə öhdəliyinin və səmərəli alətin anlayışlarına uyğun olaraq maliyyə öhdəlikləri və ya kapital kimi təsnif edilir.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəliyinin tanınması, bu öhdəlik üzrə ödənişlər yerinə yetirildikdə, öhdəlik ləğv edildikdə və ya müddəti başa çatdıqda dayandırılır.

Mövcud maliyyə öhdəliyi eyni borc verəndən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli şərtlərlə başqa maliyyə öhdəliyi ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtləri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirilildikdə, belə bir mübadilə və ya dəyişiklik ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılması və yeni öhdəliyin tanınması kimi qəbul edilir və müvafiq qalıq dəyərində olan fərq mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Borc alınmış vəsaitlər

Borc alınmış vəsaitlər əvvəlcə borc vəsaitləri ilə əlaqəli olan buraxılış xərcləri çıxılmaqla alınmış vəsaitlərin ədalətli dəyərinə bərabər olan dəyərdə tanınır. İlkin tanınmadan sonra faiz yaradan borc vəsaitləri effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə edəilrək amortizasiya olunmuş maya dəyərində ölçülür. Amortizasiya olunmuş maya dəyəri buraxılış üçün nəzərdə tutulan bütün xərcləri və hesablaşma üzrə bütün diskont və mükafatlar nəzərə alınmaqla hesablanır. Gəlir və zərərlər öhdəliklərin tanınmasının dayandırılması və ya dəyərsizləşməsi, habelə amortizasiya prosesi zamanı mənfəət və zərər haqqında hesabatda tanınır.

Buraxılmış borc qiymətli kağızları

Buraxılmış borc qiymətli kağızları amortizasiya olunmuş maya dəyərində əks etdirilir. Əgər Təşkilat özünün buraxılmış borc qiymətli kağızlarını alırsa, onlar maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan silinir və öhdəliyin balans dəyəri ilə ödənilmiş kompensasiya arasındakı fərq borcun vaxtından əvvəl silinməsindən yaranan gəlirlərə daxil edilir.

Törəmə maliyyə alətləri

Təşkilat tərəfindən daxil edilmiş valyuta törəmə maliyyə alətləri, bir qayda olaraq, standartlaşdırılmış müqavilə şərtləri və qaydaları əsasında peşəkar bazar qarşı tərəfləri ilə birjadankənar bazarda alınır. Törəmə alətlər bazar faiz dərəcələrinin, valyuta məzənnələrinin və ya şərtlərinə nisbətən digər dəyişənlərin dəyişməsi nəticəsində potensial əlverişli (aktivlər) və ya əlverişsiz (öhdəliklər) şərtlərinə malikdir. Törəmə maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin məcmu ədalətli dəyəri vaxtaşırı əhəmiyyətli dərəcədə dəyişə bilər.

Forvard müqavilələri gələcəkdə müəyyən bir qiymətə və tarixə müəyyən maliyyə alətini almaq və ya satmaq üçün olan müqavilələrdir. Forvardlar birjadankənar bazarda həyata keçirilən fərdiləşdirilmiş müqavilələrdir.

Təşkilat icarəçi qismində

Təşkilat qısa müddətli icarələr və aşağı dəyərli aktivlərin icarəsi istisna olmaqla, bütün icarələr üçün vahid tanıma və ölçmə yanaşmasını tətbiq edir. Təşkilat icarə ödənişlərini həyata keçirmək üçün icarə öhdəliklərini, eləcə də əsas aktivlərdən istifadə hüququ təmin edən istifadə hüquqlarını aktiv olaraq tanıyır.

Aktivlərdən istifadə hüququ

Təşkilat aktivlərdən istifadə hüququnu icarənin başlanğıc tarixində tanıyır (əsas aktivin istifadə üçün mövcud olduğu tarix). Aktivlərdən istifadə hüququ yığılmış amortizasiya və dəyərsizləşmə zərərləri çıxılmaqla maya dəyəri ilə ölçülür və icarə öhdəliklərinin yenidən ölçülməsi üçün tənzimlənir. Aktivlərdən istifadə hüququnun dəyərinə tanınmış icarə öhdəliklərinin məbləği və alınmış icarə təşviqləri çıxılmaqla başlama tarixinə qədər və ya daha əvvəl edilmiş icarə ödənişləri daxildir. Aktivlərdən istifadə hüququ daha qısa icarə müddəti ərzində düz xətt əsasında amortizasiya olunur. İcarəyə götürülmüş aktivin mülkiyyəti icarə müddətinin sonunda Təşkilata keçirsə və ya dəyəri bir alış opsiyasının həyata keçirilməsini əks etdirirsə, amortizasiya aktivin təxmin edilən faydalı ömrü istifadə olunmaqla hesablanır. Aktivlərdən istifadə hüququ da dəyərsizləşməyə məruz qalır.

İcarə öhdəlikləri

İcarənin başlanğıc tarixində Təşkilat, icarə müddəti ərzində həyata keçiriləcək icarə ödənişlərinin cari dəyəri ilə ölçülmüş icarə öhdəliklərini tanıyır. İcarə ödənişlərinə, hər hansı alınacaq güzəştli icarə ödənişləri, indeksdən və ya dərəcədən asılı olan dəyişkən icarə ödənişləri çıxılmaqla qalıq dəyər zəmanəti ilə ödənilməsi ehtimal olunan məbləğlər daxil olmaqla sabit ödənişlər (maddi sabit ödənişlər daxil olmaqla) daxildir. İcarə ödənişlərinə, həmçinin Təşkilat tərəfindən həyata keçirilməsinə əsaslı olaraq müəyyən edilmiş satınalma opsionunun icra qiyməti və icarə müddəti Təşkilatın ləğv etmə seçimini həyata keçirdiyini əks etdirirsə, icarəyə xitam verildiyi hallarda tətbiq olunan cərimələrin ödənişləri də daxildir.

İndeksdən və dərəcədən asılı olmayan dəyişkən icarə ödənişləri, ödənişə səbəb olan hadisə və ya şərtin baş verdiyi dövrdə xərc olaraq (mal və material ehtiyatlarının istehsalı üçün çəkilmədiyi təqdirdə) tanınır.

İcarə ödənişlərinin cari dəyərini hesablayarkən, icarəyə aid olan konkret faiz dərəcəsinin təyin olunması mümkün olmadığı üçün Təşkilat icarə müqaviləsinin qüvvəyə mindiyi tarixdə mövcud olan əlavə borcun cəlb edilməsi üzrə faiz dərəcəsindən istifadə edir. Müqavilənin qüvvəyə mindiyi tarixdən sonra, icarə öhdəliklərinin məbləği faizlərin artmasını əks etdirmək üçün artırılır və edilmiş icarə ödənişləri üçün azaldılır.

Bundan əlavə, icarə öhdəliklərinin qalıq dəyəri hər hansı bir modifikasiya və ya icarə müddətində, eləcə də icarə ödənişlərində hər hansı bir dəyişiklik olduqda (bu cür icarə ödənişlərini təyin etmək üçün istifadə olunan indeks və ya faiz dərəcəsindəki dəyişiklik nəticəsində gələcək ödənişlərdə dəyişikliklər) və ya əsas aktivin satın alınması üçün hər hansı bir seçimin qiymətləndirilməsi üzrə dəyişiklik olduğu təqdirdə, yenidən ölçülür.

Əmlak və avadanlıqlar

Daşınmaz əmlak və avadanlıqlar yığılmış köhnəlmə və yığılmış dəyərsizləşmə zərərləri çıxılmaqla ilkin dəyərlə göstərilir.

Hər hesabat tarixində Təşkilat əmlakın və yaxud avadanlığın dəyərsizləşmə əlamətinin olub-olmamasını qiymətləndirir. Dəyərsizləşmənin baş verdiyinə dəlalət edən ən azı bir belə əlamət olarsa, Təşkilat, iki rəqəmdən ən yüksəyi kimi bərpa edilə bilən məbləği müəyyən edir: satış xərcləri çıxıldıqdan sonra aktivin ədalətli dəyəri və istifadə dəyəri. Əgər əmlak və avadanlığın balans dəyəri onların bərpa edilə bilən dəyərindən yüksəkdirsə, onlar bərpa edilə bilən məbləğə qədər silinir və fərq mənfəət və zərər hesabatında dəyərsizləşmə zərəri kimi hesablanır.

Əmlakın çıxdaş edilməsi ilə bağlı gəlir və zərərlər onların balans dəyəri əsasında hesablanır və mənfəət və zərər hesabatında əməliyyat xərcləri kimi nəzərə alınır.

Təmir və texniki qulluq xərcləri çəkilən zaman mənfəət və zərər hesabatında tanınır.

Köhnəlmə, əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin qalıq dəyərinə onların faydalı iqtisadi ömrü nəzərə alınmaqla hesablanmış dərəcələrdən istifadə etməklə tətbiq edilir. Faydalı iqtisadi ömür təxminləri, qalıq dəyərləri və köhnəlmə/amortizasiya metodları hər bir hesabat tarixində yenidən təhlil edilir və təxminlərdə olan dəyişikliklərin təsiri prospektiv olaraq aşağıdakı dərəcələrdə tətbiq edilir:

Mebel və avadanlıqlar	20-33%
Kompüter avadanlıqları	33%
Digər aktivlər	20%
Aktivlərdən istifadə hüququ	icarə müqaviləsinin müddəti üzrə olmaqla

Əmlak və avadanlıqlar hesabdan silindikdə və ya onların davamlı istifadəsi artıq heç bir iqtisadi mənfəət gətirmədikdə, belə aktivlərin tanınması dayandırlılır. Əmlak və avadanlıq obyektlərinin satılaraq hesabdan silinməsi və ya istismardan çıxarılmasından irəli gələn hər hansı gəlir və ya zərərlər belə aktivlərin qalıq dəyəri ilə satışdan əldə olunmuş gəlirlər arasında fərq kimi müəyyən edilir və mənfəət və ya zərər hesablarında tanınır.

Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlərə proqram təminatına və onların tələb üzrə formalaşdırılmasına ayrılan investisiyalar daxildir.

Müəyyən istismar müddəti olan ayrı-ayrılıqda alınmış qeyri-maddi aktivlər yığılmış köhnəlmə və yığılmış dəyərsizləşmə zərəri çıxılmaqla ilkin dəyər ilə uçotda qeyd edilir. Amortizasiya aktivin təxmin edilən faydalı istismar müddəti ərzində düz xətt metodundan istifadə etməklə uçotda tanınır. Təxmin edilən faydalı istismar müddəti və köhnəlmə metodu gələcək dövrlər üzrə uçota alınan təxminlərdəki hər hansı dəyişikliklərin təsiri nəzərə alınmaqla hər hesabat dövrünün sonunda təhlil edilir. Ayrılıqda alınmış və qeyri-müəyyən istismar müddətləri olan qeyri-maddi aktivlər yığılmış dəyərsizləşmə zərərləri çıxılmaqla ilkin dəyərlə uçota alınır.

Qeyri-maddi aktivlərin tanınmasının dayandırılması. Qeyri-maddi aktivlər satılaraq hesabdan silindikdə yaxud onların sonrakı istismarı və ya satılması gələcəkdə iqtisadi mənfəət gətirmədikdə, belə aktivlərin tanınması dayandırılır. Qeyri-maddi aktivlərin tanınmasının dayandırılmasından yaranan gəlir və ya zərər, belə aktivlərin balans dəyəri ilə satışdan əldə olunan xalis gəlir məbləği arasındakı fərq kimi ölçülür və aktivin tanınması dayandırıldığı zaman mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda tanınır.

Qudvildən başqa maddi və qeyri-maddi aktivlərin dəyərsizləşməsi. Hər bir hesabat dövrünün sonunda Təşkilat öz maddi və qeyri-maddi aktivlərini dəyərsizləşmə zərərlərinin baş verməsini təyin etmək məqsədi ilə təhlil edir. Əgər belə hal mövcud olarsa bu aktiv üzrə əldə edilməsi mümkün olan məbləğ təyin edilir və dəyərsizləşmə zərərinin məbləği (əgər varsa) hesablanır. Fərdi aktiv üzrə əldə edilməsi mümkün olan məbləğin təyin edilməsi mümkün olmadıqda Təşkilat aktivin aid olduğu nağd pul əmələ gətirən biznes vahidlərinin qalıq dəyərini təhlil edir.

Hal-hazırda istifadə edilməyən və qeyri-müəyyən faydalı ömrü olan qeyri-maddi aktivlər isə bu aktivlərin dəyərsizləşməsi üzrə hər hansı bir göstərici olduqda və ya ən az ildə bir dəfə olmaqla dəyərsizləşmə üçün təhlil edilir.

Müsadirə edilmiş girovlar

Təşkilat məqsədə müvafiq hesab edildiyi hallarda müştərilərin öhdəlikləri müqabilində girov təminatı alır. Girov adətən müştərinin müvafiq əmlakının müsadirə olunmasını nəzərdə tutur və Təşkilata müştərinin həm cari, həm də gələcək öhdəlikləri ilə əlaqədar əmlaka qarşı iddianın irəli sürülməsi üçün əsas yaradır.

Təşkilatın müvafiq hesab etdiyi müəyyən hallarda aktivlər ödənişi yerinə yetirilməyən kreditlərin bərpa olunması məqsədilə müsadirə olunur. Müsadirə edilmiş girov ilk olaraq həmin girovun aid olduğu kreditin qalıq dəyərinə bərabər məbləğdə tanınır. Müsadirə edilmiş aktivlər balans dəyəri və satış dəyəri çıxılmaqla ədalətli dəyərdən daha aşağı olan məbləğ ilə ölçülür.

Vergi qanunvericiliyi

Vergi xərcləri cari və təxirə salınmış vergi xərclərinin cəmindən ibarətdir.

Cari vergi xərci hesabat dövrü ərzində yaranmış vergi mənfəəti əsasında hesablanır. Məcmu gəlir hesabatındakı bəzi gəlir və xərclərin digər dövrlərdə vergi bazasına aid ediləcəyinə və bəzi maddələrin heç bir vaxt vergi bazasını hesablayarkən istifadə edilməyəcəyinə görə vergi mənfəəti maliyyə hesabatlarındakı mənfəətdən fərqlənir. Təşkilatın cari mənfəət vergisi xərci, hesabat dövründə qüvvədə olan vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır.

Təxirə salınmış vergi isə aktiv və öhdəliklərin mühasibat uçotuna uyğun balans dəyərləri ilə onların vergiyə uyğun qalıq dəyərləri arasındakı fərqlərdən yaranan və gələcəkdə ödəniləcək və ya geri alınacaq məbləğlərin əsasında hesablanır və bu zaman qalıq öhdəliyi üsulundan istifadə edilir. Təxirə salınmış vergi öhdəliyi ümumiyyətlə bütün vergi bazasını artıran maddələr üçün hesablanır, təxirə salınmış vergi aktivi isə bu aktivdən gələcəkdə istifadə etmək üçün kifayət qədər mənfəətin olması təxmini nəzərə alınaraq tanınır. Müvəqqəti fərqlərin qudvildən və ya mühasibat mənfəətinə və vergi mənfəətinə təsir göstərməyən digər aktiv və öhdəliklərin ilkin tanınması zamanı yarandığı hallarda (biznes kombinasiyaları istisna olmaqla), belə vergi aktiv və öhdəlikləri tanınmır.

Təxirə salınmış vergi aktivinin balans dəyəri hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və əgər gələcəkdəki mənfəət əldə edilməsi ilə bağlı təxminlər bu aktivi reallaşdırmağa imkan vermirsə bu vergi aktivinin dəyəri tam və ya qismən bu təxminlərə uyğunlaşdırılmaq üçün azaldılır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri qüvvəyə minmiş və ya hesabat dövrünün sonuna tam həcmdə qüvvə ilə vergi dərəcələrinə (və vergi qanunlarına) əsaslanmaqla aktivin satıldığı və ya öhdəliyin yerinə yetirildiyi dövrdə tətbiq olunacağı gözlənilən vergi dərəcəsi ilə ölçülür.

Faiz gəliri və xərcinin tanınması

Faiz gəliri və xərcləri amortizasiya olunmuş dəyərdə və ya DMGVƏD ilə əlavə etmə əsasında, effektiv faiz metodundan istifadə etməklə, borc alətləri üzrə uçota alınır. Bu metoda əsasən, faiz gəlirləri və xərclərinə müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün komissiya və haqlar, sövdələşmə xərcləri, eləcə də bütün digər mükafat və ya güzəştlər daxildir.

Effektiv faiz dərəcəsinə aid olan komissiya haqlarına maliyyə aktivinin yaradılması və ya alınması, yaxud maliyyə öhdəliyinin (məsələn, ödəmə qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, zəmanətlərin və ya girovun dəyərləndirilməsi və qeydə alınması, maliyyə alətinin təqdim edilməsi şərtlərinin razılaşdırılması və sövdələşmə sənədlərinin hazırlanması haqları) buraxılması ilə əlaqədar alınmış və ya ödənilmiş komissiya haqları daxildir.

Bazar faiz dərəcələri ilə kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlik üçün Təşkilat tərəfindən alınmış komissiya haqları, Təşkilatın xüsusi kredit müqaviləsini imzalayacağı ehtimal edildikdə və kreditin verilməsindən sonra qısa müddət ərzində onun realizasiyasını planlaşdırmadıqda effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi hesab edilir. Təşkilat kredit verilməsi üzrə öhdəlikləri MZVƏD ilə ölçülən maliyyə öhdəlikləri kimi təsnif etmir.

Kredit üzrə dəyərsizləşmə ilə əldə edilmiş və ya satın alınmış maliyyə aktivləri üçün effektiv faiz dərəcəsi ehtimal edilən pul vəsaitlərinin hərəkəti (ilkin ehtimal olunan kredit zərərləri də daxil olmaqla) ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyərə (adətən alış qiyməti ilə) diskont edilmiş dərəcəsidir. Nəticədə, effektiv faiz dərəcəsi kredit uçotu ilə tənzimlənir.

Faiz gəlirləri, maliyyə aktivlərinin ümumi qalıq dəyərinə effektiv faiz dərəcəsini tətbiq etməklə hesablanır:

I. kredit üzrə dəyərsizləşməyə uğramış (3-cü Mərhələ) maliyyə aktivləri üzrə faiz dərəcəsi onların effektiv faiz dərəcəsini amortizasiya dəyərinə (EOKZ çıxılmaqla) tətbiq etməklə hesablanır; və
II. əldə edildikdə və ya satın aldıqda kredit zərərinə məruz qalmış maliyyə aktivləri, amortizasiya dəyərinə tətbiq edilən kreditə müvafiq olaraq düzəliş edilmiş effektiv faiz dərəcəsi tətbiq olunmaqla.

Haqq və komissiya gəlirinin tanınması

Kreditlərin verilməsinə görə komissiyalar birbaşa əlaqədar xərclər ilə birlikdə təxirə salınır və kredit üzrə effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi uçotda tanınır. Kreditin ayrılması öhdəliyinin xüsusi kredit razılaşmasının bağlanması ilə nəticələnəcəyi ehtimal edilən hallarda, kreditin ayrılması öhdəliyi üzrə komissiyalar birbaşa əlaqədar xərclər ilə birlikdə təxirə salınır və nəticədə verilən kreditin effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi uçotda tanınır. Kreditin ayrılması öhdəliyinin xüsusi kredit razılaşmasının bağlanması ilə nəticələnəcəyi ehtimal edilmədiyi hallarda, kreditin ayrılması öhdəliyi üzrə komissiyalar kredit öhdəliyi müddətinin qalan dövrü üzrə mənfəət və ya zərər uçotunda tanınır. Kreditin ayrılması öhdəliyinin müddəti kredit verilmədən başa çatarsa, belə öhdəliyə görə komissiya müddət başa çatdığı anda mənfəət və ya zərərdə tanınır. Kredit xidməti haqları xidmətlərin yerinə yetirildiyi təqdirdə gəlirlər kimi uçotda tanınır. Bütün digər komissiyalar yalnız xidmətlər göstərildikdə tanınır.

Təqaüd və digər mükafatlar üzrə öhdəliklər

Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin tələblərinə uyğun olaraq, Təşkilat işçilərin əmək haqlarından təqaüd ayırmaları tutur və onları Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna köçürür. Bu xərc müvafiq əmək haqqının alındığı dövrə aid edilir. Təqaüdə çıxdıqda təqaüdlə bağlı bütün ödənişlər işçilər tərəfindən seçilmiş təqaüd fondu tərəfindən həyata keçirilir. Təşkilat Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sosial Müdafiə Fondu tərəfindən nəzərdə tutulmuş təqaüd proqramından başqa hər hansı bir digər təqaüd proqramlarında iştirak etmir. Bundan əlavə, Təşkilatda hesablanması tələb olunan pensiya müavinətləri və ya kompensasiya edilən digər mühüm müavinətlər mövcud deyildir.

Əməliyyat vergiləri

Azərbaycan Respublikasında Təşkilatın fəaliyyəti ilə əlaqədar olaraq hesablanan bir sıra digər vergilər tətbiq edilir. Belə vergilər əməliyyat xərclərinin tərkib hissəsi kimi mənfəət və ya zərər və məcmu gəlirlər haqqında hesabata daxil edilir.

Ehtiyatlar

Ehtiyatlar Təşkilatın keçmişdə baş vermiş hadisənin nəticəsi olaraq hazırda öhdəliyi (hüquqi yaxud konstruktiv) olduqda tanınır; bu zaman Təşkilatdan öhdəliyin yerinə yetirilməsinin tələb olunacağı ehtimal edilir və öhdəlik məbləği etibarlı şəkildə hesablana bilir.

Ehtiyatlar kimi tanınan məbləğ öhdəliklə bağlı risk və qeyri-müəyyənlikləri nəzərə almaqla hesabat dövrünün sonunda cari öhdəliyin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar tələb olunan məbləğlərin ən düzgün hesablanmasıdır. Ehtiyat ayırmaları hazırkı öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün hesablanmış pul vəsaitləri axınına istinad etməklə ölçülərsə, onun qalıq dəyəri (pulun zaman dəyərinin təsiri əhəmiyyətli olduqda) həmin pul vəsaitlərinin cari dəyərinə bərabər olur.

Xarici valyuta mübadiləsi

Xarici valyutadakı əməliyyatlar, əməliyyatların həyata keçirildiyi tarixdəki məzənnə ilə Təşkilatın müvafiq funksional valyutalarına çevrilir.

a) Hər hesabat dövrünün sonunda maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat üzrə aktivlər və öhdəliklər müvafiq tarixdəki məzənnə istifadə edilməklə uçota alınır;
b) Gəlir və xərclər orta məzənnə ilə (dövr üzrə orta məzənnənin bütün əməliyyatlar üzrə mövcud məzənnələrin məcmu təsirinin düzgün bir göstərici hesab edilmədiyi hallarda, gəlir və xərclər əməliyyatın baş verdiyi konkret tarixin məzənnəsi istifadə edilməklə uçota alınır) uçota alınır;
c) kapitalın komponentləri tarixi məzənnə istifadə edilməklə uçota alınır; və
d) Bütün yaranan məzənnə fərqləri digər məcmu gəlirdə tanınır.

Xarici əməliyyat subyektlərinə nəzarət itirildikdə, fərqli təqdimat valyutasına çevrilmə üzrə əvvəllər məcmu gəlir hesablarında tanınmış məzənnə fərqləri satış ilə bağlı olan mənfəət və ya zərərin bir hissəsi kimi il ərzində mənfəət və ya zərər hesablarında uçota alınır.

Təşkilat tərəfindən maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə olunan ilin sonuna olan məzənnələr aşağıdakılardır:

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
1 ABŞ dolları/AZN	1.7000	1.7000
1 Avro/AZN	1.8114	1.9265
1 ABŞ dolları/AZN (illik ortalama məzənnə)	1.7000	1.7000

3. ƏHƏMİYYƏTLİ UÇOT TƏXMİNLƏRİ VƏ FASİLƏSİZLİK PRİNSİPİNƏ UYĞUN OLARAQ FƏALİYYƏT ÜZRƏ FƏRZİYYƏLƏRLƏ BAĞLI ƏSAS QEYRİ-MÜƏYYƏNLİKLƏRİN MƏNBƏLƏRİ

Təşkilatın maliyyə hesabatlarının hazırlanması hesabat tarixinə təqdim edilən aktiv və öhdəliklərin məbləğlərinə təsir göstərə biləcək və başa çatmış müddət ərzində gəlir və xərclərin təqdim edilmiş məbləğləri üzrə rəhbərlikdən təxminlərin və mülahizələrin edilməsini tələb edir. Rəhbərlik mütəmadi olaraq öz təxminlərini və mülahizələrini təhlil edir. Rəhbərlik təxminlərini və mülahizələrini tarixi təcrübəyə və müəyyən şərtlər çərçivəsində məntiqli hesab edilən digər faktlara əsaslandırır. Müxtəlif şəraitlərdə və vəziyyətlərdə faktiki nəticələr bu təxminlərdən fərqlənə bilər. Aşağıda göstərilən təxminlər və mülahizələr Təşkilatın maliyyə vəziyyətinin təsvir edilməsi üçün zəruri hesab edilir.

Maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan ehtimallara aşağıdakılar daxildir:

EOKZ ehtiyatının ölçülməsi

EOKZ-nin ölçülməsi metodologiyanın, modelin və giriş məlumatlarının müəyyən edilməsini özündə birləşdirdən mühüm bir təxmindir. EOKZ ölçülməsi üzrə metodologiya 22 saylı Qeyddə açıqlanır. Aşağıdakı komponentlərin kredit zərəri ehtiyat üzrə əhəmiyyətli təsiri vardır: defoltun müəyyən edilməsi, KRƏA, defolt ehtimalı ("DE"), Defolt vəziyyətində riskə məruz qalma ("DVRMQ") və defolt zamanı yaranan zərər ("DZYZ"), eləcə də makroiqtisadi ssenarilər üzrə modellər.

Təşkilat müntəzəm olaraq ehtimal olunan kredit zərəri və faktiki zərər arasındakı fərqlərin azaldılması üçün model və giriş məlumatlarını yoxlayır və nəzərdən keçirir. Perspektiv məlumatlar da daxil olmaqla, EOKZ ölçülməsi üzrə ətraflı məlumatlar 22 saylı Qeyddə açıqlanır.

Kredit Riski üzrə Əhəmiyyətli Artım ("KRƏA")

Kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artdığını müəyyənləşdirmək üçün Təşkilat, hesabat tarixinin sonunda maliyyə alətinin ömürlük müddəti ərzində baş verən defolt riskini ilk dəfə tanınma tarixində mövcud olan risk ilə müqayisə edir. Qiymətləndirmə hesabat dövrünün sonunda kredit riskinin müəyyən bir səviyyəsinə çatmaq üçün deyil, kredit riskinin nisbi artımını təyin etmək məqsədilə nəzərdən keçirilir. Təşkilat müştəri portfelinin davranış aspektləri də daxil olmaqla bir sıra amilləri əhatə edən xüsusi səy göstərmədən və xərc çəkmədən mövcud olan bütün məqbul və dəstəklənən gələcək məlumatları nəzərə alır. Təşkilatın rəhbərliyi kredit riskinin artması üzrə davranış göstəricilərini kredit alətləri üzrə gecikmələrin baş verməsindən öncə təyin etmiş və istər fərdi kredit aləti səviyyəsində, istərsə də alətin aid olduğu portfel səviyyəsində müvafiq sayılan gələcəklə bağlı məlumatları kredit riskinin dəyərləndirilməsi zamanı nəzərə almışdır. 22 saylı Qeydə nəzər salın.

Maliyyə aktivlərinin modifikasiyası və tanınmasının dayandırılması

Maliyyə aktivinin modifikasiyası maliyyə aktivinin pul vəsaitlərinin hərəkətini tənzimləyən müqavilə şərtləri yenidən müzakirə edildikdə və ya maliyyə aktivinin ilkin tanınması və ödəmə müddəti arasında başqa şəkildə dəyişdirildikdə baş verir. Modifikasiya dərhal və ya gələcək tarixdə müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin axınının miqdarına və/və ya müddətinə təsir göstərir.

Təşkilat yığımı artırmaq və defolt riskini minimuma endirmək üçün maliyyə çətinliyi ilə üzləşən müştərilərin cari kreditlərini restrukturizasiya edir. Borcalanın ilkin müqavilə şərtləri ilə ödənişi həyata keçirməsi üçün bütün səyləri göstərməsinə baxmayaraq, kredit şərtləri defolt və ya defolt riskinin çox olduğu və borcalanın yenidən işlənmiş şərtlərə cavab verə biləcəyi gözlənildiyi hallarda dəyişdirilir.

Yenidən işlənmiş şərtlərə əksər hallarda kreditin müddətinin uzadılması, kreditin pul vəsaitlərinin hərəkəti müddətinə dəyişiklik (əsas və faiz ödənişi) ödəniləcək pul vəsaitlərinin həcminin azaldılması (əsas və bağışlanılacaq faizlər) və digər şərtlər üzrə düzəlişlər daxildir.

Maliyyə aktivi dəyişdirildikdə, Təşkilat bu modifikasiyanın tanınmanın dayandırılması ilə nəticələndiyini qiymətləndirir. Təşkilatın siyasətinə uyğun olaraq, bir dəyişiklik, tamamilə fərqli şərtlərə səbəb olduqda tanınmaya səbəb olur. Dəyişdirilmiş şərtlərin ilkin müqavilə şərtlərindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli olub-olmadığını müəyyən etmək üçün Təşkilat aşağıdakıları nəzərə alır:

- İlkin şərtlər əsasında qalıq pul vəsaitlərinin cari dəyərini, yenidən işlənmiş şərtlər əsasında qalıq pul vəsaitləri ilə müqayisəsi üçün kəmiyyət qiymətləndirilməsi həyata keçirilir, hər iki məbləğ ilkin effektiv faiz dərəcəsi (EFD) ilə ilə diskontlaşdırılır. Cari dəyər fərqi 10%-dən artıqdırsa, Təşkilat bunu əhəmiyyətli dərəcədə fərqli olaraq qəbul edir, bu isə tanınmanın dayandırılması ilə nəticələnir.

Şərtlər əhəmiyyətli dərəcədə fərqlidirsə, Təşkilat ilkin maliyyə aktivini tanımır və ədalətli dəyəri ilə "yeni" aktivi tanıyır və aktiv üçün yeni faiz dərəcəsini yenidən hesablayır. Yenidən müzakirə tarixi, dəyərsizləşmə hesablanması məqsədləri üçün, o cümlədən kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artmasının olub-olmadığını müəyyənləşdirmək üçün ilkin tanınma tarixi hesab olunur.

Şərtlər ciddi şəkildə fərqlənmirsə, yenidən razılaşdırma və ya dəyişdirmə tanınma ilə nəticələnmir və Təşkilat maliyyə aktivinin yenidən işlənmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti əsasında ümumi balans dəyərini yenidən hesablayır və mənfəət və ya zərərdə dəyişiklik üzrə gəlir və ya zərər tanıyır. Yeni ümumi balans dəyəri dəyişdirilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətinin ilkin dəyərində (və ya alınmış və ya əmələ gələn kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri üçün kredit üzrə tənzimlənmiş EFD ilə) diskontlaşdırılaraq yenidən hesablanır.

Təşkilat maliyyə aktivini yalnız aktivin pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə bağlı müqavilə hüquqlarının müddəti (tamamilə fərqli şərtlərlə dəyişdirilmədən yaranan müddəti daxil olmaqla) başa çatdıqda və ya maliyyə aktivi və əsas etibarı ilə aktivə mülkiyyət hüququ ilə bağlı olan bütün risk və mükafat digərinə keçirildikdə tanınır. Əgər Təşkilat mülkiyyət hüququ ilə bağlı bütün riskləri və gəlirləri nə təhvil verirsə, nə də saxlayırsa və ötürülmüş aktivə nəzarəti davam etdirərsə, Təşkilat aktivdəki qorunan payını və ödəməli ola biləcəyi məbləğ üçün əlaqəli öhdəliyi tanıyır. Təşkilat köçürülmüş maliyyə aktivinə sahib olmaqla bağlı bütün riskləri və gəlirləri özündə saxlayırsa, Təşkilat maliyyə aktivini tanımağa davam edir.

İcarə öhdəliklərinin qiymətləndirilməsi və aktivlərdən istifadə hüququ

16 saylı MHBS-in tətbiqi aktivlər və icarə öhdəliklərindən istifadə hüququna dair mülahizələr aparmağı tələb edir. İcarə müddətini müəyyən edərkən, Təşkilat yenilənmə həyata keçirmək seçimlərini (və ya ləğv seçimlərini həyata keçirməmək) üçün iqtisadi stimul yaradan bütün fakt və halları nəzərə alır. Müqavilənin icarə elementlərinə malik olub-olmadığını qiymətləndirmək də mühakimə tələb edir. İcarə öhdəliklərini hesablamaq məqsədilə istifadə olunan müvafiq diskont dərəcəsini müəyyənləşdirmək üçün təxminlərin edilməsi tələb olunur.

Mənfəət vergisi aktivinin istifadəsi

Təşkilatın rəhbərliyi 31 dekabr 2022 və 2021-ci il tarixlərinə təxirə salınmış mənfəət vergisi üzrə 1,438 min AZN və 1,680 min AZN məbləğlərində qiymətləndirmə ehtiyatı yaratmışdır. 31 dekabr 2022 və 2021-ci il tarixlərinə müvafiq olaraq, təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivlərinin balans dəyəri 284 min AZN və 519 min AZN təşkil etmişdir.

Təşkilatın rəhbərliyi gələcəkdə təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivinin balans dəyərinin tam şəkildə istifadə olunacağına əmindir.

Forvard müqaviləsinin qiymətləndirilməsi

Rəhbərlik törəmə maliyyə alətlərinin qiymətləndirilməsində mülahizələrdən istifadə edir. 14 saylı Qeyddə açıqlandığı kimi, Təşkilat, 31 dekabr 2022-ci il tarixinə şərti məbləği 9,000 min ABŞ dolları və 31 dekabr 2021-ci il tarixinə şərti məbləği 4,000 min ABŞ dolları olan xarici valyutada törəmə müqavilələri bağlamışdır. Rəhbərliyin təxminlərinə görə, 31 dekabr 2022-ci il tarixinə ədalətli dəyər 126 min ABŞ dolları və 31 dekabr 2021-ci il tarixinə isə 306 min ABŞ dolları təşkil edir.

4. YENİ VƏ YA YENİDƏN İŞLƏNMİŞ STANDARTLARIN VƏ ONLARA DAİR ŞƏRHLƏRİN TƏTBİQİ

Cari ildə Təşkilat Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartları Şurası (MUBSŞ) və MUBSŞ-nin Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlarının Şərhləri Komitəsi (BMHŞK) tərəfindən qəbul edilmiş, Təşkilatın fəaliyyəti üçün münasib olan və 31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış hesabat dövrünə şamil olunan bütün yeni və yenidən işlənilmiş standartları və onlara dair şərhləri qəbul etmişdir.

Maliyyə Uçotunun Konseptual Əsaslarına İstinad – 3 saylı MHBS-ə edilmiş Düzəliş – 2020-ci ilin may ayında BMUSŞ tərəfindən "Müəssisələrin birləşməsi" adlı 3 saylı MHBS-ə düzəliş dərc edilmişdir. Düzəliş 2018-ci ilin mart ayında dərc edilmiş "Maliyyə Hesabatlılığının Konseptual Əsasları"na istinad ilə birlikdə, bu düzəlişin tələblərini əhəmiyyətli dərəcədə dəyişmədən, 1989-cu ildə dərc edilmiş "Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanması və Təqdimatın Əsasları"na edilən istinadın əvəz olunmasını nəzərdə tutur. Şura eyni zamanda, 37 saylı BMUS və ya "Təminatlar" adlı 21 saylı BMHŞK çərçivəsində, ayrı olaraq yaranırsa, borclar və şərti öhdəliklər üçün yaranan potensial '2 gün' mənfəət və ya zərərlərindən yayınmaq üçün 3 saylı MHBS-in tanınma prinsipinə istisna da əlavə etmişdir. Eyni zamanda, Şura "Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanması və Təqdim Olunması Əsasları"na istinadın əvəz edilməsindən təsirlənməyəcək şərti aktivlər üçün 3 saylı MHBS-in mövcud təlimatına dair izahlar verməyi qərarlaşdırmışdır.

Əmlak, Tikili və Avadanlıqlar: Nəzərdə tutulan İstifadədən əvvəl Daxilolmalar- 16 saylı BMUS-ə edilən düzəlişlər. 2020-ci ilin may ayında, BMUSŞ müəssisələrin əmlak, tikili və avadanlıqların dəyərindən, rəhbərliyin nəzərdə tutduğu qaydada fəaliyyət göstərə bilməsi üçün həmin aktivləri lazımi yerə və şəraitə çatdırarkən istehsal olunan aktivlərin satışından əldə olunan gəlirləri çıxmağı qadağan edən "Əmlak, Tikili və Avadanlıqlar – Nəzərdə tutulan İstifadədən əvvəl Daxilolmalar" düzəlişini dərc etmişdir. Bunun əvəzinə, müəssisə bu cür aktivlərin satışından əldə olunan gəlirləri və bu aktivlərin istehsal xərclərini mənfəət və zərər hesabında tanıyır.

Ağır Şərtli Müqavilələr – Müqavilənin Yerinə Yetirilməsinə dair Xərclər – 37 saylı BMUS-ə edilən düzəlişlər. 2020-ci ilin may ayında, BMUSŞ, 37 saylı BMUS-ə müqavilənin ağır şərtli və ya zərər yaradan olduğunu qiymətləndirərkən müəssisənin hansı xərcləri nəzərə alması barədə düzəlişlər etmişdir. Düzəlişlər "birbaşa əlaqəli xərc yanaşması"nı tətbiq edir. Mal və ya xidmətləri təmin etmək üçün birbaşa müqaviləyə aid olan xərclərə həm artan xərclər, həm də müqavilə fəaliyyətləri ilə birbaşa əlaqəli xərclərin bölüşdürülməsi daxildir. Ümumi və inzibati xərclər birbaşa müqavilə ilə əlaqəli deyil və müqavilə üzrə qarşı tərəf üçün açıq şəkildə ödənilməli olmadıqca istisna olunur.

1 saylı MHBS "Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlılığı Standarlarının İlk dəfə Tətbiqi" – ilkin tətbiq edən törəmə olaraq. BMUSŞ 2018-2020-ci il üzrə illik təkmilləşdirmələr çərçivəsində "Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarının ilk dəfə qəbul edilməsi" adlı 1 saylı MHBS-də dəyişiklik etmişdir. Dəyişiklik ana müəssisənin MHBS-ə keçid tarixinə əsasən, ana müəssisə tərəfindən bildirilən məbləğlərdən istifadə etməklə, məcmu çevirmələr üzrə fərqlərini ölçmək üçün 1 saylı MHBS-in D16 (a) bəndini tətbiq etməyi seçən bir törəmə müəssisəyə icazə verir. Bu düzəliş 1 saylı MHBS-in D16 (a) bəndini tətbiq etməyi seçən bir asılı və ya birgə müəssisəyə də tətbiq edilir.

9 saylı MHBS Maliyyə Alətləri - Maliyyə öhdəliklərinin silinməsi üzrə "10 faiz" dəyərində test üzrə iştirak haqqı. MHBS standartları prosesinə 2018-2020-ci illərdə illik təkmilləşdirmələrin bir hissəsi olaraq, BMUSŞ 9 saylı MHBS-ə düzəliş etmişdir. Düzəliş bir müəssisənin yeni və ya dəyişdirilmiş maliyyə öhdəliyinin şərtlərinin ilkin maliyyə öhdəliyinin şərtlərindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli olub-olmadığını qiymətləndirərkən əlavə etdiyi haqları aydınlaşdırır. Bu rüsumlara yalnız borcalan və ya borcverən tərəfindən başqasının adından ödədiyi və ya aldığı haqlar daxil olmaqla borcalanla borc verən arasında ödənilən və ya alınan ödənişlər daxildir. Müəssisə düzəlişi müəssisənin ilk dəfə tətbiq etdiyi illik hesabat dövrünün əvvəlində və ya ondan sonra dəyişdirilmiş və ya mübadilə edilmiş maliyyə öhdəliklərinə tətbiq edir.

"41 saylı BMUS Kənd Təsərrüfatı" – Ədalətli dəyər ölçmələrində vergi. MHBS standartları prosesinə 2018-2020-ci illərdə illik təkmilləşdirmələrin bir hissəsi olaraq, BMUSŞ "Kənd Təsərrüfatı Standartı" adlı 41 saylı BMUS-ə dəyişiklik etmişdir. Dəyişiklik 41 saylı BMUS-in 22-ci bəndində müəssisələrin, 41 saylı BMUS çərçivəsində aktivlərin ədalətli dəyərini ölçərkən vergitutma üçün pul axınlarını istisna etməsi tələbini aradan qaldırır.

Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, yeni standartların Təşkilatın maliyyə hesabatlarına maddi təsir göstərəcəyi gözlənilmir.

5. DƏRC OLUNMUŞ, LAKİN HAZIRDA QƏBUL OLUNMAMIŞ STANDARTLAR VƏ ŞƏRHLƏR

Hazırkı maliyyə hesabatlarının təsdiq edilməsi tarixində Təşkilat tərəfindən, qüvvəyə minmə tarixindən əvvəl qəbul edilmiş standart və şərhlərdən əlavə, aşağıda göstərilən standart və şərhlər dərc edilmiş, lakin qüvvəyə minməmişdir. Təşkilat bu yeni və düzəliş edilmiş standartları və şərhləri, əgər tətbiq olunarsa, qüvvəyə mindikdən sonra qəbul etmək niyyətindədir.

17 saylı MHBS "Sığorta müqavilələri" 2017-ci ilin may ayında dərc olunmuşdur və "Sığorta müqavilələri" adlı 4 saylı MHBS-i əvəz edir. Yeni standart sığorta müqavilələrinin tanınması, ölçülməsi, təqdim edilməsi və açıqlanması prinsiplərini müəyyən edir. Müəssisə buraxdığı təkrarsığorta müqavilələri də daxil olmaqla sığorta müqavilələrinə; əlində olan təkrarsığorta müqavilələrinə; imtiyazlı iştirak xüsusiyyətləri ilə buraxdığı investisiya müqavilələrinə; müəssisənin bağladığı sığorta müqavilərinə "Sığorta müqavilələri" adlı 17 saylı MHBS-i tətbiq etməlidir.

17 saylı MHBS, 1 yanvar 2023-cü il tarixində və ya ondan sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvədədir. "Müştərilərlə Müqavilələrdən Əldə Edilən Gəlir" adlı 15 saylı MHBS və "Maliyyə Alətləri" adlı 9 saylı MHBS standartları ilə birlikdə tətbiq olunduqda erkən tətbiqinə icazə verilir. Bu standart Təşkilata şamil edilmir.

Uçot Siyasətinin Açıqlanması – 1 saylı BMUS və 2 saylı MHBS Metodik Sənədi - 2021-ci ilin fevral ayında BMUSŞ 1 saylı BMUS və "Əhəmiyyətlilik haqqında mühakimələrin yürüdülməsi " adlı 2 saylı MHBS Metodik Sənədə düzəlişlər etmişdir. Bu düzəlişlər müəssisələrə uçot siyasəti haqqında açıqlamalar edərkən əhəmiyyətliliklə bağlı mühakimələrin tətbiq edilməsinə kömək edilməsi məqsədilə təlimat və nümunələri təqdim edir. Düzəlişlər müəssisələr üçün "əhəmiyyətli" uçot siyasətləri haqqında məlumatın açıqlanması tələbini onların "əhəmiyyətli" uçot siyasətinin açıqlanması tələbi ilə əvəz etməklə və mühasibat uçotu siyasəti ilə bağlı açıqlamalar barədə qərar qəbul edərkən müəssisələrin uçot siyasəti haqqında daha faydalı məlumatı açıqlamaqda kömək etmək məqsədi daşıyır.

1 saylı BMUS-ə edilən düzəlişlər 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün tətbiq edilir və düzəlişlərin daha erkən tətbiqinə icazə verilir. 2 saylı Metodik Sənədə edilən düzəlişlər əhəmiyyətlilik anlayışının mühasibat uçotu siyasəti məlumatlarına tətbiqi ilə bağlı məcburi olmayan təlimatları ehtiva etdiyi üçün, bu düzəlişlər üçün qüvvəyə minmə tarixi müəyyən edilməmişdir.

Uçot təxminlərinin müəyyən edilməsi – 8 saylı BMUS-ə edilən Düzəlişlər - 2021-ci ilin fevral ayında BMUSŞ "uçot təxminləri" anlayışını təqdim edən 8 saylı BMUS-ə düzəlişi dərc etmişdir.

Düzəlişlər müəssisələrin uçot siyasətindəki dəyişiklikləri uçot təxminlərindəki dəyişikliklərdən necə fərqləndirməli olduğunu və xətaların aradan götürülməsini izah edir. Həmçinin, bu düzəlişlər mühasibat uçotu təxminlərini hazırlamaq üçün müəssisələrin ölçmə üsullarından və giriş məlumatlarından necə istifadə etdiyini aydınlaşdırır.

Düzəlişlər 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir və həmin dövrün başlanğıcında və ya ondan sonra baş verəcək uçot siyasəti və uçot təxminlərindəki dəyişikliklərə tətbiq edilir. Bu tip faktlar açıqlanarsa, düzəlişlərin erkən tətbiqinə icazə verilir.

Eyni əməliyyatdan yaranan aktiv və öhdəliklərə aid təxirə salınmış vergilər – 12 saylı BMUS-ə edilən Düzəlişlər - 2021-ci ilin may ayında Şura 12 saylı BMUS-ə uyğun olaraq müəssisələrdən ilkin tanınma zamanı vergi bazasını artıran və azaldan bərabər məbləğdə müvəqqəti fərqlərə səbəb olan əməliyyatlar üzrə təxirə salınmış vergini tanımağı tələb edir.

Düzəlişlər təqdim edilən ən erkən müqayisəli dövrün əvvəlində və ya ondan sonra baş verən əməliyyatlara tətbiq edilməlidir. Bundan əlavə, təqdim olunan ən erkən müqayisəli dövrün əvvəlində icarə və istismardan çıxarma öhdəlikləri ilə bağlı bütün gəlirdən çıxılan və vergiyə cəlb olunan müvəqqəti fərqlər üçün təxirə salınmış vergi aktivi (kifayət qədər vergi tutulan mənfəətin olması şərtilə) və təxirə salınmış vergi öhdəliyi də tanınmalıdır.

BMUSŞ, satış kimi uçota alınması nəzərdə tutulan 15 saylı MHBS-in tələblərinə cavab verən satış və geri icarə əməliyyatlarını sonradan satıcı-icarədarın necə ölçməsini aydınlaşdırmaq üçün **"Satış və Geri İcarə üzrə İcarə Öhdəliyi"ni (16 saylı MHBS-ə edilən Düzəlişlər) düzəlişlərlə birgə** dərc etmişdir. **Satış və Geri İcarə üzrə İcarə Öhdəliyi (16 saylı MHBS-ə edilən Düzəlişlər)** satıcı-icarədardan istifadə hüququnu özündə saxlayan hər hansı gəlir və ya zərər məbləğini tanımamaq üçün geri icarədən irəli gələn icarə öhdəliyini sonradan ölçməsini tələb edir. Yeni tələblər satıcı-icarədarı icarənin qismən və ya tam xitam verilməsi ilə bağlı hər hansı gəlir və ya zərəri mənfəət və ya zərərdə tanınmasını qadağa etmir. Düzəlişlər 1 yanvar 2024-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir. Düzəlişlərin daha erkən tətbiqinə icazə verilir.

Müəssisənin hesabat dövründən sonra on iki ay ərzində riayət etməli olduğu şərtlərin, öhdəliklərin təsnifatına təsirini müəyyən etmək üçün 2022-ci ilin oktyabr ayında BMUSŞ **"Kovenantlar ilə bağlı uzunmüddətli öhdəliklər (1 saylı BMUS-ə Düzəlişlər)"** adlı düzəlişi dərc etmişdir. Düzəlişə əsasən öhdəliyin cari və ya uzunmüddətli olaraq təsnifləşdirilməsinə yalnız müəssisənin hesabat tarixində və ya ondan əvvəl riayət etməli olduğu şərtlər təsir edir. Bundan əlavə, müəssisə maliyyə hesabatı üzrə qeydlərdə hesabatın istifadəçilərinə kovenantlar ilə uzunmüddətli öhdəliklərin on iki ay ərzində qaytarıla biləcəyi riskini nəzərdə tutacağı məlumatları açıqlamalıdır. Düzəlişlər 1 yanvar 2024-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üzrə qüvvəyə minir.

10 saylı MHBS "Konsolidə Edilmiş Maliyyə Hesabatları" və 28 saylı BMUS (düzəlişlər): "İnvestor və onun Asılı və ya Birgə Müəssisəsi arasında Aktivlərin Satışı və ya Ötürülməsi"–10 saylı MHBS və 28 saylı BMUS-ə edilən düzəlişlər investor, onun asılı müəssisəsi və birgə müəssisə arasında aktivlərin satışı və ya ötürülməsi üzrə vəziyyəti ehtiva edir. Düzəlişlər xüsusi olaraq kapital metodu ilə konsolidasiya edilən əlaqəli və birgə müəssisələrlə biznes əməliyyatları aparmayan törəmə müəssisə üzərində nəzarətin itirilməsi ilə bağlı olan gəlir və zərərlərin, ana müəssisənin mənfəət və zərər hesabatında əlaqəsi olmayan investorun həmin əlaqəli və ya birgə müəssisədə olan payına düşən hissəyə müdaxilə etməmək şərtilə tanınmasını tələb edir.

Eynilə, istənilən keçmiş törəmə müəssisədə (kapital metodu ilə konsolidasiya edilən assosiasiya və birgə müəssisəyə çevrildikdə) saxlanılan investisiyanın ədalətli dəyərlə yenidən ölçülməsindən irəli gələn gəlir və ya zərər yalnız əlaqəsi olmayan investorların yeni assosiasiya və ya birgə müəssisədəki payları müqabilində tanınır. Düzəlişlərin qüvvəyə minmə tarixi BMUSŞ tərəfindən hələ müəyyən edilməmişdir, lakin düzəlişlərin erkən tətbiqinə icazə verilir.

Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, yeni standartların Təşkilatın maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir göstərəcəyi gözlənilmir.

6. PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Nağd pul vəsaitləri	9	14
Rezident banklardakı cari hesablar	2,014	3,696
Tranzitdə nağd pul vəsaitləri	502	370
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	**2,525**	**4,080**

EOKZ üzrə ölçülmələr məqsədi üçün pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri 1-ci Mərhələyə aid edilmişdir. Bu qalıqlar üçün EOKZ əhəmiyyətli məbləğ təşkil etmir, ona görə də Təşkilat pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üçün kredit zərərləri üzrə ehtiyat tanımamışdır.

7. MÜŞTƏRİLƏRƏ VERİLMİŞ KREDİTLƏR

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Kənd təsərrüfatı üzrə kreditlər	30,101	20,539
Xidmət kreditləri	10,961	6,413
Ticarət kreditləri	5,303	4,067
Digər kreditlər	857	489
Ümumi müştərilərə verilmiş kreditlər	**47,222**	**31,508**
Çıxılsın: ehtimal olunan kredit zərəri üzrə ehtiyat	(2,347)	(2,443)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	**44,875**	**29,065**

31 dekabr 2022 və 2021-ci illər ərzində bütün kreditlər Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən müştərilərə verilmişdir və bu kreditlərin bir coğrafi regionda konsentrasiyasını göstərir.

31 dekabr 2022 və 2021-ci illər ərzində Təşkilat tərəfindən alınmış faiz gəlirləri 11,530 min AZN və 8,220 min AZN təşkil etmişdir.

Ehtimal olunan kredit zərəri məqsədilə Təşkilat öz kreditlərini kiçik və iri müştərilər olmaqla qruplaşdırır.

Aşağıdakı cədvəldə müştərilərə verilmiş kreditlərin maliyyə hesabatı dövrünün əvvəli ilə sonu arasındakı müddət üzrə ümumi balans məbləğindəki hərəkəti göstərir:

	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	Satın alınmış və ya əldə edilmiş kredit üzrə dəyərsizləşmiş (SƏKD)	Cəmi
Müştərilərə verilmiş iri kreditlər					
1 yanvar 2022-ci il tarixinə	**21,227**	**1,102**	**1,413**	**127**	**23,869**
1-ci Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	(6,309)	6,309	-	-	-
2-ci Mərhələdən 1-ci Mərhələyə köçürmə	3,660	(3,660)	-	-	-
2-ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə köçürmə	-	(1,312)	1,312	-	-
3-cü Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	-	14	(14)	-	-
Yeni əldə edilmiş və satın alınmış maliyyə alətləri	43,699	258	-	31	43,988
Digər hərəkətlər	(29,847)	(1,165)	(2,478)	(325)	(33,815)
Əvvəlki illərdə silinmiş kreditlərin bərpası	-	-	1,807	257	2,064
Silinmələr	-	-	(291)	-	(291)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	**32,430**	**1,546**	**1,749**	**90**	**35,815**

	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	Satın alınmış və ya əldə edilmiş kredit üzrə dəyərsizləşmiş (SƏKD)	Cəmi
Müştərilərə verilmiş kiçik kreditlər					
1 yanvar 2022-ci il tarixinə	**6,860**	**218**	**515**	**46**	**7,639**
1-ci Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	(1,853)	1,853	-	-	-
2-ci Mərhələdən 1-ci Mərhələyə köçürmə	915	(915)	-	-	-
2-ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə köçürmə	-	(413)	413	-	-
3-cü Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	-	2	(2)	-	-
Yeni əldə edilmiş və satın alınmış maliyyə alətləri	17,383	87	5	10	17,485
Digər hərəkətlər	(12,794)	(377)	(1,895)	(258)	(15,324)
Əvvəlki illərdə silinmiş kreditlərin bərpası	-	-	1,571	204	1,775
Silinmələr	-	-	(168)	-	(168)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	**10,511**	**455**	**439**	**2**	**11,407**

Müştərilərə verilmiş iri kreditlər	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	Satın alınmış və ya əldə edilmiş kredit üzrə dəyərsizləşmiş (SƏKD)	Cəmi
1 yanvar 2021-ci il tarixinə	7,577	4,061	1,227	162	13,027
1-ci Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	(3,324)	3,324	-	-	-
2-ci Mərhələdən 1-ci Mərhələyə köçürmə	5,581	(5,581)	-	-	-
2-ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə köçürmə	-	(1,122)	1,122	-	-
3-cü Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	-	20	(20)	-	-
Yeni əldə edilmiş və satın alınmış maliyyə alətləri	21,226	978	1,187	39	23,430
Digər hərəkətlər	(9,833)	(578)	(3,517)	(627)	(14,555)
Əvvəlki illərdə silinmiş kreditlərin bərpası	-	-	1,700	553	2,253
Silinmələr	-	-	(286)	-	(286)
31 dekabr 2021-ci il tarixinə	21,227	1,102	1,413	127	23,869

Müştərilərə verilmiş kiçik kreditlər	1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ	Satın alınmış və ya əldə edilmiş kredit üzrə dəyərsizləşmiş (SƏKD)	Cəmi
1 yanvar 2021-ci il tarixinə	4,398	1,827	124	65	6,414
1-ci Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	(1,125)	1,125	-	-	-
2-ci Mərhələdən 1-ci Mərhələyə köçürmə	1,493	(1,493)	-	-	-
2-ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə köçürmə	-	(491)	491	-	-
3-cü Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	-	2	(2)	-	-
Yeni əldə edilmiş və satın alınmış maliyyə alətləri	6,860	218	454	15	7,547
Digər hərəkətlər	(4,763)	(971)	(1,406)	(683)	(7,823)
Əvvəlki illərdə silinmiş kreditlərin bərpası	-	-	1,054	649	1,703
Silinmələr	-	-	(202)	-	(202)
31 dekabr 2021-ci il tarixinə	6,863	217	513	46	7,639

Aşağıdakı cədvəllər hesabat dövrünün əvvəlində və sonunda müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə kredit zərəri ehtiyatı məbləğlərindəki dəyişiklikləri açıqlayır:

	1-ci Mərhələ (12 aylıq EOKZ)	**2-ci Mərhələ (Ömürlük EOKZ)**	**3-cü Mərhələ (Ömürlük EOKZ dəyərsizləşdirilmiş)**	**Cəmi**
Müştərilərə verilmiş iri kreditlər				
1 yanvar 2022-ci il tarixinə	**894**	**182**	**927**	**2,003**
1-ci Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	(277)	819	-	542
2-ci Mərhələdən 1-ci Mərhələyə köçürmə	141	(614)	-	(473)
2-ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə köçürmə	-	(444)	768	324
3-cü Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	-	2	(10)	(8)
Yeni əldə edilmiş və satın alınmış maliyyə alətləri	1,795	36	-	1,831
Digər hərəkətlər	(1,945)	153	(2,096)	(3,888)
Əvvəlki illərdə silinmiş kreditlərin bərpası	-	-	1,807	1,807
Diskontlaşdırma üzrə düzəliş (faiz gəlirində uçota alınmış)	-	-	85	85
Silinmələr	-	-	(291)	(291)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	**608**	**134**	**1,190**	**1,932**

	1-ci Mərhələ (12 aylıq EOKZ)	**2-ci Mərhələ (Ömürlük EOKZ)**	**3-cü Mərhələ (Ömürlük EOKZ dəyərsizləşdirilmiş)**	**Cəmi**
Müştərilərə verilmiş kiçik kreditlər				
1 yanvar 2022-ci il tarixinə	**129**	**20**	**291**	**440**
1-ci Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	(37)	131	-	94
2-ci Mərhələdən 1-ci Mərhələyə köçürmə	19	(82)	-	(63)
2-ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə köçürmə	-	(94)	235	141
3-cü Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	-	-	(2)	(2)
Yeni əldə edilmiş və satın alınmış maliyyə alətləri	374	9	3	386
Digər hərəkətlər	(158)	56	(1,909)	(2,011)
Əvvəlki illərdə silinmiş kreditlərin bərpası	-	-	1,571	1,571
Diskontlaşdırma üzrə düzəliş (faiz gəlirində uçota alınmış)	-	-	27	27
Silinmələr	-	-	(168)	(168)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	**327**	**40**	**48**	**415**

Müştərilərə verilmiş iri kreditlər	1-ci Mərhələ (12 aylıq EOKZ)	2-ci Mərhələ (Ömürlük EOKZ)	3-cü Mərhələ (Ömürlük EOKZ dəyərsizləşdirilmiş)	Cəmi
1 yanvar 2021-ci il tarixinə	**210**	**241**	**675**	**1,126**
1-ci Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	(94)	355	-	261
2-ci Mərhələdən 1-ci Mərhələyə köçürmə	141	(284)	-	(143)
2-ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə köçürmə	-	(311)	675	364
3-cü Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	-	7	(17)	(10)
Yeni əldə edilmiş və satın alınmış maliyyə alətləri	894	168	768	1,830
Digər hərəkətlər	(258)	7	(2,642)	(2,893)
Əvvəlki illərdə silinmiş kreditlərin bərpası	-	-	1,700	1,700
Diskontlaşdırma üzrə düzəliş (faiz gəlirində uçota alınmış)	-	-	52	52
Silinmələr	-	-	(286)	(286)
31 dekabr 2021-ci il tarixinə	**893**	**183**	**925**	**2,001**

Müştərilərə verilmiş kiçik kreditlər	1-ci Mərhələ (12 aylıq EOKZ)	2-ci Mərhələ (Ömürlük EOKZ)	3-cü Mərhələ (Ömürlük EOKZ dəyərsizləşdirilmiş)	Cəmi
1 yanvar 2021-ci il tarixinə	**90**	**244**	**35**	**369**
1-ci Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	(22)	77	-	55
2-ci Mərhələdən 1-ci Mərhələyə köçürmə	19	(66)	-	(47)
2-ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə köçürmə	-	(111)	284	173
3-cü Mərhələdən 2-ci Mərhələyə köçürmə	-	-	(2)	(2)
Yeni əldə edilmiş və satın alınmış maliyyə alətləri	129	20	286	435
Digər hərəkətlər	(88)	(146)	(1,200)	(1,434)
Əvvəlki illərdə silinmiş kreditlərin bərpası	-	-	1,054	1,054
Diskontlaşdırma üzrə düzəliş (faiz gəlirində uçota alınmış)	-	-	41	41
Silinmələr	-	-	(202)	(202)
31 dekabr 2021-ci il tarixinə	**128**	**18**	**296**	**442**

Aşağıdakı cədvəllərdə 31 dekabr 2022 və 2021-ci il tarixlərinə Təşkilatın müştərilərə verdiyi kreditlərin keyfiyyət üzrə təhlili göstərilir. 12 aylıq EOKZ və ömürlük EOKZ şərtlərinin izahı 22 saylı Qeyddə açıqlanmışdır.

Aşağıdakı kredit keyfiyyəti Təşkilat tərəfindən daxili olaraq hazırlanan bölgüyə əsaslanır. Bu bölgü 22 saylı Qeyddə təsvir edilmişdir.

	1-ci Mərhələ (12 aylıq EOKZ)	2-ci Mərhələ (Ömürlük EOKZ)	3-cü Mərhələ (Ömürlük EOKZ dəyərsizləşdirilmiş)	Satın alınmış və ya əldə edilmiş kredit üzrə dəyərsizləşdirilmiş (SƏKD)	Cəmi
Müştərilərə verilmiş iri kreditlər					
Cari	32,418	140	5	-	32,563
1-30 gün vaxtı keçmiş	12	1,052	3	-	1,067
31-60 gün vaxtı keçmiş	-	211	-	-	211
61-90 gün vaxtı keçmiş	-	143	2	-	145
90 gündən artıq vaxtı keçmiş	-	-	1,739	90	1,829
Cəmi müştərilərə verilmiş ümumi kreditlər	**32,430**	**1,546**	**1,749**	**90**	**35,815**
Çıxılsın: ehtimal olunan kredit zərərləri	(608)	(134)	(1,190)	-	(1,932)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə cəmi müştərilərə verilmiş xalis kreditlər	**31,822**	**1,412**	**559**	**90**	**33,883**

	1-ci Mərhələ (12 aylıq EOKZ)	2-ci Mərhələ (Ömürlük EOKZ)	3-cü Mərhələ (Ömürlük EOKZ-dəyərsizləşdirilmiş)	Satın alınmış və ya əldə edilmiş kredit üzrə dəyərsizləşdirilmiş (SƏKD)	Cəmi
Müştərilərə verilmiş kiçik kreditlər					
Cari	10,508	28	4	-	10,540
1-30 gün vaxtı keçmiş	3	297	3	-	303
31-60 gün vaxtı keçmiş	-	82	-	-	82
61-90 gün vaxtı keçmiş	-	48	2	-	50
90 gündən artıq vaxtı keçmiş	-	-	430	2	432
Müştərilərə verilmiş ümumi kreditlər	**10,511**	**455**	**439**	**2**	**11,407**
Çıxılsın: ehtimal olunan kredit zərərləri	(327)	(40)	(48)	-	(415)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə cəmi müştərilərə verilmiş xalis kreditlər	**10,184**	**415**	**391**	**2**	**10,992**

	1-ci Mərhələ (12 aylıq EOKZ)	**2-ci Mərhələ (Ömürlük EOKZ)**	**3-cü Mərhələ (Ömürlük EOKZ dəyərsizləşdirilmiş)**	**Satın alınmış və ya əldə edilmiş kredit üzrə dəyərsizləşdirilmiş (SƏKD)**	**Cəmi**
Müştərilərə verilmiş iri kreditlər					
Cari	21,218	146	15	-	21,379
1-30 gün vaxtı keçmiş	9	758	14	-	781
31-60 gün vaxtı keçmiş	-	128	5	2	135
61-90 gün vaxtı keçmiş	-	70	12	2	84
90 gündən artıq vaxtı keçmiş	-	-	1,367	122	1,489
Cəmi müştərilərə verilmiş ümumi kreditlər	**21,227**	**1,102**	**1,413**	**126**	**23,868**
Çıxılsın: ehtimal olunan kredit zərərləri	(894)	(182)	(927)	-	(2,003)
31 dekabr 2021-ci il tarixinə cəmi müştərilərə verilmiş xalis kreditlər	**20,333**	**920**	**486**	**126**	**21,865**

	1-ci Mərhələ (12 aylıq EOKZ)	**2-ci Mərhələ (Ömürlük EOKZ)**	**3-cü Mərhələ (Ömürlük EOKZ-dəyərsizləşdirilmiş)**	**Satın alınmış və ya əldə edilmiş kredit üzrə dəyərsizləşdirilmiş (SƏKD)**	**Cəmi**
Müştərilərə verilmiş kiçik kreditlər					
Cari	6,860	32	9	-	6,901
1-30 gün vaxtı keçmiş	-	126	5	-	131
31-60 gün vaxtı keçmiş	-	36	3	2	41
61-90 gün vaxtı keçmiş	-	24	5	2	31
90 gündən artıq vaxtı keçmiş	-	-	493	43	536
Müştərilərə verilmiş ümumi kreditlər	**6,860**	**218**	**515**	**47**	**7,640**
Çıxılsın: ehtimal olunan kredit zərərləri	(129)	(20)	(291)	-	(440)
31 dekabr 2021-ci il tarixinə cəmi müştərilərə verilmiş xalis kreditlər	**6,731**	**198**	**224**	**47**	**7,200**

Kreditlər üzrə girovların qoyulması. Aşağıdakı cədvəldə müştərilərə verilmiş kreditlərin balans dəyəri Təşkilat tərəfindən əldə edilən girovun növü üzrə təhlil edillir:

	31 dekabr 2022-ci il	**31 dekabr 2021-ci il**
Təminatsız kreditlər	19,346	31,130
Zəmanətlə təmin olunmuş kreditlər	27,805	321
Kreditlər – mal-material təminatı ilə	58	36
Kreditlər – daşınmaz əmlak təminatı ilə	11	17
Kreditlər – nəqliyyat vasitələri təminatı ilə	2	3
Müştərilərə verilmiş ümumi kreditlər	**47,222**	**31,507**
Çıxılsın: ehtimal olunan kredit zərəri üzrə ehtiyat	(2,347)	(2,443)
Müştərilərə verilmiş cəmi kreditlər, xalis	**44,875**	**29,064**

8. ƏMLAK, AVADANLIQ VƏ QEYRİ-MADDİ AKTİVLƏR

	Mebel və ofis təchizatı	Kompüter avadanlıqları	Digər aktivlər	Cəmi əmlak və avadanlıqlar	Qeyri-maddi aktivlər	Cəmi əmlak, avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlər
İlkin dəyərdə						
1 yanvar 2021-ci il	**432**	**772**	**190**	**1,394**	**3,599**	**4,993**
Əlavələr	20	308	62	390	117	507
Silinmələr	(1)	-	(44)	(45)	-	(45)
31 dekabr 2021-ci il	**451**	**1,080**	**208**	**1,739**	**3,716**	**5,455**
Əlavələr	17	265	21	303	43	346
Silinmələr	(40)	(108)	(1)	(149)	(10)	(159)
31 dekabr 2022-ci il	**428**	**1,237**	**228**	**1,893**	**3,749**	**5,642**
Yığılmış amortizasiya						
1 yanvar 2021-ci il	**407**	**611**	**164**	**1,182**	**3,593**	**4,775**
Köhnəlmə üzrə xərclər	11	112	11	134	53	187
Silinmələr üzrə ləğv edilmiş	(1)	-	(44)	(45)	-	(45)
31 dekabr 2021-ci il	**417**	**723**	**131**	**1,271**	**3,646**	**4,917**
Köhnəlmə üzrə xərclər	15	194	21	230	81	311
Silinmələr üzrə ləğv edilmiş	(40)	(108)	-	(148)	(10)	(158)
31 dekabr 2022-ci il	**392**	**809**	**152**	**1,353**	**3,717**	**5,070**
Xalis qalıq dəyəri						
31 dekabr 2022-ci il	**36**	**428**	**76**	**540**	**32**	**572**
31 dekabr 2021-ci il	**34**	**357**	**77**	**468**	**70**	**538**

31 dekabr 2022 və 2021-ci il tarixlərinə əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərə müvafiq olaraq 4,758 min AZN və 4,626 min AZN məbləğində tamamilə dəyərsizləşmiş köhnəlmiş aktivlər daxil olmuşdur.

9. AKTİVLƏRDƏN İSTİFADƏ HÜQUQU

	Ofis binaları	Cəmi aktivlərdən istifadə hüququ
İlkin dəyərdə		
1 yanvar 2021-ci il	**998**	**998**
Əlavələr	978	978
31 dekabr 2021-ci il	**1,976**	**1,976**
Əlavələr	961	961
31 dekabr 2022-ci il	**2,937**	**2,937**
Yığılmış amortizasiya		
1 yanvar 2021-ci il	**577**	**577**
Amortizasiya xərci	383	383
31 dekabr 2021-ci il	**960**	**960**
Amortizasiya xərci	601	601
31 dekabr 2022-ci il	**1,561**	**1,561**
Xalis qalıq dəyəri		
31 dekabr 2022-ci il	**1,376**	**1,376**
31 dekabr 2021-ci il	**1,016**	**1,016**

10. DİGƏR AKTİVLƏR

Digər aktivlərə aşağıdakılar daxildir:

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Digər maliyyə aktivləri:		
Debitor borcları üzrə hesablaşmalar	136	136
Cəmi digər maliyyə aktivləri	**136**	**136**
Digər qeyri-maliyyə aktivləri:		
Xidmətlər üzrə avans ödənişləri	296	347
Müsadirə edilmiş girovlar*	44	106
Mənfəət vergisindən başqa digər əvvəlcədən ödənilmiş vergilər	-	65
Cəmi digər qeyri-maliyyə aktivləri	**340**	**518**
Cəmi digər aktivlər	**476**	**654**

* 31 dekabr 2022 və 2021-ci il tarixlərinə müvafiq olaraq müsadirə edilmiş girovların ədalətli dəyəri 44 min AZN və 106 min AZN məbləğlərində olmuşdur. 31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il ərzində müsadirə edilmiş girovların ədalətli dəyərində dəyişiklik üzrə Təşkilat 32 min AZN (31 dekabr 2021-ci il tarixinə: 2 min AZN gəlir) məbləğində zərər tanımışdır.

	31 dekabr 2022-ci il	**31 dekabr 2021-ci il**
Yaşayış üçün nəzərdə tutulmuş əmlak	44	106
Cəmi müsadirə edilmiş girovlar	**44**	**106**

Təşkilatın rəhbərliyi bu aktivləri satmaq niyyətindədir, lakin maliyyə hesabatları tarixinə alıcı axtarışı üzrə konkret proqram və ya satışla bağlı tam plan hazırlanmamışdır.

11. BORC ALINMIŞ VƏSAİTLƏR

	31 dekabr 2022-ci il	**31 dekabr 2021-ci il**
"EMF Mikromaliyyə Fondu AGMVK"dan borc alınmış vəsaitlər	6,968	6,929
Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankından borc alınmış vəsaitlər	5,596	7,844
"HANSAINVEST Finance GmbH & Co"dan borc alınmış vəsaitlər	4,705	-
"EFA Financial Institutions Debt Fund Pte. Ltd"dən borc alınmış vəsaitlər	4,642	-
Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyindən borc alınmış vəsaitlər	400	157
Cəmi borc alınmış vəsaitlər	**22,311**	**14,930**

31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il ərzində Təşkilat müştərilərə kredit vermək üçün illik 2.5% faiz dərəcəsi ilə Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyindən əlavə 434 min AZN məbləğində borc əldə etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyindən ("Agentlik") alınmış borc vəsaitləri üzrə diskontlaşdırma dərəcəsini təyin edərkən Təşkilat bu kredit bazarını kommersiya məqsədli borc vəsaitləri cəlb etdiyi digər maliyyə bazarlarından ayrı təhlil edir. Buna səbəb Agentliyin bu kreditləri Azərbaycan Respublikasının bank sektorunda fəaliyyət göstərən digər qurumlara da analoji şərtlər, məqsədlər, qaydalar və risk göstəriciləri əsasında təqdim etməsidir.

31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il ərzində Təşkilat müştərilərə kredit vermək üçün illik 8.06% faiz dərəcəsi ilə "EFA Financial Institutions Debt Fund Pte. Ltd"dən 4,642 min AZN və "HANSAINVEST Finance GmbH & Co"dan 7.78% faiz dərəcəsi ilə 4,705 min AZN vəsait cəlb emişdir.

Təşkilat ödəniləcək müəyyən vəsaitlərlə əlaqədar olaraq "EMF Mikromaliyyə Fondu AGMVK" ilə olan müqavilə üzrə razılaşdırılmış maliyyə şərtlərini yerinə yetirmək üçün öhdəlik daşıyır. Bu şərtlərə razılaşdırılmış nisbətlər, borc-kapital nisbəti və digər müxtəlif maliyyə nəticələrinə dair nisbətlər daxildir. Təşkilat, 31 dekabr 2022-ci və 2021-ci il tarixlərinə həmin əmsallar ilə bağlı, borc götürülmüş vəsaitlərin vaxtından əvvəl geri qaytarılmasına səbəb ola biləcək heç bir öhdəliyi pozmamışdır.

İlin əvvəlinə və sonuna borc alınmış vəsaitlərin ilin əvvəlinə və sonuna məbləğlərinin, maliyyə fəaliyyətlərindən əldə edilmiş müvafiq nağd və qeyri-nağd pul vəsaitləri ilə üzləşdirilməsi aşağıdakı kimidir:

	Məbləğ
1 yanvar 2021-ci il	**9,455**
Pul vəsaitlərinin hərəkəti	
Daxilolmalar	6,982
Əsas hissənin ödənişi	(2,346)
Ödənilmiş əməliyyat xərcləri	(68)
Ödənilmiş faizlər	(14)
Nağdsız dəyişikliklər	
Faiz xərcləri	921
31 dekabr 2021-ci il	**14,930**
Pul vəsaitlərinin hərəkəti	
Daxilolmalar	9,781
Əsas hissənin ödənişi	(2,987)
Ödənilmiş əməliyyat xərcləri	(70)
Ödənilmiş faizlər	(908)
Nağdsız dəyişikliklər	
Faiz xərcləri	1,565
31 dekabr 2022-ci il	**22,311**

12. BURAXILMIŞ BORC QİYMƏTLİ KAĞIZLARI

	31 dekabr 2022-ci il	**31 dekabr 2021-ci il**
Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Reyestrində qeydiyyatdan keçmiş istiqrazlar	8,950	2,940
Cəmi buraxılmış borc qiymətli kağızları	**8,950**	**2,940**

Buraxılmış borc qiymətli kağızları 31 dekabr 2022-ci il tarixinə hər birinin nominal dəyəri 1,000 AZN olan 6000 ədəd qiymətli kağızla Azərbaycan Respublikasının Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Reyestrində qeydiyyatdan keçmiş 8,950 min AZN məbləğində istiqrazları (31 dekabr 2021-ci il: 2,940 min AZN) və və nominal dəyəri 100 AZN, illik sabit kupon dərəcəsi 12,5%-ə bərabər olan 30,000 qiymətli kağızları əks etdirir.

Buraxılmış borc qiymətli kağızları üzrə hesablanmış faizlər rüblük odənilcək. Qeydiyyatdan keçirilmiş istiqrazların sahibləri istədikləri vaxt ödənişi tələb etmək hüququna malikdirlər. İstiqrazların ikinci dərəcəli bazarda alışı və satışı üzrə məhdudiyyətlər mövcud deyil.

Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən daxil olmuş pul vəsaitləri və nağdsız dəyişikliklər üzrə borc qiymətli kağızlarının ilkin və son məbləğlərinin üzləşdirilməsi aşağıda verilmişdir:

	Məbləğ
1 yanvar 2021-ci il	-
Pul vəsaitlərinin hərəkəti	
Daxilolmalar	3,000
Əsas hissənin ödənişi	-
Ödənilmiş faiz xərcləri	-
Ödənilmiş əməliyyat xərcləri	(60)
Nağdsız dəyişikliklər	
Faiz xərcləri	-
İlkin tanıma zamanı ədalətli dəyər üzrə düzəliş	-
31 dekabr 2021-ci il	**2,940**
Pul vəsaitlərinin hərəkəti	
Daxilolmalar	6,000
Əsas hissənin ödənişi	-
Ödənilmiş faiz xərcləri	(852)
Ödənilmiş əməliyyat xərcləri	(29)
Nağdsız dəyişikliklər	
Faiz xərcləri	891
31 dekabr 2022-ci il	**8,950**

13. İCARƏ ÖHDƏLİKLƏRİ

	31 dekabr 2022-ci il	**31 dekabr 2021-ci il**
Cari icarə öhdəlikləri	508	443
Uzunmüddətli icarə öhdəlikləri	793	534
Cəmi icarə öhdəlikləri	**1,301**	**977**

31 dekabr 2022-ci il tarixinə gələcək minimal icarə ödənişləri üzrə öhdəlik aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Minimal icarə ödənişləri		
	Bir il ərzində	**Bir ildən beş ilədək**	**Cəmi**
İcarə ödənişləri	586	842	1,428
Maliyyə xərcləri	(78)	(49)	(127)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə xalis cari dəyər	**508**	**793**	**1,301**

31 dekabr 2021-ci il tarixinə gələcək minimal icarə ödənişləri üzrə öhdəlik aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Minimal icarə ödənişləri		
	Bir il ərzində	**Bir ildən beş ilədək**	**Cəmi**
İcarə ödənişləri	520	573	1,093
Maliyyə xərcləri	(73)	(43)	(116)
31 dekabr 2021-ci il tarixinə xalis cari dəyər	**447**	**530**	**977**

İlin əvvəlinə və sonuna olan icarə öhdəlikləri üzrə məbləğlərin maliyyələşdirmə fəaliyyətindən müvafiq nağd və nağdsız dəyişikliklərlə üzləşdirilməsi aşağıdakı kimi göstərilir:

	Məbləğ
1 yanvar 2021-ci il	**434**
Pul vəsaitlərinin hərəkəti	
Əsas hissənin ödənişi	(278)
Ödənilmiş faiz	(76)
Nağdız dəyişiklik	
Yeni icarələr	819
Faiz xərcləri	78
31 dekabr 2021-ci il	**977**
Pul vəsaitlərinin hərəkəti	
Əsas hissənin ödənişi	(620)
Ödənilmiş faiz	(82)
Nağdız dəyişiklik	
Yeni icarələr	944
Faiz xərcləri	82
31 dekabr 2022-ci il	**1,301**

14. DİGƏR ÖHDƏLİKLƏR

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Digər maliyyə öhdəlikləri:		
İşçilərə ödəniləcək vəsaitlər	647	507
Törəmə maliyyə alətləri *	215	520
Müştərilərə ödəniləcək kompensasiyalar	80	61
Əlaqəli tərəflərə ödəniləcək xidmət haqları	55	56
Ödəniləcək peşəkar xidmət haqları	21	236
Digər	124	94
Cəmi digər maliyyə öhdəlikləri	**1,142**	**1,474**
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri:		
Ödəniləcək mənfəət vergisindən başqa digər vergilər	145	102
Digər	14	6
Cəmi digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri	**159**	**108**
Cəmi digər öhdəliklər	**1,301**	**1,582**

* Təşkilat 31 dekabr 2022 -ci il tarixinə törəmə maliyyə alətinə daxil olmuşdur. Aşağıdakı cədvəl öhdəlik kimi qeydə alınmış törəmə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini onların şərti məbləğləri ilə birlikdə göstərir. Ümumi qeydə alınmış şərti məbləğ törəmə alətin əsas aktivinin, istinad dərəcəsinin və ya indeksinin məbləğidir və törəmə alətlərin dəyərindəki dəyişikliklərin ölçülməsi üçün əsasdır. Şərti məbləğlər ilin sonuna ödənilməmiş əməliyyatların həcmini göstərir və kredit riskini göstərmir.

	31 dekabr 2022-ci il AZN			31 dekabr 2021-ci il AZN		
	Şərti məbləğ	Ədalətli dəyər		Şərti məbləğ	Ədalətli dəyər	
		Aktiv	Öhdəlik		Aktiv	Öhdəlik
Xarici valyuta müqavilələri						
Forvardlar - xarici	15,300	-	(215)	6,800	-	(520)
Cəmi törəmə öhdəliyi		-	(215)		-	(520)

31 dekabr 2022-ci il tarixinə 215 min AZN (31 dekabr 2021-ci il tarixinə 520 min AZN) məbləğində xarici valyuta törəmələri üzrə xalis nəticəyə daxil edilmiş xarici valyutada çatdırılmayan forvard müqavilələri üzrə xalis nəticələri özündə əks etdirir.

15. XALİS FAİZ GƏLİRİ

	31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatmış il üzrə
Amortizasiya dəyəri ilə uçota alınmış maliyyə aktivləri üzrə faiz gəlirləri aşağıdakılardan ibarətdir:		
- müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə faiz gəlirləri	11,854	7,923
Cəmi amortizasiya dəyəri ilə uçota alınmış maliyyə aktivləri üzrə faiz gəlirləri	**11,854**	**7,923**
Amortizasiya dəyəri ilə uçota alınmış maliyyə öhdəlikləri üzrə faiz xərcləri aşağıdakılardan ibarətdir:		
- borc alınmış vəsaitlər üzrə faiz xərcləri	(1,565)	(921)
- buraxılmış borc qiymətli kağızları üzrə faiz xərcləri	(891)	-
- icarə öhdəlikləri üzrə faiz xərcləri	(82)	(78)
Cəmi amortizasiya dəyəri ilə uçota alınmış maliyyə öhdəlikləri üzrə faiz xərcləri	**(2,538)**	**(999)**
Xalis faiz gəlirləri	**9,316**	**6,924**

16. İNZİBATİ VƏ ƏMƏLİYYAT XƏRCLƏRİ

İnzibati və əməliyyat xərcləri aşağıdakı bəndlərdən ibarətdir:

	31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatmış il üzrə
Əmək haqları və məvaciblər	(4,219)	(3,363)
Amortizasiya və köhnəlmə xərcləri	(912)	(570)
İcbari sosial təminat öhdəlikləri	(836)	(647)
Müavinət, həvəsləndirici və digər mükafatlar	(767)	(600)
İnformasiya texnologiyaları üzrə peşəkar xidmətlər	(586)	(337)
Peşəkar xidmətlər	(475)	(444)
İstehlak materialları və ofis təchizatı	(281)	(152)
Rabitə xərcləri	(262)	(131)
Marketinq xərcləri	(141)	(42)
Ezamiyyə xərcləri	(111)	(80)
Bank komissiyaları	(89)	(81)
Vergi ödənişləri (mənfəət vergisi istisna olmaqla)	(59)	(114)
Digər	(155)	(116)
Ümumi inzibati və əməliyyat xərcləri	**(8,893)**	**(6,677)**

17. MƏNFƏƏT VERGİSİ

Təşkilat öz cari mənfəət vergisi ödənişlərini və aktivlər və öhdəliklər üzrə digər vergiləri fəaliyyət göstərdiyi Azərbaycan Respublikasının vergi qaydalarına əsasən hesablayır və qeydə alır və bu qaydalar adətən MHBS-dən fərqlənir.

Təşkilat, müəyyən xərclərin vergi bazasını hesablayarkən nəzərə alınmaması və müəyyən gəlirlərin vergi vergidən azad olması səbəbindən müəyyən daimi vergi fərqlərinə məruz qalır.

Təxirə salınmış vergi, maliyyə hesabatlılığı və vergi məqsədlləri üçün aktiv və öhdəliklərin balans dəyərləri arasındakı müvəqqəti fərqlərin xalis vergi effektini əks etdirir.

31 dekabr 2022 və 2021-ci il tarixlərində başa çatmış illər üzrə müvəqqəti fərqlər gəlir və xərclərin fərqli vaxtlarda və fərqli metodlarla tanınması və müəyyən aktivlər üçün vergi bazasında yer alan müvəqqəti fərqlərdən qaynaqlanır.

Aşağıdakı üzləşmədə istifadə edilən vergi dərəcəsi Azərbaycan Respublikası ərazisində fəaliyyət göstərən hüquqi şəxslərdən vergi qanunvericiliyinin tələbləri əsasında hesablanan 20% vergi dərəcəsidir.

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri/(öhdəlikləri), aşağıdakılarla əlaqədar yaranmışdır:		
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	1,785	1,904
Növbəti ilə keçirilmiş vergi zərəri	88	518
Əsas vəsaitlər və qeyri-maddi aktivlər	176	180
Digər öhdəliklər	59	266
İcarə öhdəlikləri	260	195
Digər aktivlər	(41)	(69)
Borc alınmış vəsaitlər	(93)	(253)
Vergi zərərləri üzrə ehtiyat	(237)	(340)
Aktivlərdən istifadə hüququ	(275)	(203)
Uçota alınmamış təxirə salınmış vergi aktivi	(1,438)	(1,679)
Xalis təxirə salınmış vergi aktivi	**284**	**519**

Təşkilat, müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə vergi bazasını azaldan fərqləri təxmin etmək üçün, aşağıdakı halları təhlil etmişdir:

- Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyinə uyğun olaraq, müştərilərə verilmiş kredit üzrə ehtimal olunan kredit zərərləri vergi bazasını azaltmayan xərcdir;
- Müştərilərə kredit verilməsi nəticəsində yaranan zərərlər vergi bazasını azaldan xərcdir;

31 dekabr 2022 və 2021-ci il tarixlərində başa çatmış illər üzrə effektiv vergi dərəcəsi üzləşməsi aşağıda qeyd edilmişdir:

	31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	**31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatmış il üzrə**
Mənfəət vergisindən əvvəlki mənfəət	3,502	2,580
Qanuni vergi dərəcəsi (20%) ilə hesablanmış vergi	(700)	(516)
Daimi fərqlərin vergi təsirləri və tanınmamış təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivlərindəki dəyişikliklər	362	547
Vergi zərərləri üzrə ehtiyatda dəyişiklik	103	-
Mənfəət vergisi (xərci)/gəliri	**(235)**	**31**
Təxirə salınmış mənfəət vergisi (xərci)/gəliri	(235)	31
Mənfəət vergisi (xərci)/gəliri	**(235)**	**31**

	31 dekabr 2022-ci il	**31 dekabr 2021-ci il**
İlin əvvəlində – təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	**519**	**488**
Təxirə salınmış mənfəət vergisi qalıqlarında dəyişikliklər	(235)	31
İlin sonunda – təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	**284**	**519**

18. ƏLAQƏLİ TƏRƏFLƏRƏ APARILAN ƏMƏLİYYATLAR

"Əlaqəli tərəflərlə bağlı qeydlər" adlı 24 saylı BMUS standartının tələblərinə əsasən əlaqəli tərəflər və ya əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aşağıdakılardan ibarətdir:

(a) Təşkilatın birbaşa, dolayısı yolla və ya hər hansı bir üçüncü tərəf vasitəsilə nəzarət etdiyi, nəzarətində olduğu və ya bərabər nəzarət altında olduğu tərəflər (buraya ana təşkilatlər, törəmə müəssisələr, eyni səviyyədə olan törəmə müəssisələr aiddir); Müəssisənin fəaliyyətində marağı və bu fəaliyyətə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərmək imkanı olan şəxslər; və Müəssisənin fəaliyyətinə ortaq nəzarət həyata keçirən şəxslər;

(b) Assosiasiya edilmiş müəssisələr – Müəssisə tərəfindən fəaliyyətinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərilə biləcək, lakin törəmə və ya birgə müəssisə olmayan tərəflər;

(c) Müəssisənin tərəf kimi çıxış etdiyi birgə müəssisələr;

(d) Müəssisənin və ya ana təşkilatin idarə heyətinin üzvləri;

(e) (a) və ya (d) bəndlərində göstərilən şəxslərin yaxın ailə üzvləri;

(f) (d) və ya (e) bəndlərində göstərilən şəxslər tərəfindən birbaşa və ya dolayısı yolla səsvermə hüquqlarının əhəmiyyətli hissəsini əlində cəmləşdirən nəzarətdə olan tərəflər, müəssisələr və birgə müəssisələr aiddir; və ya

(g) İş müddəti bitdikdən sonra Müəssisənin keçmiş işçiləri və ya Müəssisənin əlaqəli olduğu şəxs tərəfindən alınacaq mükafatlar.

Təşkilatın daxili siyasətinə əsasən, işçilərə, idarə heyətinin üzvlərinə, onların ailə üzvləri və yaxın qohumlarına, və müəssisənin idarəsi və nəzarətində olan digər şəxslərə kredit verilmir. Təşkilatın 31 dekabr 2022 və 2021-ci il tarixlərinə əlaqəli tərəflərə aid aşağıdakı qalıqları mövcud olmuşdur:

	31 dekabr 2022-ci il		**31 dekabr 2021-ci il**	
	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	**Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ**	**Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar**	**Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ**
Digər öhdəliklər				
- *Ana təşkilat*	55	1,301	56	1,582

31 dekabr 2022 və 2021-ci il tarixlərində başa çatmış il üzrə məcmu gəlir hesabatına aşağıdakı əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar daxildir:

	31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il üzrə		**31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatmış il üzrə**	
	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	**Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ**	**Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar**	**Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ**
Rəhbərliyin müavinətləri				
- *işçilərin qısamüddətli müavinətləri*	879	5,590	784	4,425

	31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatmış il üzrə		**31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatmış il üzrə**	
	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	**Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ**	**Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar**	**Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ**
İnzibati və digər əməliyyat xərcləri (işçilərlə bağlı xərclər xaric)				
- *Ana təşkilat*	563	3,303	551	2,252

19. TƏƏHHÜDLƏR VƏ ŞƏRTİ ÖHDƏLİKLƏR

Vaxtaşırı olaraq və adi fəaliyyətin gedişində Təşkilat müştərilərinin tələbatlarını qarşılamaq məqsədilə balansdan kənar risklər yarada biləcək maliyyə alətlərində tərəf kimi çıxış edir. Müxtəlif kredit risklərinə malik bu alətlər maliyyə vəziyyəti hesabatında öz əksini tapmamışdır.

Təşkilat balansarxası öhdəliklər üzrə maliyyə və öhdəliklərində tətbiq edilən kredit nəzarət və idarəetmə siyasətindən istifadə edir.

Təşkilat vaxtaşırı adi fəaliyyəti müddətində müştərilər və müqavilə tərəflərinin irəli sürdüyü iddialarla üzləşir. Rəhbərlik öncədən nəzərə alınmamış mühüm itkilərin baş verməyəcəyini düşünür və müvafiq olaraq bunun üçün maliyyə hesabatlarında ehtiyatlar nəzərdə tutulmamışdır.

Vergi qanunvericiliyi – Azərbaycan Respublikasında bizneslərə təsir edən qanun və qaydalar tez-tez dəyişdiyindən, rəhbərliyin, Təşkilatın fəaliyyətinə tətbiq edilən belə qanunvericiliyi təfsiri müvafiq regional orqanların etirazı ilə üzləşə bilər. Son hadisələr vergi orqanlarının qanunvericiliyin təfsiri və dəyərləndirmələrində daha inadkar mövqe tutduğunu və keçmişdə problem yaşamayan əməliyyat və fəaliyyətlərin artıq etirazlarla üzləşə biləcəyi ehtimalının artdığını göstərir. Maliyyə dövrü vergi auditinin baş tutduğu ildən 3 təqvim ili öncəsinə qədər vergi auditi orqanlarına açıq saxlanılır. Bəzi müəyyən hallarda, yoxlamalar daha uzun dövrləri əhatə edə bilər.

Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyi inkişaf etməyə davam edir və bəzi hallarda təzad yaratmaqla fərqli vergi orqanları tərəfindən fərqli şəkildə təfsir edilərək, qanunvericilikdə, rəsmi elanlarda və məhkəmə qərarlarında sürətlə baş verən dəyişikliklərlə xarakterizə edilir. Vergilər, ağır cərimə, cəza və faiz ödənişi tətbiq etmək səlahiyyəti olan bəzi orqanlar tərəfindən keçirilən baxış və istintaqa tabedir. Vergi ili növbəti 3 təqvim ili ərzində vergi orqanlarına açıq saxlanılır; lakin bəzi hallarda bu müddət uzadıla bilər. Son hadisələr vergi orqanlarının qanunvericiliyin təfsiri və icrasında daha inadkar mövqe tutduğunu göstərir.

Bu hallar Azərbaycanda başqa ölkələrə nəzərən daha mühüm olan vergi riskləri yarada bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, Azərbaycanda tətbiq olunan vergi qanunvericiliyinə, rəsmi açıqlamalara və məhkəmə qərarlarına əsasən vergi öhdəliklərini adekvat şəkildə təmin etmişdir. Lakin müvafiq orqanların təfsirləri bundan fərqlənə bilər və bu orqanların öz təfsirlərini icraya qoyduqları halda, bunun maliyyə hesabatlarına olan təsiri mühüm ola bilər.

20. MALİYYƏ ALƏTLƏRİNİN ƏDALƏTLİ DƏYƏRİ

MHBS, ədalətli dəyəri dəyərləndirmə tarixində, bazar iştirakçıları arasında sifarişli əməliyyat formasında öhdəliyin transferi üçün ödənilən və ya aktivi satmaq üçün qəbul edilən qiymət kimi müəyyən edir.

Ədalətli dəyər iyerarxiyası

Təşkilat ədalətli dəyəri aşağıdakı, komponentlərin əhəmiyyətini əks etdirən ədalətli dəyər iyerarxiyası vasitəsilə müəyyənləşdirir:

- **1-ci Səviyyə**: oxşar alətlər üçün fəal bazarda təyin edilmiş bazar dəyəri (düzəliş edilməmiş);
- **2-ci Səviyyə**: təyin edilmiş qiymət istisna olmaqla, 1-ci Səviyyədə qeyd edilmiş və birbaşa (məs. qiymətlər kimi) və ya dolayı (məs. qiymətlərdən qaynaqlanan) yolla müşahidə edilə bilən digər komponentlər. Bu kateqoriyaya, fəal bazarda oxşar alətlər üçün təyin edilmiş dəyərdən, nisbətən daha az fəal olan bazarlarda oxşar alətlər üçün təyin edilmiş dəyərdən və ya mühüm komponentlərin bazar məlumatlarında birbaşa və ya dolayı yolla müşahidə edilə bilən olduğu digər dəyərləndirmə metodlarından istifadə edərək dəyərləndirilən alətlər daxildir;
- **3-cü Səviyyə**: müşahidə edilməyən komponentlər. Bu kateqoriyaya dəyərləndirmə metodunun müşahidəyə əsaslanmayan komponentlərdən ibarət olduğu və müşahidə edilməyən komponentlərin dəyərləndirmədə mühüm təsirə malik olduğu alətlər daxildir. Bu kateqoriyaya mühüm müşahidə edilməyən düzəliş və fərziyyələrin alətlər arasındakı fərqləri əks etdirməsi gözlənilən alətlərin bazar dəyəri əsasında dəyərləndirilən alətlər daxildir.

31 dekabr 2022-ci və 2021-ci il tarixlərinə, Təşkilatın ədalətli dəyərlə qeyd edilmiş maliyyə aləti olmuşdur.

Aşağıdakı cədvəldə ədalətli dəyəri ölçülməmiş maliyyə alətlərin ədalətli dəyərləri və ədalətli dəyər iyerarxiyası səviyyələrinə əsaslanan analizi qeyd olunmuşdur.

		Aşağıdakılardan istifadə etməklə ədalətli dəyərin ölçülməsi			
	Qiymətləndirmə tarixi	**Fəal bazarda təyin olunmuş qimətlər (1-ci Səviyyə)**	**Müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli məlumatlar (2-ci Səviyyə)**	**Müşahidə edilə bilməyən əhəmiyyətli məlumatlar (3-cü Səviyyə)**	**Cəmi**
Ədalətli dəyərləri açıqlanan aktivlər					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	31 dekabr 2022-ci il	2,525	-	-	2,525
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	31 dekabr 2022-ci il	-	-	44,875	44,875
Digər maliyyə aktivləri	31 dekabr 2022-ci il	-	-	136	136
Ədalətli dəyərləri açıqlanan öhdəliklər					
Borc vəsaitləri	31 dekabr 2022-ci il	-	-	22,311	22,311
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	31 dekabr 2022-ci il	-	-	8,950	8,950
İcarə öhdəlikləri	31 dekabr 2022-ci il	-	-	1,301	1,301
Digər maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2022-ci il	-	-	927	927

		Aşağıdakılardan istifadə etməklə ədalətli dəyərin ölçülməsi			
	Qiymətləndirmə tarixi	**Fəal bazarda təyin olunmuş qimətlər (1-ci Səviyyə)**	**Müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli məlumatlar (2-ci Səviyyə)**	**Müşahidə edilə bilməyən əhəmiyyətli məlumatlar (3-cü Səviyyə)**	**Cəmi**
Ədalətli dəyərləri açıqlanan aktivlər					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	31 dekabr 2021-ci il	4,080	-	-	4,080
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	31 dekabr 2021-ci il	-	-	29,065	29,065
Digər maliyyə aktivləri	31 dekabr 2021-ci il	-	-	136	136
Ədalətli dəyərləri açıqlanan öhdəliklər					
Borc vəsaitləri	31 dekabr 2021-ci il	-	-	14,930	14,930
İcarə öhdəlikləri	31 dekabr 2021-ci il	-	-	977	977
Digər maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2021-ci il	-	-	954	954
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	31 dekabr 2021-ci il	-	-	2,940	2,940

Ədalətli dəyər ilə uçota alınmayan maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri

Aşağıda Təşkilatın maliyyə vəziyyəti hesabatında ədalətli dəyəri qeyd edilməmiş maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərləri və balans dəyərlərinin müqayisəsi verilmişdir. Cədvəldə qeyri-maliyyə aktivləri və qeyri-maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri qeyd edilməmişdir.

Ədalətli dəyəri balans dəyərinə yaxın olan aktivlər və öhdəliklər

Likvid və ya ödəmə dövrü qısamüddətli (üç aydan daha az) olan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri üzrə hesab edilir ki, balans dəyərləri ədalətli dəyərlərinə yaxındır. Bu fərziyyə həmçinin xüsusi ödəmə müddəti və dəyişən dərəcəli maliyyə alətləri olmadan, depozitlərə də tətbiq edilir.

Sabit və dəyişən dərəcəli maliyyə alətləri

Fəal bazar qiyməti olan borc alətləri üzrə ədalətli dəyər təyin edilmiş bazar qiymətləri əsasında müəyyən edilir. Fəal bazar qiyməti olmayan borc alətlərinin ədalətli dəyəri, hal-hazırda oxşar şərtlər, kredit riski və qalan ödəmə müddəti üzrə borc üçün mövcud olan dərəcələr istifadə etməklə pul vəsaitlərinin gələcək hərəkəti azaldılmaqla qiymətləndirilir.

21. KAPİTAL RİSKLƏRİNİN İDARƏ OLUNMASI

Təşkilat öz kapitalını, fəaliyyətini davam etdirmə qabiliyyətini qoruyaraq, borc və kapital balansının optimallaşdırılması yolu ilə səhmdarlara geri ödənişin maksimallaşdırılmasına zəmanət verərək idarə edir. Təşkilat, Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının qərarına minimum 300 min AZN məcmu kapital tələbini qarşılamalıdır.

Rəhbərlik, Təşkilatın kapital idarəetməsi barədə aşağıdakı məqsədləri nəzərdə tutur: Təşkilatın fasiləsizlik prinsipi əsasında fəaliyyətini davam etdirmə qabiliyyətini qorumasına əmin olmaq və borcverən və investorlar ilə bağlanmış müqavilə şərtlərinə əməl olunmasının təmin olunması. Bu proses, günlük olaraq, proqnozlaşdırılan və faktiki məlumatlar ilə və idarə heyəti və Təşkilatn baş mühasibi tərəfindən imzalanaraq təsdiq olunan müvafiq hesablamaların yer aldığı aylıq hesabatlarla həyata keçirilir.

22. RİSKLƏRİN İDARƏ EDİLMƏSİ SİYASƏTİ

Risklərin idarə edilməsi Təşkilat bank işinə bünövrə rolu oynamaqla yanaşı, Təşkilatın əməliyyatlarında vacib ünsürdür.

Təşkilatın əməliyyatlarına xas olan əsas risklər aşağıdakılar ilə əlaqəlidir:

- Kredit riski;
- Likvidlik riski;
- Bazar riski.

Təşkilat səmərəli və effektiv risklərin idarə olunması proseslərinin qurulmasının vacibliyini təsdiqləyir. Bunu əldə etmək üçün, Təşkilat, əsas məqsədi Təşkilatı risklərdən qorumaq və məqsədlərinə çatmaq üçün risklərin idarə edilməsi çərçivəsinin əsasını qoymuşdur.

Risklərin idarə edilməsi strukturu. İdarə Heyəti risklərin aydınlaşdırılması və idarəsindən ümumilikdə məsul olsa da, risklərin idarəsi və nəzarətdə saxlanmasına bir neçə bir-birindən ayrı orqan birbaşa cavabdehlik daşıyır.

İdarə heyəti. İdarə Heyəti ümumilikdə risklərin idarə edilməsi yanaşması və risk strategiyası və prinsiplərinin təsdiq edilməsi barədə məsuliyyət daşıyır.

Audit komitəsi. Audit komitəsi rüblük olaraq Daxili Audit tərəfindən təqdim edilən risk məsələlərini ehtiva edən hesabatları yoxlayır və aşkarlanmış problemlərin qarşısını almaq üçün rəhbərlik tərəfindən irəli sürülən tədbirləri həyata keçirir. Audit Komitəsi həmçinin, kənar auditorlar tərəfindən aşkarlanmış risklərin müzakirəsində də iştirak edir.

Digər Komitələr. Risklərin idarə edilməsi barədə əlavə tədbirlərin görülməsi üçün, Təşkilat daxilində daimi işlək komitələrin əsası qoyulmuşdur.

- Aktivlər və Öhdəliklərin İdarə Olunması Komitəsi ("AÖİK") – Bu komitə hər ay növbəti 12 ay üçün proqnozlaşdırılan likvidliyi yoxlayır. Likvidlik proqnozları gözlənilən kredit verilməsi səviyyəsi, gözlənilən maliyyələşdirmə planı və digər gözlənilən pul vəsaitlərinin hərəkətlərinə əsaslanır. AÖİK yeni borclara dair qərarlar alır, açıq valyuta mövqeyi və banklar və maliyyə institutları ilə əməliyyatlar üçün qarşı tərəflərə limitləri təyin edir, borcverənlərlə əqdlərə nəzarət edir, aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətləri ilə bağlı məsələləri təhlil edir və Maliyyə Şöbəsinə fikir ayrılıqlarının aradan qaldırılması üçün tövsiyələr verir.

- Kredit Şöbələri – Bu şöbələr Təşkilatın borclarının keyfiyyətini qiymətləndirir və dəyərsizləşmə və təminat üçün ehtiyatlarla bağlı tövsiyələr hazırlayır. Kredit Şöbəsi kredit risklərinin idarə edilməsi ilə bağlı metodologiyaların həyata keçirilməsinə nəzarət edir, kredit riskinn minimallaşdırılması üçün addımlar atır və kredit riski daşıyan əməliyyatlar haqda qərar qəbul edir. Bu şöbə filiallar üçün kredit limitlərini müəyyən edir, təhlillər həyata keçirir və kredit riskinə nəzarət edir.

Maliyyə şöbəsi. Maliyyə şöbəsi, Təşkilatın aktivləri və öhdəliklərinn gündəlik idarəetməsi, Təşkilatın likvidlik mövqeyinin hesablanması və planlaşdırılması, Təşkilatın əməliyyat məkanları arasında pul vəsaitlərinin yenidən bölüşdürülməsi barədə məsuliyyət daşıyır. Maliyyə Şöbəsi AÖİK tərəfindən təyin edilən limit və likvidlik əmsallarına və AÖİK tərəfindən likvidlik riskinin optimallaşdırılması barədə qəbul edilən qərarların tətbiqinə nəzarət edir.

Daxili audit. Daxili Audit risklərin idarə edilməsi proseslərini müstəqil şəkildə yoxlayır, rəhbərliyi aşkarlanmış çatışmazlıqlar barədə məlumatlandırır və risklərin idarə edilməsi prosesinin inkişafına dair müvafiq tövsiyələrini təqdim edir.

Risklərin ölçülməsi və hesabatlılıq sistemləri. Risklərin idarə edilməsi metodunun seçimi, nisbi əhəmiyyətlilik və ya risklərin ehtimalını müəyyənləşdirən risk faktorından asılıdır hansı ki, Təşkilatın maliyyə vəziyyəti hesabatına əks təsirini göstərə bilər. Təşkilat hər bir riski analiz etmək və ölçməklə yanaşı, toplam risklərin səviyyəsini də müəyyən edir. Bu səbəbdən, hər növ risk üçün, aşağıdakı risklərin ölçülməsi metodları tətbiq edilmişdir:

- kredit portfeli və kredit riski əmsallarının kredit riski təhlilləri;
- balansdan kənar risk;
- faiz dərəcəsinin ödəmə riski və aktivlər və öhdəliklərin faiz dərəcəsi boşluğu təhlili;
- yerli və xarici valyutalarda edilmiş ödənişlərin likvidlik riski boşluğunun təhlili; likvidlik əmsallarının təhlili, likvidlik ehtiyatının müəyyənləşdirilməsi;
- xarici valyutalarda edilmiş ödənişlərin valyuta riski boşluğu təhlili; valyuta mövqeyinin təhlili;
- Təşkilatın maliyyə vəziyyətinə təsiri olan bütün əməliyyatlar üçün əməliyyat riski, fəaliyyətlərin (təşəbbüs, icra və nəzarət) bir-birindən ayrılıqda aparılmasını təmin edən və əməliyyatların başa çatdırılması üçün vacib olan sistemlər tətbiq edilmişdir.

Risklərin ölçülməsi, Təşkilatın fəaliyyət göstərdiyi zaman üzləşə biləcəyi ehtimal edilən zərəri əks etdirir. Maliyyə Şöbəsi, risklərin ayrı-ayrılıqda təhlillərinə əsaslanaraq, hər ay risklərin cari vəziyyəti və əsas səbəblərini göstərən mülahizələr hazırlayır.

Xüsusilə, aylıq AÖİK iclaslarında, faiz dərəcəsi, likvidlik, valyuta və digər bazar risklərinin statusu haqda hesabat verilir.

Həmçinin, Funksional risklərin (əməliyyat – texnoloji, hüquqi, strateji, etibarlı) statusu hər ay İdarə Heyətinə təqdim edilir. Bu hesabatlar rüblük İdarə Heyəti və Audit Komitəsi iclaslarında yoxlanılır.

Risklərin azaldılması. Təşkilatın risklərin minimallaşdırılması üçün, aşağıdakı metodlardan istifadə edir:

- Kredit riskinin azaldılması üçün zəmanət və girovların qəbul edilməsi;
- Diversifikasiya – bir-biri ilə əlaqəli olmayan aktivlərin seçimi.

Kredit riski

Müştərilərə verilən kreditlər üçün kredit risklərinin ölçülməsi

Kredit riskləri bazar şəraiti, gözlənilən pul axınları və zamanda olan dəyişikliklər nəticəsində dəyişdiyindən, risklərin idarə edilməsi məqsədilə kredit riskinin ehtimal edilməsi qəlizdir və modellərdən istifadəni tələb edir. Aktivlər portfelinin kredit riskinin dəyərləndirilməsi, defolt ehtimalına olduqda, əlavə olaraq müvafiq zərər nisbətlərinin və qarşı tərəflər arasında defolt korrelyasiyaların qiymətləndirilməsinə gətirib çıxarır. Təşkilat, risklərin idarə edilməsi hesabatlılığı məqsədilə kredit həcmini kredit riskinə məruz qalma kimi nəzərə alır və birləşdirir. Təşkilat kredit riskini Defolt Ehtimalı, Defolt Vəziyyətində Riskə Məruz Qalma (DVRMQ) və Defolt Zamanı Yaranan Zərərdən (DZYZ) istifadə etməklə müəyyənləşdirir. Bu 9 saylı MHBS çərçivəsində EOKZ-nin ölçülməsi üçün istifadə olunan yanaşma ilə eynidir.

Ehtimal olunan kredit zərərinin ölçülməsi

9 saylı MHBS aşağıda qeyd edildiyi kimi, dəyərsizləşmə üçün, ilkin tanınmadan başlayaraq kredit keyfiyyətindəki dəyişikliklərə əsaslanan və 3 mərhələdən ibarət model irəli sürür:

- İlkin tanınmada kredit üzrə dəyərsizləşməyə məruz qalmayan maliyyə aləti 1-ci Mərhələ ilə təsnif olunur və kredit riskləri Təşkilat tərəfindən davamlı olaraq nəzarətdə saxlanılır;
- İlkin tanınmadan başlayan müddətdə kredit riskində əhəmiyyətli artım (KRƏA) aşkarlandığı halda, maliyyə aləti 2-ci Mərhələyə keçirilir, lakin kredit üzrə dəyərsizləşməyə məruz qalmır;
- Maliyyə aləti kredit dəyərsizləşməsinə məruz qalırsa, 3-cü Mərhələyə keçirilir;
- 1-ci Mərhələdə yer alan maliyyə alətləri, növbəti 12 ay ərzində baş vermə ehtimalı olan defolt hadisələrdən qaynaqlanan ömürlük gözlənilən kredit itkiləri payı ilə eyni məbləğdə ölçülən EOKZ-yə sahibdir. 2-ci və 3-cü Mərhələdə olan alətlərin EOKZ-ləri ömürlük əsasda gözlənilən kredit itkilərinə əsaslanaraq ölçülür;
- Gələcəkyönümlü məlumatları nəzərə almaq, 9 saylı MHBS-ə uyğun şəkildə EOKZ-nin ölçülməsi üçün yayılmış metoddur;
- Satın alınmış və ya yaranmış kredit üzrə dəyərsizləşməyə məruz qalan maliyyə aktivləri ilkin tanınmada kredit üzrə dəyərsizləşməyə məruz qalan maliyyə aktivləridir. Onların EOKZ-ləri həmişə ömürlük əsasda ölçülür (3-cü Mərhələ).

Kredit riskində əhəmiyyətli artma

İlkin tanınmadan sonra maliyyə aləti üzrə defolt riskində əhəmiyyətli artımın baş verməsini müəyyən edərkən Təşkilat əlavə xərc və səy tələb olunmadan mövcud və müvafiq məlumatlar əsasında məntiqli və sübutlarla dəstəklənən parametrlərdən istifadə edir. Bu zaman Təşkilatın tarixi məlumatlarından və kredit dəyərləndirilməsi üzrə mütəxəssis rəylərindən, gələcəklə bağlı məlumatlardan, eləcə də həm kəmiyyət, həm də keyfiyyət baxımından məlumatlardan və təhlillərdən istifadə olunur. Bu dəyərləndirmənin əsas məqsədi aşağıda göstərilənləri müqayisə etməklə kredit riskində əhəmiyyətli dəyişikliklərin baş verib-vermədiyini təyin etməkdir:

- Hesabat tarixinə defolt ehtimalının qalan faydalı ömrü;
- Verilmiş kreditin tanınması tarixində təxmin edilmiş ömürlük DE-nin cari tarixə qalan faydalı ömrü (əvvəlcədən ödəmə ehtimalları üzrə dəyişiklik üçün müvafiq olaraq düzəlişlər edilməklə).

Təşkilat kredit riskində mühüm artımın olub-olmadığını müəyyənləşdirmək üçün 3 meyardan istifadə edir:

- Defolt ehtimalındakı hərəkətlərə əsaslanan kəmiyyət xarakterli test;
- Dözümlülük statusu; və
- Ödənişlərin 30 gündən artıq gecikməsi.

"Dözümlülük" yenidənqurma zamanı baş verir, məsələn borcgötürənin maliyyə vəziyyətinin kreditin verildiyi tarixlə müqayisədə pisləşməsi və kreditin ödəniş sxemində dəyişiklik üçün müraciət etməsi nəticəsində faizlərin ya əsas məbləğin ödənilməsi müddətinin uzadılması. Yenidənqurma yalnız, Təşkilatın müvafiq bölməsi borcgötürənin yenilənmiş ödəmə cədvəlinə uyğun hərəkət etmə qabiliyyətinin olduğuna inandığı halda baş verir.

Əsas ssenaridən istifadə etməklə müxtəlif iqtisadi ssenarilər əsasında həm ilkin tanınma anında, həm də sonrakı hesabat tarixlərində DE parametri təyin edilir. Müxtəlif iqtisadi ssenarilər istifadə edildikdə müxtəlif DE nəticələri əldə edilir. Bu müxtəlif ssenarilərin hər birinin ağırlıqlı ortalaması ilə əldə edilən DE istifadə edilməklə kredit riskində əhəmiyyətli dəyişikliklərin baş verib-vermədiyi təyin edilir. Gələcəkyönümlü məlumatlara iqtisadiyyat sahəsi üzrə mütəxəssislərin, maliyyə təhlilçilərinin, dövlət orqanlarının, müvafiq məlumat mərkəzlərinin və bənzər təşkilatların hazırladığı hesabatlar əsasında Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək perespektivləri, eləcə də faktiki və proqnozlaşdırılan iqtisadi məlumatlar əsasında müxtəlif daxili və kənar mənbələrdən əldə edilən məlumatlar daxildir.

Defoltun tərifi

Defoltun tərifi EOKZ-nin müəyyənləşməsində mühüm ünsürdür. Defolt, EOKZ-lərin ölçülməsinə və kredit riskində mühüm artımın identifikasiyasına təsir edən defolt ehtimalının (DE) komponenti olduğu üçün, onun tərifi EOKZ-lərin məbləğinin ölçülməsində və zərər müavinətinin 12 aylıq yoxsa ömürlük EOKZ-yə əsaslandığının müəyyənləşməsində istifadə edilir.

Təşkilat aşağıdakıları defolt hadisəsini təşkil edən amillər olaraq nəzərə alır:

- Müqavilənin bitmə tarixindən 90 və ya daha artıq gün keçməsi; və ya
- Müqavilədə qeyd edilən kredit öhdəliklərinin Təşkilat tərəfindən tam şəkildə qarşılanmasının mümkün olmaması.

Defoltun tərifi müxtəlif aktiflərin müxtəlif xüsusiyyətlərini əks etdirmək üçün müvafiq qaydada modifikasiya edilir. Borc almış şəxsin kredit öhdəliklərini yerinə yetirməyəcəyini dəyərləndirərkən Təşkilat həm kəmiyyət, həm də keyfiyyət göstəricilərini nəzərə alır. Kredit üzrə ödənişin gecikməsi və eyni şəxs tərəfindən digər bir öhdəliyin ödənilməməsi kimi kəmiyyət göstəriciləri təhlil zamanı istifadə edilən əsas məlumatlardandır. Defolt ehtimalını hesablayarkən, Təşkilat daxildə işlənib hazırlanmış və ya kənar şəxslər tərəfindən təchiz edilmiş müxtəlif məlumat mənbələrindən istifadə edir.

Aşağıdakı diaqramda 9 saylı MHBS-in dəyərsizləşmə tələbləri göstərilmişdir (satın alınmış və ya yaranmış olaraq kredit üzrə dəyərsizləşməyə məruz qalan maliyyə aktivləri istisna olmaqla):

1-ci Mərhələ	2-ci Mərhələ	3-cü Mərhələ
(İlkin tanınma)	(İlkin tanınmadan sonra kredit riskində mühüm artım)	(Kredit üzrə dəyərsizləşməyə məruz qalan aktivlər)
12 aylıq ehtimal olunan kredit zərəri	Ömürlük ehtimal olunan kredit zərəri	Ömürlük ehtimal olunan kredit zərəri

3-cü Mərhələdəki kredit üzrə dəyərsizləşməyə məruz qalan aktivlər, 2-ci Mərhələyə keçməzdən öncə Müqavilənin əhəmiyyətli kredit öhdəliklərini qarşıladıqdan sonra 6 aylıq sınaq müddətinə məruz qalır.

Silinmələr

Mütəmadi olaraq kollektiv tarixi olaraq kreditlərin geri qayıtması üzrə aparılan təhlillər nəticəsində, bir neçə ay defolt vəziyyəti davam edən ("ADV") kreditlər üzrə əlavə vəsaitlərin əldə edilməsi gözlənilmədikdə, Təşkilatın siyasətinə uyğun olaraq kreditlər kollektiv şəkildə silinir.

Maliyyə aktivləri üzrə ödənilməmiş, hesabatlılıq tarixində silinmiş və icra tədbirləri davam edən məbləğ 459 min AZN təşkil edir.

Oxşar kredit riski xüsusiyyətlərinə əsasən qruplaşdırma

Maliyyə aktivləri DE hesablanması məqsədilə 2 seqmentə bölünmüşdür:

- Kiçik (2,000 ABŞ dollarına qədər olan kredit məbləğləri);
- Böyük (2,001 ABŞ dollarından böyük olan kredit məbləğləri).

Yuxarıda qeyd edilən seqmentlər, Böyük seqmentin nisbətən daha ciddi dəyərləndirmə nümayiş etdirdiyini bəyan edərək, müştərinin kredit qabiliyyətinin dəyərləndirilməsini əks etdirir. Defolt dərəcələri arasında fərq seqmentlər arasında maksimallaşdırıldığı kimi, tarixi defolt dərəcəsi də ciddilik göstəricisi kimi istifadə edilmişdir.

Reytinq modeli

Bütün mövcud informasiya (məhsul qrupları, sənayelər və s.) hər bir seqment üçün daxili reytinqləri formalaşdırmaq üçün istifadə olunur. Bu yolla, eyni risk xüsusiyyətlərinə sahib qruplar yaradılır və seqmentin DE əyrisinə düzəliş etmək üçün istifadə edilir.

Kredit riskində əhəmiyyətli artma

Cari hesabat tarixində maliyyə aləti üzrə qalıq Ömürlük DE, bu maliyyə alətinin ilkin tanındığı dövrün sonuna olan qalıq Ömürlük DE-yə nisbətən 20% artdıqda Təşkilat maliyyə alətinin əhəmiyyətli dərəcədə kredit riskinin artmasına məruz qaldığını hesab edir.

Aşağıdakı cədvəl KRƏA üzrə DE-nin dəyişməsi səviyyələrinə müvafiq olaraq 31 dekabr 2022 və 31 dekabr 2021-ci il tarixinə EOKZ-yə olan təsiri əks etdirir. EOKZ-də artım (müsbət rəqəmlər) dəyərsizləşmə üzrə daha yüksək məbləğlərin tanınmasının zəruri olduğunu təmsil edir.

DE dəyişikliyi hüdudu üzrə EOKZ həssaslığı				**31 dekabr 2022-ci il tarixindəki EOKZ üzərindəki təsir**		
	Tətbiq olunan faktiki hüdud (%)	Hüdudda dəyişiklik (+%)	Hüdudda dəyişiklik (-%)	Aşağı hüdud	Dəyişiklik yoxdur	Yuxarı hüdud
KİÇİK	150				415	
BÖYÜK	150				1,932	

DE dəyişikliyi hüdudu üzrə EOKZ həssaslığı				**31 dekabr 2021-ci il tarixindəki EOKZ üzərindəki təsir**		
	Tətbiq olunan faktiki hüdud (%)	Hüdudda dəyişiklik (+%)	Hüdudda dəyişiklik (-%)	Aşağı hüdud	Dəyişiklik yoxdur	Yuxarı hüdud
KİÇİK	150				442	
BÖYÜK	150				2,001	

EOKZ-nin ölçülməsi

EOKZ-nin ölçülməsində əsas faktorlar aşağıdakı dəyişənlərin strukturudur:

- Defolt Ehtimalı (DE);
- Defolt Zamanı Yaranan Zərər (DZYZ);
- Defolt Vəziyyətində Riskə Məruz Qalma (DVRMQ).

Bu parametrlər ümumi olaraq daxildə tərtib olunmuş statistik modellər və digər tarixi məlumatlar əsasında əldə edilir.

Defolt Ehtimalı (DE)

DE, borcalanın maliyyə öhdəliyi üzrə defolt vəziyyətini (yuxarıdakı "Defolt və kredit üzrə dəyərsizləşmə anlayışına görə") ya da sonrakı 12 ay ərzində (12 aylıq DE) və ya öhdəliyin qalan ömrü boyu (Ömürlük DE) ödəmə ehtimalını əks etdirir.

Ömürlük DE, mövcud 12 aylıq DE-yə bir ödəmə profilini tətbiq edərək tətbiq etdirilir. Ödəniş müddəti, kreditlərin ömrülük ilkin tanıma nöqtəsindən etibarən defolt vəziyyətinin necə inkişaf etdiyinə nəzarət edir. Ödəmə müddəti tarixi müşahidə edilmiş məlumatlara əsaslanır və portfel və kredit dərəcələri qrupundakı bütün aktivlər arasında eyni olduğu qəbul edilir. Bu, tarixi təhlil ilə dəstəklənir.

Defolt Ehtimalı, ehtimal dərəcələrinə əsaslanan etibarlılıq funksiyası ilə modelləşdirilir.

Ehtimal dərəcələri yarı parametrik bir model olan Koks adlanan nisbi ehtimallar modeli ilə əldə edilir. Bu model dəyişənlər üzrə təsir üçün amillərin sadə formasından və müstəqil parametrlərin dəqiq dəyərindən istifadə edir. Əsas parametr qeyri-parametrik metodlarla əldə edilir. Makroiqtisadi mərhələlər zamandan asılı bir dəyişən vasitəsilə birbaşa ehtimal funksiyasına daxil edilə bilər. Əldə edilən ehtimal nisbətlərindən həmin zaman kəsiyi ("PiT") DE, yəni müvafiq bir tarixə təyin edilmiş son DE alınır.

Koks modeli üzrə nisbi ehtimallar modelinin müşahidə müddəti 5 ildir.

Aşağıda 31 dekabr 2022 və 2021-ci il tarixlərinə, Təşkilatın dəyişkən iqtisadi ehtimallarında istifadə olunan cari ehtimallardan makroiqtisadi parametrlərin mümkün dəyişiklikləri üzrə yaranmış EOKZ üzrə dəyişikliklər göstərilmişdir.

2022

İstifadə edilmiş makroiqtisadi parametrlər	ÜDM		
həssaslıq testi üçün makro parametrlərin dəyişdirilməsi %	50%		
	+ 50%	Dəyişiklik yoxdur	-50%
KİÇİK	414	415	416
BÖYÜK	1,929	1,932	1,935
Cəmi	**2,343**	**2,347**	**2,351**

2021

İstifadə edilmiş makroiqtisadi parametrlər	ÜDM		
həssaslıq testi üçün makro parametrlərin dəyişdirilməsi %	50%		
	+ 50%	Dəyişiklik yoxdur	-50%
KİÇİK	439	442	445
BÖYÜK	1,997	2,001	2,006
Cəmi	**2,435**	**2,443**	**2,451**

Defolt zamanı yaranan zərər (DZYZ)

DZYZ defoltun baş verməsi zamanı ehtimal olunan zərərin həcmini təyin edir. Təşkilat DZYZ-nin parametrlərini defolt etmiş qarşı tərəflərə irəli sürülmüş tələblərin nəticəsində əldə edilmiş bərpa dərəcələri ilə bağlı tarixçəyə əsasən qiymətləndirir. DZYZ yalnız pul vəsaitləri şəklində geri qaytarılmış məbləğləri nəzərə alır. DZYZ diskont amili olaraq EFD-dən (Effektiv Faiz Dərəcəsi) istifadə etməklə diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkəti əsasında hesablanır.

Təminatlı kreditlər üzrə girov dəyərlərindən, təminatsız və zəmanətli kreditlər üzrə isə bərpa faizlərindən istifadə edilir.

Defolt vəziyyətində riskə məruz qalma (DVRMQ)

DVRMQ Təşkilatın defolt zamanı növbəti 12 aylıq müddətdə (12 aylıq) və ya ömürlük (ömürlük DVRMQ) ehtimal olunan məbləğlərinə əsaslanır.

Gələcəkyönümlü məlumatların daxil edilməsi

Təşkilat perspektiv məlumatı həm kredit riskin dəyərləndirilməsində həm də EOKZ ölçülməsində daxil edir.

Təşkilat keçmiş məlumatların təhlillərini istifadə edərək kredit riskinin və kredit zərərinin portfel üçün olan əsas səbəblərini aşkarlamış və sənədləşdirmişdir, makroiqtisadi dəyişikliklərin DE və bərpa faizlərinə olan təsirini dəyərləndirmişdir. Təhlildə iştirak edən makroiqtisadi dəyişkən, ÜDM-in təbii artım tempidir.

Kredit riskinə maksimal məruz qalma. Təşkilatın kredit riskinə maksimum məruz qalması çox dəyişkəndir və ümumi iqtisadi və fərdi risklərdən asılıdır.

Aşağıdakı cədvəl balans və balansdankənar maddələr üzrə kredit riskinə maksimum məruz qalmanı əks etdirir. Balansda olan maliyyə aktivləri üçün maksimum məruz qalma əvəzləşdirmə və girovun dəyəri nəzərə alınmamışdan öncə bu aktivlərin balans dəyəri hesab olunur. Şərti öhdəliklər və kredit verilməsi üzrə təəhhüdlərlə bağlı Təşkilatın məruz qaldığı risk məbləği, bütün qarşılıqlı tələblər, girovlar və zəmanətlər dəyərsiz hesab olunduğu təqdirdə bu alətlər üzrə müqavilə dəyəri həcmində nəzərə alınır.

Kredit riskinə maksimum məruz qalma aşağıda göstərilmişdir:

	Maksimum məruz qalma	Qoyulmuş girov	Xalis məruz qalma
31 dekabr 2022-ci il			
Banklarda yerləşdirilmiş vəsaitlər	2,516	-	2,516
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	44,875	-	44,875
Digər maliyyə aktivləri	136	-	136
31 dekabr 2021-ci il			
Banklarda yerləşdirilmiş vəsaitlər	4,066	-	4,066
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	29,065	-	29,065
Digər maliyyə aktivləri	136	-	136

Girov və digər kredit əlavələrinin təhlili

Təşkilat, kredit zərəri hesab edilən maliyyə aktivləri üçün girov təminatını yaxından izləyir, çünki Təşkilatın potensial kredit zərərini azaltmaq üçün girov sahibi olma ehtimalı daha yüksəkdir. Potensial zərərləri azaltmaq üçün saxlanılan kredit üzrə dəyərsizləşməni və əlaqəli girov olan maliyyə aktivləri aşağıda göstərilmişdir:

31 dekabr 2022-ci il	**Ümumi dəyəri**	**Zərər ehtiyatı**	**Amortizasiya olunmuş dəyər**	**Girovun ədalətli dəyəri**
Defolt vəziyyətində kredit portfleli (3-cü Mərhələ)				
Kiçik kreditlər	439	(48)	391	-
İri kreditlər	1,749	(1,190)	559	-
Cəmi	**2,188**	**(1,238)**	**950**	**-**

31 dekabr 2021-ci il	**Ümumi balans dəyəri**	**Zərər ehtiyatı**	**Amortizasiya olunmuş dəyər**	**Girovun ədalətli dəyəri**
Defolt vəziyyətində kredit portfleli (3-cü Mərhələ)				
Kiçik kreditlər	513	(296)	217	-
İri kreditlər	1,413	(925)	488	-
Cəmi	**1,926**	**(1,221)**	**705**	**-**

Aşağıdakı cədvəllər müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə məbləğlərlə bağlı kredit risklərini Kreditin Məbləğə Nisbəti (KMN) istifadə edilməklə təsnifləşdirirlər. KMN kreditin ümumi məbləğinin və ya kredit verilməsi üçün öhdəlik götürüldüyü məbləğin qarşı tərəfdən götürülmüş girova olan nisbəti kimi hesablanır. Girovun dəyərini hesablayarkən onun rəsmiləşdirilməsi və satılması üçün tələb olunan xərclər nəzərə alınmır.

Aşağıdakı cədvəl Təşkilatın verdiyi kredit üzrə dəyərsizləşməyə uğramış kiçik kreditlər üzrə KMN əmsallarının paylanmasını əks etdirir:

	2022			
	Cəmi kredit portfeli		**Kredit üzrə dəyərsizləşmə üzrə kredit portfeli (3-cü Mərhələ)**	
Kreditin Dəyərə Nisbəti (KDN)	Ümumi balans dəyəri	Zərər ehtiyatı	Ümumi balans dəyəri	Zərər ehtiyatı
Girovsuz	11,410	(415)	439	(48)
Cəmi	**11,410**	**(415)**	**439**	**(48)**

	2021			
	Cəmi kredit portfeli		**Kredit üzrə dəyərsizləşmə üzrə kredit portfeli (3-cü Mərhələ)**	
Kreditin Dəyərə Nisbəti (KDN)	Ümumi balans dəyəri	Zərər Ehtiyatı	Ümumi balans dəyəri	Zərər ehtiyatı
Girovsuz	7,639	(442)	513	(296)
Cəmi	**7,639**	**(442)**	**513**	**(296)**

Aşağıdakı cədvəldə KDN-nin Təşkilatın kredit zərərinə uğramış iri kreditlər portfeli üçün paylanması göstərilir:

	2022			
	Cəmi kredit portfeli		**Kredit üzrə dəyərsizləşmə üzrə kredit portfeli (3-cü Mərhələ)**	
Kreditin Dəyərə Nisbəti (KDN)	Ümumi balans dəyəri	Zərər ehtiyatı	Ümumi balans dəyəri	Zərər ehtiyatı
Girovsuz	35,812	(1,932)	1,749	(1,190)
Cəmi	**35,812**	**(1,932)**	**1,749**	**(1,190)**

	2021			
	Cəmi kredit portfeli		**Kredit üzrə dəyərsizləşmə üzrə kredit portfeli (3-cü Mərhələ)**	
Kreditin Dəyərə Nisbəti (KDN)	Ümumi balans dəyəri	Zərər ehtiyatı	Ümumi balans dəyəri	Zərər Ehtiyatı
Girovsuz	23,869	(2,001)	1,413	(925)
Cəmi	**23,869**	**(2,001)**	**1,413**	**(925)**

Balansdankənar risklər. Təşkilat balansdankənar risklərin idarə olunması üçün əsasən balans üzrə mövcud risklərin idarəsində tətbiq etdiyi eyni idarə siyasətindən istifadə edir. Kredit verilməsi üzrə öhdəliklərin dəyərləndirilməsi zamanı müştərilər və qarşı tərəflər müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə tətbiq edilən eyni təhlillərə məruz qalırlar. Qarşı tərəfin gücündən əməliyyatın mahiyyətindən ibarət olaraq qarşı tərəfdən girovun təmin edilməsi istənilə bilər.

Coğrafi konsenterasiya. Təşkilatın 31 dekabr 2022-ci il tarixində maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin coğrafi konsenterasiyası aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Azərbaycan Respublikası	**İƏT ölkələri**	**Qeyri-İƏT ölkələri**	**Cəmi**
Pul vəsaitləri və onların ekvivaletləri	2,525	-	-	2,525
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	44,875	-	-	44,875
Digər maliyyə aktivləri	-	136	-	136
Cəmi maliyyə aktivləri	**47,400**	**136**	**-**	**47,536**
Borc alınmış vəsaitlər	5,996	4,705	11,610	22,311
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	8,950	-	-	8,950
İcarə öhdəlikləri	1,301	-	-	1,301
Digər maliyyə öhdəlikləri	882	260	-	1,142
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	**17,129**	**4,965**	**11,610**	**33,704**
Xalis mövqe	**30,271**	**(4,829)**	**(11,610)**	**13,832**

Təşkilatın 31 dekabr 2021-ci il tarixində maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin coğrafi konsenterasiyası aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Azərbaycan Respublikası	**İƏT ölkələri**	**Qeyri-İƏT ölkələri**	**Cəmi**
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	4,080	-	-	4,080
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	29,065	-	-	29,065
Digər maliyyə aktivləri	-	136	-	136
Cəmi maliyyə aktivləri	**33,145**	**136**	**-**	**33,281**
Borc alınmış vəsaitlər	8,000	-	6,930	14,930
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	2,940	-	-	2,940
İcarə öhdəlikləri	977	-	-	977
Digər maliyyə öhdəlikləri	644	830	-	1,474
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	**12,561**	**830**	**6,930**	**20,321**
Xalis mövqe	**20,584**	**(694)**	**(6,930)**	**12,960**

Bazar riski. Bazar riski bazardakı qiymət və məzənnələr səviyyəsində dəyişikliklərin yaxud onların dalğalanmasının Təşkilatın gəlir və ya kapitalına yaxud da onun biznes məqsədlərinin reallaşdırılması imkanlarına mənfi təsir göstərməsi riskidir.

Bazar riskinə faiz dərəcəsi riski, valyuta riski, kredit spredləri, əmtəə qiymətləri və səhm alətlərinin qiyməti aiddir. Təşkilatın ölçmə üsullarında və ya üzləşdiyi riskdə yaxud da qeyd olunan risklərin idarə edildiyi və ölçüldüyü tərzdə heç bir dəyişikliklər baş verməmişdir.

Təşkilat daxilindəki müəssisələr həm sabit, həm də dəyişkən ("üzən") faiz dərəcələri ilə borc vəsaitlər cəlb etdiyindən Təşkilat faiz riskləri ilə üzləşir. Risk Təşkilat tərəfindən sabit və üzən faiz dərəcələrinin müvafiq şəkildə vəhdəti yaradılmaqla idarə olunur.

AÖİK həmçinin Təşkilatı müsbət faiz marjası ilə təmin edən onun faiz dərəcəsi mövqeyini uyğunlaşdırmaqla faiz riskini və bazar risklərini idarə edir. Maliyyə şöbəsi Təşkilatın cari maliyyə nəticələrinin monitorinqini həyata keçirir, Təşkilatın faiz dərəcələrindəki dəyişikliklərə həssaslığını və mənfəətinə təsirini qiymətləndirir.

Təşkilatın faiz xərci yaradan maliyyə öhdəliklərindən bəziləri ya dəyişkən faiz dərəcəsinə malikdir və ya müqavilə üzrə faiz dərəcələri birtərəfli olaraq borc verən tərəfin istəyi ilə dəyişdirilə bilər. Təşkilat öz faiz dərəcəsi marjasına mütəmadi olaraq nəzarət edir və buna görə də özünü əhəmiyyətli səviyyədə faiz dərəcəsi ilə bağlı riskə və bununla da bağlı nağd vəsaitlərin axınına məruz qalmış hesab etmir.

Valyuta riski. Valyuta riski xarici valyuta mübadiləsi məzənnələrində dəyişikliklər baş verməsi səbəbindən maliyyə alətlərinin dəyəri qeyri-müəyyən olacağı ilə bağlı riskdir. Təşkilat üstünlük təşkil edən xarici valyuta mübadiləsi məzənnəsində dəyişikliyin baş verməsi nəticəsində onun maliyyə vəziyyəti və vəsaitlər hərəkətinin təsirə məruz qala biləcəyi halı ilə üzləşir.

AÖİK təxmin edilən ABŞ dolları məzənnəsinin dəyişməsi və digər makroiqtisadi göstəricilər əsasında açıq valyuta mövqeyinin idarə edilməsi yolu ilə valyuta riskinə nəzarət edir ki, bu da Təşkilata valyutaların milli valyutaya qarşı mübadilə məzənnələrinin dəyişkənliyindən irəli gələn əhəmiyyətli zərərin azaldılması üçün imkan yaradır.

Təşkilat üstünlük təşkil edən xarici valyuta mübadiləsi məzənnəsində dəyişikliyin baş verməsi nəticəsində onun maliyyə vəziyyəti və vəsaitlər hərəkətinin təsirə məruz qala biləcəyi halı ilə üzləşir.

Təşkilatın 31 dekabr 2022-ci il üzrə xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərə məruz qalma mövqeyi aşağıda göstərilir:

	AZN	**ABŞ dolları**	**Avro**	**Cəmi**
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	907	1,615	3	2,525
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	44,875	-	-	44,875
Digər maliyyə aktivləri	-	136	-	136
Cəmi maliyyə aktivləri	**45,782**	**1,751**	**3**	**47,536**
Borc alınmış vəsaitlər	5,996	16,315	-	22,311
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	8,950	-	-	8,950
İcarə öhdəlikləri	1,301	-	-	1,301
Digər maliyyə öhdəlikləri	758	384	-	1,142
Digər maliyyə öhdəlikləri	**17,005**	**16,699**	**-**	**33,704**
Törəmə maliyyə alətləri	**(15,300)**	**15,300**	**-**	**-**
AÇIQ MÖVQE	**13,477**	**352**	**3**	**13,832**

Təşkilatın 31 dekabr 2021-ci il üzrə xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərə məruz qalma mövqeyi aşağıda göstərilir:

	AZN	**ABŞ dolları**	**Avro**	**Cəmi**
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	338	3,739	3	4,080
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	29,056	9	-	29,065
Digər maliyyə aktivləri	-	136	-	136
Cəmi maliyyə aktivləri	**29,394**	**3,884**	**3**	**33,281**
Borc alınmış vəsaitlər	8,000	6,930	-	14,930
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	2,940	-	-	2,940
İcarə öhdəlikləri	977	-	-	977
Digər maliyyə öhdəlikləri	826	648	-	1,474
Digər maliyyə öhdəlikləri	**12,743**	**7,578**	**-**	**20,321**
Törəmə maliyyə alətləri	**(6,800)**	**6,800**	**-**	**-**
AÇIQ MÖVQE	**9,851**	**3,106**	**3**	**12,960**

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2022 və 2021-ci il tarixlərinə manatın müvafiq xarici valyutalara qarşı mübadilə məzənnəsinin 10% dərəcəsində artması və ya azalması halına qarşı Təşkilatın həssaslığını göstərən təfərrüatlar açıqlanır. Təşkilat daxilində əsas rəhbərlik heyətinə məruzə olunarkən 10%-lik həssaslıq dərəcəsinə istinad edilir və bu dərəcə rəhbərliyin xarici valyuta məzənnələrində kifayət qədər mümkün dəyişikliklərin baş verməsi ilə bağlı qiymətləndirməsini göstərir.

	2022-ci il	
	Vergidən əvvəl mənfəətə təsiri	**Kapitala təsiri**
ABŞ dolları məzənnəsinin 10% artması	36	29
ABŞ dolları məzənnəsinin 10% azalması	(36)	(29)

	2021-ci il	
	Vergidən əvvəl mənfəətə təsiri	**Kapitala təsiri**
ABŞ dolları məzənnəsinin 10% artması	311	249
ABŞ dolları məzənnəsinin 10% azalması	(311)	(249)

Faiz dərəcəsi riski. Faiz dərəcəsi riski faiz dərəcəsində dəyişiklikləri maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinə və yaxud maliyyə alətləri üzərində gələcək pul vəsaitlərinin axınına təsir etmə ehtimalından yaranır. Təşkilatın faiz dərəcəsi ilə bağlı siyasəti bazar şərtlərinə əsasən pul vəsaitləri yerləşdirmək və cəlb etmək məqsədilə İdarə Heyəti tərəfindən dövri əsasda nəzər salınır.

Təşkilat bazar mühitindəki mənfi dəyişikliklərdən irəli gələ biləcək potensial itkiləri mütəmadi olaraq hesablamaqla ədalətli dəyərin faiz dərəcəsi riskini idarə edir. Maliyyə Departamenti Təşkilatın cari maliyyə nəticələrinin monitorinqini həyata keçirir, Təşkilatın ədalətli dəyərin faiz dərəcələrindəki dəyişikliklərə həssaslığını və onun gəlirliyinə təsirini hesablayır.

Aşağıda göstərilən həssaslıq təhlili hesabat dövrünün sonunda maliyyə alətləri üzrə faiz riskinə məruzqalma əsasında müəyyən edilmişdir. Təşkilat daxilində faiz dərəcəsi riski barədə əsas idarə heyətinə məlumat verildikdə 50 (0.5%) baza dərəcəsində artım və ya azalmaya istinad edilir ki, bu da rəhbərliyin faiz dərəcələrində mümkün dəyişikliklərin qiymətləndirilməsini əks etdirir.

Faizlərin 50 (0.5%) baza dərəcəsində artdığı/azaldığı və bütün digər dəyişən göstəricilər sabit saxlanıldığı təqdirdə, Təşkilatın:

	2022-ci il		2021-ci il	
	Vergidən əvvəl mənfəətə təsiri	Kapitala təsiri	Vergidən əvvəl mənfəətə təsiri	Kapitala təsiri
Faiz dərəcəsinin 0.5% artması	61	49	51	41
Faiz dərəcəsinin 0.5% azalması	(61)	(49)	(51)	(41)

Həssaslıq təhlili üzrə məhdudiyyətlər. Yuxarıda qeyd olunan cədvəllər digər ehtimallar dəyişmədiyi halda əsas ehtimaldakı dəyişikliyin təsirini əks etdirir. Əslində, ehtimallar və digər amillər arasında qarşılıqlı əlaqə mövcuddur. O cümlədən qeyd etmək lazımdır ki, bu həssaslıqlar sabit deyil və iri yaxud xırda təsirlər bu nəticələrdən interpolyasiya və ya ekstrapolyasiya edilməməlidir.

Yuxarıdakı həssaslıq təhlillərinin digər məhdudiyyətlərinə Təşkilatın yalnız dəqiqliklə proqnozlaşdırılması mümkün olmayan qısamüddətli bazar dəyişikliklərinə dair mövqeyini əks etdirən potensial riski nümayiş etdirmək üçün şərti (hipotetik) bazar dəyişikliklərindən istifadə olunması və bütün faiz dərəcələrinin eyni qaydada hərəkət edəcəyi ilə bağlı təxminlər daxildir.

Likvidlik riski. Likvidlik riski ödəniş vaxtı çatdıqda maliyyə alətləri ilə bağlı maliyyə öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi üçün kifayət qədər vəsaitlərin mövcud olması ilə bağlı riskdir. Likvidlik riskini idarə etmək üçün Təşkilat aktivlər/öhdəliklərin idarə olunması prosesinin bir hissəsi olaraq müştərilər və Təşkilatın əməliyyatları üzrə gözlənilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin gündəlik monitorinqini həyata keçirir.

Aşağıda 31 dekabr 2022-ci il tarixinə proqnozlaşdırılmış ödəniş müddətləri əsasında təhlil təqdim edilir:

	1 aya qədər	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 6 aya qədər	7 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilə qədər	31 dekabr 2022-ci il Cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ						
Faiz dərəcəli alətlər						
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	3,779	2,805	2,781	5,998	29,512	44,875
Cəmi sabit faiz hesablanan maliyyə aktivləri	3,779	2,805	2,781	5,998	29,512	44,875
Faiz hesablanmayan maliyyə aktivləri						
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	2,525	-	-	-	-	2,525
Digər maliyyə aktivləri	-	-	-	136	-	136
Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə aktivləri	2,525	-	-	136	-	2,661
Cəmi maliyyə aktivləri	**6,304**	**2,805**	**2,781**	**6,134**	**29,512**	**47,536**
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ						
Faiz hesablanan maliyyə öhdəlikləri						
Borc alınmış vəsaitlər	1,799	510	1,535	6,662	11,805	22,311
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	-	-	-	2,970	5,980	8,950
İcarə öhdəlikləri	37	78	122	270	792	1,299
Cəmi sabit faiz hesablanan maliyyə öhdəlikləri	1,836	588	1,657	9,902	18,577	32,560
Faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri						
Digər maliyyə öhdəlikləri	882	46	-	214	-	1,142
Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri	882	46	-	214	-	1,142
Cəmi maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər	**2,718**	**634**	**1,657**	**10,116**	**18,577**	**33,702**
Likvidlik kəsiri	3,586	2,171	1,124	(3,982)	10,935	
Məcmu likvidlik kəsiri	**3,586**	**5,757**	**6,881**	**2,899**	**13,834**	

Aşağıda 31 dekabr 2021-ci il tarixinə proqnozlaşdırılmış ödəniş müddətləri əsasında təhlil təqdim edilir:

	1 aya qədər	**1 aydan 3 aya qədər**	**3 aydan 6 aya qədər**	**7 aydan 1 ilə qədər**	**1 ildən 5 ilə qədər**	**31 dekabr 2021-ci il Cəmi**
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ						
Faiz dərəcəli alətlər						
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	534	3,971	1,851	11,281	11,428	29,065
Cəmi sabit faiz hesablanan maliyyə aktivləri	534	3,971	1,851	11,281	11,428	29,065
Faiz hesablanmayan maliyyə aktivləri						
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	4,080	-	-	-	-	4,080
Digər maliyyə aktivləri	-	-	-	136	-	136
Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə aktivləri	4,080	-	-	136	-	4,216
Cəmi maliyyə aktivləri	**4,614**	**3,971**	**1,851**	**11,417**	**11,428**	**33,281**
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ						
Faiz hesablanan maliyyə öhdəlikləri						
Borc alınmış vəsaitlər	152	-	37	2,831	11,910	14,930
İcarə öhdəlikləri	42	32	92	277	534	977
Cəmi faiz hesablanan maliyyə öhdəlikləri	194	32	129	3,108	12,444	15,907
Faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri						
Digər maliyyə öhdəlikləri	643	309	-	522	-	1,474
Cəmi sabit faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri	643	309	-	522	-	1,474
Cəmi maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər	**837**	**341**	**129**	**3,630**	**12,444**	**17,381**
Likvidlik kəsiri	3,777	3,630	1,722	7,787	(1,016)	
Məcmu likvidlik kəsiri	**3,777**	**7,407**	**9,129**	**16,916**	**15,900**	

Hesablanmamış maliyyə öhdəliklərinin ödəmə təhlili. Aşağıdakı cədvəllərdə Təşkilatın razılaşdırılmış yenidən ödəniş müddəti ilə maliyyə öhdəlikləri üzrə müqavilə əsasında, qalıq ödəmə müddəti ilə qalan göstərilir. Cədvəllər, Təşkilatın ödəməsi tələb oluna biləcəyi ən erkən tarixə əsasən maliyyə öhdəliklərinin diskontlaşdırılmamış pul vəsaitlərinin hərəkəti əsasında tərtib edilmişdir.

Cədvəllərdə həm faiz, həm də əsas pul vəsaitlərinin hərəkəti əks olunur. Faiz axınları dəyişkən dərəcədirsə, bölüşdürülməmiş məbləğ hesabat dövrünün sonundakı faiz əyrilərindən əldə edilir. Müqavilənin müddəti, Təşkilatın ödəməsi tələb oluna biləcəyi ən erkən tarixə əsaslanır.

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabr 2022-ci il tarixinə diskontaşdırılmamış maliyyə öhdəliklərinin ödəmə təhlilini göstərir:

	1 aya qədər	**1 aydan 3 aya qədər**	**3 aydan 6 aya qədər**	**7 aydan 1 ilə qədər**	**1 ildən 5 ilə qədər**	**31 dekabr 2022-ci il Cəmi**
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ						
Faiz dərəcəsi üzrə maliyyə alətləri						
Borc alınmış vəsaitlər	1,848	825	1,826	7,227	13,195	24,921
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	281	562	5,058	4,504	-	10,405
İcarə öhdəlikləri	47	94	142	303	842	1,428
Cəmi sabit faizli maliyyə öhdəlikləri	2,176	1,481	7,026	12,034	14,037	36,754
Faiz gətirməyən maliyyə öhdəlikləri						
Digər maliyyə öhdəlikləri	882	46	-	214	-	1,142
Cəmi faiz gətirməyən maliyyə öhdəlikləri	882	46	-	214	-	1,142
Cəmi maliyyə öhdəlikləri və təhəddüdlər	**3,058**	**1,527**	**7,026**	**12,248**	**14,037**	**37,896**

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabr 2021-ci il tarixinə diskontaşdırılmamış maliyyə öhdəliklərinin ödəmə təhlilini göstərir:

	1 aya qədər	**1 aydan 3 aya qədər**	**3 aydan 6 aya qədər**	**7 aydan 1 ilə qədər**	**1 ildən 5 ilə qədər**	**31 dekabr 2021-ci il Cəmi**
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ						
Faiz dərəcəsi üzrə maliyyə alətləri						
Buraxılmış borc qiymətli kağızları						
Borc alınmış vəsaitlər	172	2	104	3,114	13,605	16,997
İcarə öhdəlikləri	52	44	111	313	573	1,093
Cəmi sabit faizli maliyyə öhdəlikləri	224	46	215	3,427	14,178	18,090
Faiz gətirməyən maliyyə öhdəlikləri						
Digər maliyyə öhdəlikləri	643	309	-	522	-	1,474
Cəmi faiz gətirməyən maliyyə öhdəlikləri	643	309	-	522	-	1,474
Cəmi maliyyə öhdəlikləri və təhəddüdlər	**867**	**355**	**215**	**3,949**	**14,178**	**19,564**

Kredit reytiniqinin təhlili. Aşağıdakı cədvəldə Təşkilatın saxladığı vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş maliyyə aktivlərinin kredit reytinqləri təhlil edilir:

31 dekabr 2022-ci il	**BB-**	**B1**	**Ba3**	**Ba2**	**Reytinqsiz**	**Cəmi**
Banklarda yerləşdirilmiş pul vəsaitləri	-	1,732	-	-	783	2,525
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	-	-	-	-	44,875	44,875
Digər maliyyə aktivləri	-	-	-	-	136	136

31 dekabr 2021-ci il	**AA-**	**B1**	**Ba3**	**Ba2**	**Reytinqsiz**	**Cəmi**
Banklarda yerləşdirilmiş pul vəsaitləri	-	3,451	24	106	487	4,068
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	-	-	-	-	29,065	29,065
Digər maliyyə aktivləri	-	-	-	-	136	136

Təşkilat beynəlxalq agentliklər tərəfindən reytinq dərəcəsi verilməmiş tərəflərlə bir çox sazişlər bağlayır. Təşkilat qarşı tərəflərin beynəlxalq reytinq agentliklərinin təqdim etdiyi reytinq göstəriciləri ilə müqayisə oluna biləcək səviyyədə reytinq dərəcələrini müəyyən etməyə imkan yaradan daxili modelləri işləyib hazırlamışdır.

Təşkilat kredit götürən müştərilərin qiymətləndirilməsi məqsədilə borcalanlar üzrə skorinq qiymətləndirmə modelini hazırlamışdır. Skorinq modeli kredit məhsulları ilə bağlı yaradılmışdır və borcalanların əsas fəaliyyət göstəricilərini əhatə edir: maliyyə vəziyyəti, borcalanla münasibətlər, idarəetmə keyfiyyəti, təyinatı üzrə istifadə, yerləşmə, kredit tarixçəsi, girov və s.

Borcalanın parametrləri əsasında skorinq qiymətləndirmə kreditlərlə bağlı qərarvermə prosesi üçün əsas amillərdəndir.

Borcalanların qiymətləndirilməsi metodologiyası aşağıdakı meyarlara əsaslanır: təhsil, məşğuliyyəti, maliyyə vəziyyəti, kredit tarixçəsi, borcalanın sahib olduğu mülkiyyət. Əldə olunmuş məlumat əsasında kreditin ən yüksək həddi hesablanır. Kreditin ən yüksək həddi alınmış borcun borcalana yaratdığı yük əmsalı ilə hesablanır.

Müştərilərə verilmiş kreditlərdən başqa maliyyə aktivləri "Fitch", "Standard & Poor's" və "Moody's" kimi beynəlxalq reytinq agentlikləri tərəfindən verilmiş cari kredit reytinqləri əsasında dərəcələrə bölünür. AAA ən yüksək mümkün reytinq dərəcəsi hesab edilir. İnvestisiya dərəcəli maliyyə aktivlərinin reytinqi BB-dən BBB-yə kimi dəyişir. Reytinqi BBB-dən aşağı olan maliyyə aktivləri spekulyativ dərəcəli aktiv kimi təsnifləşdirilir.

Əməliyyat riski. Əməliyyat riski sistemdəki nasazlıq, əməliyyatçının səhvi, saxtakarlıq və digər xarici hadisələr nəticəsində zərərin yaranması riskidir. Nəzarətlər yerinə yetirilmədikdə, əməliyyat riskləri müəssisənin nüfuzuna xələl gətirə, hüquqi və ya inzibati nəticələrinə səbəb ola və ya maliyyə itkilərinə gətirib çıxara bilər. Təşkilat bütün əməliyyat risklərinin aradan qaldırılmasını gözləmir, lakin özünün nəzarət konsepsiyası ilə, habelə potensial risklərə nəzarət və onlara qarşı cavab tədbirləri görməklə bu riskləri idarə etməyə çalışır.

23. HESABAT DÖVRÜNDƏN SONRA BAŞ VERMİŞ HADİSƏLƏR

Təşkilat 30 yanvar 2023-cü il tarixində müştərilərə kredit vermək üçün illik 7% faiz dərəcəsi ilə "FINCA Microfinance Holding Company" MMC-dən 1,700 min AZN vəsait cəlb emişdir.

16 mart 2023-cü il tarixində Təşkilat Azərbaycan Respublikasının Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsində qeydiyyata alınmış ümumi məbləği 1,765 min ABŞ dolları məbləğində, hər birinin nominal dəyəri 100 AZN, illik sabit kupon dərəcəsi 12,5%-ə və son ödəniş müddəti 2025-cü ilin mart ayında başa çatan əlavə 30 min istiqraz buraxmışdır.

29 mart 2023-cü il tarixində Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının İdarə Heyətinin qərarı ilə uçot dərəcəsi 8.75%-ə qaldırılmışdır.